ΠΡΟΛΕΤΑΡΙΟΙ ΟΛΩΝ ΤΩΝ ΧΩΡΩΝ, ΕΝΩΘΕΙΤΕ!

ΓΙΑ ΤΟ ΣΟΣΙΑΛΙΣΜΟ

ΔΙΕΥΘΥΝΕΤΑΙ ΑΠΟ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

διμηνη
θεωρη
τικη και
πολιτικη
επιθεω
ρηση
παλης
κριτικης
και συζη
τησης
στο χω
ρο του
επαναστ
ατικου
μαρξισ
μου

Πόλεμος ἢ Ἐπανάσταση;

Σκέψεις πάνω στὴν ἐξέλιξη τοῦ ἐπίσημου διεθνοῦς κομμουνιστικοῦ κινήματος

Ἀπὸ τ' ἀρχεῖα τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστατικῆς Μαρξιστικῆς Ἀριστερᾶς:

Ὁ «Σπάρτακος» καὶ ἡ ἐξέλιξή του

ἡ Δυτ. Εὐρώπη στὴν ὥρα τῆς Ἰταλίας — αὐτοδιαχείρηση καὶ λαϊκὴ ἐξουσία στὴν Πορτογαλία — ἀπάντηση στὸν Σολζενίτσιν, τοῦ Ροΐ Μεντβεντέβ — Μετὰ τὸ συνέδριο τῆς ΓΣΕΕ — «Σοσιαλιστικὴ πορεία» — Ἀλέκος Παναγούλης

Μάρτης-Ἀπρίλης Μάης 1976 6 Δρχ. 20

ΓΙΑ ΤΟ
ΣΟΣΙΑΛΙΣΜΟ
ΔΙΜΗΝΗ ΘΕΩΡΗΤΙΚΗ ΚΑΙ
ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ

ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ:
«Γιὰ τὸ Σοσιαλισμὸ»
Κεντρικὸ Ταχυδρομεῖο
Ταχ. Θυρὶς 674
ΑΘΗΝΑ

Ὑπεύθυνος Σύνταξης
ΧΡΗΣΤΟΣ ΓΚΟΓΚΟΡΝΑΣ
Κασομούλη 19, Τ.Τ. 411
ΑΘΗΝΑ

Ὑπεύθυνος Τυπογραφείου
ΓΙΩΡΓΟΣ ΖΩΡΖΟΣ
Μεσολογγίου 16
Τηλ. 611.372

ΣΥΝΔΡΟΜΗ:
Ἑξάμηνη 40 δρχ.
Ἐτήσια 75 δρχ.

Πόλεμος ἢ Ἐπανάσταση;

Μὲ τὴν περιπέτεια τῆς Ἀμερικανο-Ἑλληνικῆς Συμφωνίας ποὺ μεθόδευσε μυστικὰ ὁ Κίσσινγκερ, γιὰ νὰ πετύχει τὴν ἔγκριση ἀπὸ τὸ Κογκρέσσο τῆς Συμφωνίας καὶ μὲ τὴν Τουρκία, ἡ Ἑλληνικὴ ἐπίσημη Ἀριστερὰ γνώρισε τὴν σπουδαιότερη ἰδεολογική της ἧττα ἀπὸ τὴν πτώση τῆς Δικτατορίας. Γιατὶ ἀπέδειξε φανερὰ τὴ σύγχισή της σὲ βασικὰ θεωρητικὰ καὶ πολιτικὰ ζητήματα, ἀπὸ τὰ ὁποῖα κανονικὰ ἔπρεπε ν' ἀπορρέει ἡ δικιά της ἀνεξάρτητη πολιτική. Ἀπὸ τὴ στιγμὴ τῆς πτώσης τῆς Δικτατορίας — ποὺ ἔγινε μέσα σὲ συνθῆκες ἀκόμα μερικὰ καὶ μόνο γνωστὲς — ἡ Ἀριστερὰ δὲν ἔπαψε νὰ ἐρωτοτροπεῖ κατὰ κάποιο τρόπο μὲ τὸν Καραμανλῆ, ποὺ τὸν ἐξετίμησε τουτόχρονα σὰν «δημοκρατικὸ» καὶ «ἐθνικὸ» δηλαδὴ σοβαρὰ «ἀντιϊμπεριαλιστικό», ἀντιτιθέμενο εἰδικώτερα στοὺς Ἀμερικανούς.

Γενναιόδωρα τὸν ἔχρισε ἐκπρόσωπο μιᾶς μυθικῆς «ἐθνικῆς ἀστικῆς τάξης», παραχωρόντας του σχεδὸν ἀμέριστη ὑποστήριξη στὴ διαχείριση τῶν «ἐθνικῶν θεμάτων». Δηλαδὴ στὶς σχέσεις τῆς χώρας μὲ τοὺς Ἀμερικανοὺς ἀφ' ἑνὸς καὶ τοὺς Τούρκους ἀφ' ἑτέρου.

Ἡ πολιτικὴ αὐτὴ ἔγινε — ὅπως συστηματικὰ τὸ τονίσαμε — σὲ βάρος μιᾶς ἀνεξάρτητης, ἀποφασιστικῆς κοινωνικῆς πολιτικῆς ἐναντίον τοῦ νέου «Κράτους τῆς Δεξιᾶς», ποὺ σιγὰ - σιγὰ ὀρθώνεται μπροστά μας.

Ὅπως εὔστοχα τονίστηκε ἀπὸ ὁρισμένους παρατηρητὲς τῆς ἐξέλιξης τῆς πολιτικῆς ζωῆς τῆς χώρας μας, οἱ «καλλίτεροι φίλοι» τοῦ Καραμανλῆ, πιὸ κατανοητικοὶ καὶ ἀπὸ μερικοὺς τοῦ ἴδιου τοῦ Κόμματός του καὶ τῆς Δεξιᾶς γενικώτερα, ὑπῆρξε ἡ ἐπίσημη Ἀριστερά, δηλαδὴ τὰ δυὸ Κ.Κ., ἡ ΕΔΑ, καὶ ἀκόμα καὶ τὸ ΠΑΣΟΚ(*).

Ὡστόσο, αὐτὸ δὲν ἐμπόδισε τὸν «ἀχάριστο» Πρωθυπουργό μας νὰ ἐκμεταλλεύεται τὴν πρακτικὴ ὑποστήριξη τῆς Ἀριστερᾶς, στὴν δῆθεν «ἐθνική» του πολιτικὴ γιὰ τὴν ὁλοκλήρωση τοῦ σχεδίου του: δηλαδὴ τὴν ἀνασυγκρότηση ἑνὸς συντηρητικοῦ ἀστικοῦ κρατικοῦ μηχανισμοῦ στὴν ὑπηρεσία τοῦ μεγάλου ντόπιου καὶ ξένου κεφαλαίου, μὲ τὴν ἔνταξη τῆς χώρας στὴν «Κοινὴ Ἀγορά», καὶ τὴ διατήρησή της στὰ πλαίσια τοῦ ΝΑΤΟ.

Ο τακτικοὶ ἑλιγμοί του, ποτὲ βασικὰ δὲν ἀπέκλιναν ἀπὸ αὐτὸ τὸ στρατηγικὸ σκοπό.

Ἁπλῶς ἔσπειραν σύγχιση καὶ παραπλάνησαν τὶς ἡγεσίες τῆς Ἀριστερᾶς, ἂν πραγματικὰ καὶ οἱ ἴδιες δὲν ἐκμεταλλεύθηκαν τὰ προσχήματα καὶ τὴν ἐπιφανειακότητα τῆς τάχα «ἐθνικῆς» πολιτικῆς τοῦ Καραμανλῆ γιὰ νὰ δικαιολογήσουν τὴ δικιά τους λιγόψυχη πολιτικὴ ἀπέναντί του.

Ἡ πολιτικὴ τοῦ Καραμανλῆ εἶναι συνεπὴς μὲ τὰ βασικὰ συμφέροντα τῆς ἑλληνικῆς ἀστικῆς τάξης ποὺ εἶναι ὀργανικὰ συνδεδεμένη μὲ τὸ καπιταλιστικὸ ἰμπεριαλιστικὸ σύστημα, τὸ κυριαρχούμενο σήμερα ἀπὸ τοὺς Ἀμερικανούς.

Ἀνήκει στὴ «Δύση» ἡ Ἑλλάδα ἐπαναλαμβάνει κάθε τόσο ὁ χαρισματικὸς ἡγέτης τῆς «Νέας Δημοκρατίας» καὶ προκαλεῖ τὴν Ἀριστερὰ ν' ἀντιτάξει μιὰ ἄλλη «πιστευτή», «ρεαλιστική», ἐξωτερικὴ πολιτική.

(*) Βλέπε τὸ ἄρθρο τοῦ Μ. Πλωρίτη «Ἐχθροὶ καὶ Ἐχθροί» στὸ «Βῆμα» τῆς 15.2.76.

Ὁ Καραμανλῆς καθορίζει τὴν τελευταία ἀπὸ τὴν κοινωνικὴ φύση τοῦ καθεστῶτος ποὺ ὑποστηρίζει, ἐνῶ ἡ ἐπίσημη Ἀριστερὰ σ' ὅλες της τὶς διακλαδώσεις μιλᾶ γιὰ «ἐθνικὴ ἀνεξαρτησία» στὰ πλαίσια τοῦ ἀστικοῦ καθεστῶτος.

Ἀντὶ νὰ τονίζει ὅτι ἡ «ἐθνικὴ ἀνεξαρτησία» δὲν μπορεῖ παρὰ νᾶναι συνέπεια προηγούμενης ριζικῆς κοινωνικῆς ἀλλαγῆς καὶ πραγματικῆς τότε καὶ μόνο «λαϊκῆς κυριαρχίας», παρουσιάζει τὸν ἀγῶνα γιὰ τὴν «ἐθνικὴ ἀνεξάρτησία» σὰν αὐτόνομο καὶ πρωταρχικό, ἱκανὸ νὰ διεξαχθεῖ ἀποτελεσματικὰ σὲ συμμαχία μὲ τὴν ὑποθετικὴ «ἐθνικὴ ἀστικὴ τάξη».

Πρακτικὰ ὁδηγεῖται νὰ ὑποστηρίζει πῶς τὴν τέτοια τάξη τὴν ἐκπροσωπεῖ πολιτικὰ ὁ Καραμανλῆς, ἢ ὁ Μαῦρος, καὶ τὰ ἀντίστοιχα Κόμματά τους. Ἔτσι μοιραῖα ἐγκλωβίζεται στὸ σχῆμα τῆς συνεργασίας τάξεων γιὰ τὴν ἀπὸ κοινοῦ λύση τῶν «ἐθνικῶν» μας θεμάτων.

Τὸ θεωρητικὰ καὶ πραχτικὰ ἀστήριχτο αὐτῆς τῆς ἐκτίμησης ἀποδείχτηκε γιὰ μιὰ ἀκόμα φορὰ περίτρανα μὲ τὶς περιπέτειες ποὺ ὁδήγησαν στὴν Ἀμερικανο-Ἑλληνικὴ Συμφωνία. Ὅταν οἱ Ἀμερικανοὶ ἔφτασαν σ' ἕνα συμβιβασμὸ μὲ τὴν Τουρκία, ὁ Καραμανλῆς ἔντεχνα ἔκρουσε καὶ πάλι τὸν «κώδωνα τοῦ ἐθνικοῦ κινδύνου» καὶ ὁλόκληρη ἡ Ἀριστερὰ διεκήρυξε — γιὰ μιὰ ἀκόμη φορὰ ἐπίσης — τὴν ἀλληλεγγύη της μαζί του.

Τὴν ἴδια στιγμὴ κρυφὰ ὁ Καραμανλῆς συζυτοῦσε μὲ τοὺς Ἀμερικανοὺς τὴν παράλληλη ἀμερικανοελληνικὴ συμφωνία ποὺ εἶναι ἀπαραίτητη γιὰ τὸν ἴδιο τὸν Φόρντ καὶ τὸν Κίσσινγκερ, καὶ ἀποτελεῖ κατὰ κάποιο τρόπο τὴν ἀναγκαία ὁλοκλήρωση τῆς πολιτικῆς τους σ' ἕνα τμῆμα τοῦ χώρου τῆς Ἀνατολικῆς Μεσογείου.

Ἀπὸ Ἀμερικανικὴ ἄποψη τὰ πράγματα εἶναι καθαρά: Τουρκία καὶ Ἑλλάδα πρέπει νὰ παραμένουν ἐντεταγμένες στὸ ΝΑΤΟ. Ὅσο γιὰ τὶς μεταξύ τους διαφορὲς πρέπει νὰ τὶς λύσουν ἱκανοποιῶντας κυρίως τὸν ἰσχυρότερο ἀνάμεσά τους, δηλαδὴ τὴν Τουρκία.

Ἀπὸ ἀστικὴ ἑλληνικὴ ἄποψη, τὰ πράγματα ἐπίσης εἶναι καθαρά: ἡ χώρα ἀνῆκε καὶ παραμένει στὴ «Δύση», δηλαδὴ σήμερα στὴν «Κοινὴ Ἀγορὰ» καὶ τὸ ΝΑΤΟ.

Οἱ διαφορὲς μὲ τὴν Τουρκία δὲν μποροῦν νὰ λυθοῦν χωρὶς τὴν συμπαράσταση τῆς Ἀμερικῆς, ὥστε νὰ περιοριστοῦν οἱ τουρκικὲς διεκδικήσεις στὸ ἐλάχιστο δυνατό.

Προεξοφλεῖται δηλαδὴ ὅτι σὲ κάθε περίπτωση, κάποιες οὐσιαστικὲς ὑποχωρήσεις θὰ γίνουν στὴν Τουρκία.

«Ρεαλιστικὰ» ὁ Καραμανλῆς ἔχει παραδεχθεῖ αὐτὴ τὴν λογικὴ καὶ ὁλοταχῶς τώρα πάει νὰ τὴν ἐφαρμόσει.

Ἡ ἀστικὴ Ἑλλάδα ἦταν καὶ παραμένει προτεκτορᾶτο τῶν Ἀμερικανῶν.

Μόνο κάτω ἀπὸ μιὰ Κυβέρνηση τῆς «Ἑνιαίας Ἀριστερᾶς» στηριζόμενης πάνω στὶς δημοκρατικὰ ὀργανωμένες Ἑνιαιομετωπικὲς Ἐπιτροπὲς στὴ βάση, θᾆταν δυνατὸ νὰ χαραχθεῖ καὶ ἐπιβληθεῖ ἕνας διαφορετικὸς ἐξωτερικὸς προσανατολισμὸς τῆς χώρας, πιὸ «ἀδέσμευτος», πιὸ «ἀνεξάρτητος», πιὸ «ἐθνικός», κατὰ τὸ παράδειγμα τῆς Γιουγκοσλαβίας, τὸ πιὸ χαρακτηριστικὸ γιὰ μᾶς.

Τέτοια Κυβέρνηση θᾆταν τ' ἀποτέλεσμα κοινῆς ἀπὸ τώρα πάλης τῶν δύο Κ.Κ., τῆς ΕΔΑ καὶ τοῦ ΠΑΣΟΚ, σ' ἕνα πραγματικὰ ἀντιϊμπεριαλιστικὸ καὶ ἀντικαπιταλιστικὸ πρόγραμμα, ἱκανὸ νὰ πολώσει γύρω του τὴν μεγάλη πλειοψηφία τῶν ἐργαζομένων τῆς χώρας.

Ἀλλὰ γιὰ νὰ ἐπιτευχθεῖ ἕνα τέτοιο μέτωπο πάλης χρειάζεται ἀποφασιστικὴ ρήξη μὲ τὰ σχήματα συνεργασίας τάξεων καὶ «ἱερᾶς ἐθνικῆς ἑνότητας», ποὺ ὑποστηρίζουν ἀκόμα πρακτικὰ ὅλες οἱ παραπάνω Ὀργανώσεις τῆς ἐπίσημης Ἀριστερᾶς.

Πρέπει μιὰ γιὰ πάντα ν' ἀποκλειστεῖ ἡ συμμαχία μὲ μιὰ τάχα «ἐθνικὴ ἀστικὴ τάξη» καὶ τὰ πολιτικὰ κόμματα ποὺ τὴν ἐκπροσωποῦν.

Συμμαχία, δὲν εἶναι δυνατὴ παρὰ μὲ ἄτομα προερχόμενα μὲν ἀπὸ τὴν ἀστικὴ τάξη, μὰ ποὺ προσχωροῦν ἰδεολογικὰ στὴν τάξη τῶν φτωχῶν Ἐργαζομένων, καὶ ὄχι μὲ στρώματα ὁλόκληρα τῆς ἀστικῆς τάξης, πολιτικὰ συνειδητά, ποὺ ἐκπροσωποῦνται ἀπὸ τὰ διάφορα πολιτικά της κόμματα.

Ὅσο γιὰ τὸν «ἐθνικὸ Τουρκικὸ κίνδυνο», ποὺ φαίνεται νὰ συσκοτίζει τόσο τὰ εὐαίσθητα πνεύματα τῆς ἐπίσημης Ἀριστερᾶς, ἂς δοῦμε περὶ τίνος ἀκριβῶς πρόκειται.

Πρόκειται γιὰ τὶς ἐθνικιστικὲς ἐπιδιώξεις τῆς συντηρητικῆς, ἀντιδραστικῆς, ἀστικῆς Τουρκικῆς τάξης, ποὺ ἀφ' ἑνὸς πάει νὰ ἐπεκτείνει τὴν ἐδαφικὴ της κυριότητα καὶ ἀφ' ἑτέρου νὰ βρεῖ ἔτσι μιὰ κάποια συγκυριακὴ διέξοδο στὴν κοινωνικὴ ἀναταραχὴ ποὺ συγκλονίζει ἀπὸ χρόνια τώρα τὴν Τουρκία.

Ἡ Τουρκία, χώρα καπιταλιστικὰ πιὸ καθυστερημένη ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα, ἀντιμετωπίζει κίνδυνο κοινωνικῆς ἐπανάστασης, ἀπὸ τοὺς ἐργάτες, τοὺς φτωχοὺς ἀγρότες, τοὺς φτωχοὺς μισθωτοὺς στὶς πόλεις καὶ τὰ χωριά, τὴν ἐπαναστατικὴ νεολαία της. Ἡ ταξικὴ πάλη στὴν Τουρκία εἶναι μιὰ ἐκρηκτικὴ πραγματικότητα, πολὺ πιὸ ξεκάθαρη καὶ δυναμικὴ ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα.

Γι' αὐτὸ καὶ εἶναι βασικὸ λάθος ν' ἀντιμετωπίζει κανεὶς τὴν Τουρκία σὰν ἐχθρικὸ ὁμοιογενὲς σύνολο καὶ νὰ μὴν κάνει τὴ διάκριση ἀνάμεσα στοὺς ἀστοὺς καὶ τοὺς ἐργαζομένους τῆς Τουρκίας, νὰ μὴν ἀναφέρεται συστηματικὰ στὴν ταξικὴ πάλη ποὺ διαδραματίζεται στὴ χώρα, καθὼς καὶ στὴν ἀπαραίτητη ἀλληλεγγύη καὶ συναδέρφωση μὲ τοὺς φτωχοὺς ἐργαζομένους της, ποὖναι καὶ οἱ φυσικοί μας σύμμαχοι στὴν πάλη ἐναντίον τοῦ ἰμπεριαλισμοῦ καὶ τῶν ἀστικῶν «ἐθνικῶν» ἐρεισμάτων του, τόσο στὴν Ἑλλάδα, ὅσο καὶ στὴν Τουρκία.

Μόνιμο καθῆκον μας πρέπει νᾶναι ἡ προσπάθεια σφυρηλάτησης κοινοῦ μετώπου τῶν πραγματικὰ σοσιαλιστικῶν δυνάμεων καὶ τῶν δυὸ χωρῶν ἐναντίον τῆς σωβινιστικῆς προπαγάνδας καὶ τῆς προοπτικῆς ἀδελφοκτόνου πολέμου ἀνάμεσα στοὺς ἐργαζομένους

τῶν δυὸ χωρῶν, ποὺ ἀποτελοῦν καὶ τὴν συντριπτικὴ πλειοψηφία τῶν λαῶν τους.

Ὁ «Τουρκικὸς κίνδυνος», ἔτσι ποὺ τὸν παρουσιάζει ἡ Δεξιὰ καὶ δυστυχῶς καὶ ἡ ἐπίσημη Ἀριστερά μας, στὸ σύνολό της, δὲν ἀντιμετωπίζεται παρὰ μὲ δυὸ μέσα: τὸν Πόλεμο, ἢ τὴν Ἐπανάσταση.

Ὁ πόλεμος θἄναι ἡ λύση ποὺ θὰ διάλεγε ἡ Δεξιά, ἂν τῆς τὸ ἐπέτρεπε σὲ μιὰ ὁρισμένη στιγμή, ὁ Ἀμερικανὸς κηδεμόνας τῆς χώρας, μὲ τὴν συγκινητικὴ τότε συμπαράσταση ὁλόκληρης τῆς Ἀριστερᾶς, ὑπερθεματίζοντας σὲ σωβινιστικὴ ἔξαρση. Ἀλλὰ τέτοιος πόλεμος θἄταν ὀλέθριος γιὰ τοὺς ἐργαζομένους καὶ τῶν δυὸ χωρῶν.

Πρέπει ἀποφασιστικὰ ν' ἀποκρουστεῖ μιὰ τέτοια προοπτική, ποὺ τὴν ἐκμεταλλεύεται ἡ Δεξιὰ γιὰ νὰ δικαιολογεῖ τὸ σύνολο τῆς ἐσωτερικῆς κοινωνικῆς ἀντιλαϊκῆς πολιτικῆς της: τῶν χαμηλῶν μεροκάματων καὶ μισθῶν, τῆς ἄνισης φορολογικῆς ἐπιβάρυνσης, τῆς ἀντεργατικῆς νομοθεσίας, τῆς διατήρησης οὐσιαστικὰ τοῦ χουντικοῦ κατεστημένου στὸ Στρατό, στὴν Ἀστυνομία, τὴ Δικαιοσύνη, τὴν Παιδεία κλπ.

Ἡ Ἐπανάσταση, δηλαδὴ ἡ ριζικὴ κοινωνικὴ ἀλλαγή, δίνοντας τὴν πραγματικὴ ἐξουσία στὴν συντριπτικὴ πλειοψηφία τῶν Ἐργαζομένων, εἶναι ἡ λύση ποὺ θἄπρεπε νὰ διαλέξει μιὰ ἀληθινὴ Ἀριστερά. Γιατὶ μόνο μιὰ δημοκρατικὴ Σοσιαλιστικὴ Ἑλλάδα, θὰ τόνωνε μέσα στὴν ἴδια τὴν Τουρκία τὸ ρεῦμα ἐναντίον τοῦ Πολέμου, καὶ τὴν μαχητικὴ ἀλληλεγγύη τῶν Τούρκων Ἐργαζομένων μὲ τοὺς ἀπελευθερωμένους Ἕλληνες.

Γιατὶ ἀκόμα καὶ σὲ περίπτωση ποὺ ἡ ἀντιδραστικὴ τουρκικὴ ἀστικὴ τάξη θ' ἀποτολμοῦσε τὴν περιπέτεια ἐπίθεσης καὶ εἰσβολῆς τῆς χώρας, σὰν ὕστατο μέσο «λύσης» τοῦ δικοῦ της κοινωνικοῦ ἀδιεξόδου, μιὰ δημοκρατικὴ Σοσιαλιστικὴ Ἑλλάδα θἄξερε ν' ἀμυνθεῖ ἀποτελεσματικά, κατὰ βάθος, μὲ ξεσηκωμένο, ὀργανωμένο, ὁπλισμένο ὁλόκληρο τὸ Λαό της, στὰ χωριὰ καὶ στὶς πόλεις, ἀγωνιζόμενο συνειδητὰ γιὰ τὴν ὑπεράσπιση ὄχι μιᾶς ἀφηρημένης ἀστικῆς Πατρίδας, ἀλλὰ τῶν χειροπιαστῶν κατακτήσεων τῆς Ἐπανάστασης.

Εἶναι βέβαια μάταιο νὰ περιμένει κανεὶς ἀπὸ τὶς σημερινὲς ἡγεσίες τῆς ἐπίσημης Ἀριστερᾶς τέτοιο ἀποφασιστικὸ κοινωνικὸ προσανατολισμό, ποὺ ἀντιτίθεται τόσο στὸ σχῆμα τοῦ «κοινοῦ ἐθνικοῦ Μετώπου», μὲ τὰ ἀστικὰ κόμματα, ὅσο καὶ σὲ κεῖνο ποὺ περιμένει τὴν Ἐπανάσταση νὰ εἰσαχθεῖ ἀπὸ τὸ ἐξωτερικό, μὲ τὴν ἔνταξη τῆς χώρας στὸ σοβιετικὸ μπλόκ.

Δὲν ταυτίζουμε τὸν Ἀμερικάνικο Ἰμπεριαλισμὸ μὲ τὴ Σοβιετικὴ Ἕνωση.

Ἀλλὰ δὲν ταυτίζουμε ἐπίσης τὸν δημοκρατικὸ Σοσιαλισμό, τὸν βασιζόμενο στὴν Αὐτοδιαχείριση, μὲ τὴν διαχείριση τοῦ Κράτους καὶ ὁλόκληρης τῆς κοινωνικῆς ζωῆς ἀπὸ μιὰ ἀνεξέλεγκτη οὐσιαστικὰ κομματικὴ καὶ κρατικὴ γραφειοκρατία.

Ἀναγνωρίζουμε τὸν σχετικὰ προοδευτικὸ χαρακτῆρα τέτοιων Κρατῶν ἀπέναντι στὸν ἰμπεριαλισμό, ἀλλὰ ἀμφισβητοῦμε ὅτι πρόκειται γιὰ Σοσιαλιστικὰ πραγματικὰ Κράτη.

Γιατὶ γιὰ μᾶς Σοσιαλισμὸς σημαίνει ὄχι ἁπλῶς ἐθνικοποιημένη καὶ σχεδιασμένη οἰκονομία, διευθυνόμενη ἀπὸ τὴν γραφειοκρατία τοῦ ἑνὸς καὶ μόνο Κόμματος, ποὺ διαχειρίζεται τὸ Κράτος, καὶ δι' αὐτοῦ ὁλόκληρη τὴν κοινωνικὴ ζωή, ἀλλὰ πραγματικὴ αὐτοδιαχείριση τῆς τελευταίας, ἀπὸ τοὺς δημοκρατικὰ ὀργανωμένους Ἐργαζομένους, κι' αὐτὸ σ' ὅλους τοὺς τομεῖς καὶ ὅλα τὰ ἐπίπεδα. Γι' αὐτὸ καὶ εἴμαστε ἀντίθετοι στὸν ἐρχομὸ τῆς Ἐπανάστασης ἀπὸ τὰ ἔξω καὶ σὲ κάθε πολιτικὴ καὶ ὀργάνωση ποὺ πρακτικὰ δρᾶ γιὰ ἕνα τέτοιο σκοπό.

Εἴμαστε γιὰ τὴν Ἐπανάσταση, πραγματοποιούμενη ἀπὸ τὴν πλειοψηφία τῶν ἑλλήνων Ἐργαζομένων, πολιτικὰ ὀργανωμένων στὰ διάφορα Κόμματα τῆς τάξης τους ποὺ οἱ ἴδιοι ἐλεύθερα ἐκλέγουν.

Γιὰ ὅλους αὐτοὺς τοὺς λόγους εἶναι ἀναγκαῖο, ἀνεξάρτητα ἀπὸ τὴν ὕπαρξη τῶν σημερινῶν μαζικῶν Κομμάτων τῆς Ἀριστερᾶς, νὰ συγκροτηθεῖ τὸ ταχύτερο καὶ ἡ Ἑνιαία Ἐπαναστατικὴ Μαρξιστικὴ Ὀργάνωση, ἱκανὴ νὰ ἀσκήσει, ἐκτὸς τῶν ἄλλων, πραγματικὴ πίεση πάνω στὰ Κόμματα αὐτὰ γιὰ νὰ τὰ ἐξαναγκάσει νὰ προσανατολιστοῦν πρὸς μιὰ ταξικὴ προοπτικὴ ἐκείνη τῆς Κυβέρνησης τοῦ Ἑνιαίου Μετώπου τους, ποὺ θὰ ἐφαρμόζει ἕνα ριζοσπαστικὸ ἀντιϊμπεριαλιστικὸ καὶ ἀντικαπιταλιστκὸ πρόγραμμα.

Ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν δύναμη καὶ ἐπιμονὴ μιᾶς τέτοιας Ὀργάνωσης γιὰ νὰ ἐπιτευχθεῖ σ' ἕνα προσεχὲς μέλλον ἕνας τέτοιος πρῶτος σκοπός.

Ἡ διαμόρφωση τῆς Εὐρωπαϊκῆς συγκυρίας, σὲ χῶρες ὅπως ἡ Πορτογαλία, ἡ Ἰσπανία, ἡ Ἰταλία, ἡ Γαλλία, θὰ ἀσκήσει καὶ στὴν Ἑλλάδα ἀποφασιστικὴ ἐπίδραση πρὸς τέτοια κατεύθυνση.

Ἀλλοιῶς ἐμμένοντας στὶς προοπτικὲς πολέμου καὶ σωβινιστικῆς ὑπερθεμάτισης, ἐγκλωβίζουμε τὴν Ἀριστερὰ στὸ ἀέναο παιχνίδι τῆς Δεξιᾶς, καὶ ὑποθηκεύουμε καταστρεπτικὰ καὶ ἀσυγχώρητα τὸ μέλλον της.

Ἀπρίλης 1976

Ἀπό τή σκοπιά μας

Ἡ «Σοσιαλιστική Πορεία»

Εἶναι τ' ὄνομα τῆς Ὀργάνωσης πού ἐκφράζεται μέσα ἀπό τήν ὁμώνυμη ἐφημερίδα. Μέ τήν Α' Πανελλήνια Συνδιάσκεψή της πού πραγματοποιήθηκε στίς 13 καί 14 τοῦ περασμένου Δεκέμβρη, τό ρεῦμα πού ἀπό τόν περασμένο Ἰούνη ξέκοψε ἀπό τό ΠΑΣΟΚ συγκροτήθηκε σέ ἰδιαίτερη «Πολιτική Κίνηση», μέ τήν «ἀπόκτηση τῶν ἀπαραίτητων ἰδεολογικῶν πολιτικῶν κι' ὀργανωτικῶν ὅρων λειτουργίας».

Ἐμεῖς νομίζουμε πάντα ὅτι ἡ ἀποχώρηση ἀπό τό ΠΑΣΟΚ δέν εὐνοεῖ τήν ἀναγκαία συσπείρωση ἰδεολογικῶν δυνάμεων πού συγκλίνουν σέ μιά καί μόνο μαζική Ὀργάνωση.

Αὐτό ὡστόσο δέν σημαίνει ὅτι ἐγκρίνουμε ὁρισμένες ὀργανωτικές διαδικασίες μέσα στό ΠΑΣΟΚ, πού παρατηρήθηκαν στό παρελθόν καί πού ὁρισμένοι γραφειοκρατῖσκοι του γιά ἄγνωστες ἀκόμα (τουλάχιστο γιά μᾶς) τελικές ἐπιδιώξεις τους φαίνεται πώς συνεχίζουν.

Θἆναι ἐπικίνδυνο γιά τό μέλλον τοῦ ΠΑΣΟΚ νά ὑποτιμηθεῖ ἡ πρωταρχική σημασία πραγματικῶν δημοκρατικῶν διαδικασιῶν, πού νά τό ἑδραιώσουν δημοκρατικά ἀπό τή βάση στήν κορυφή, καί νά τό στελεχώσουν μέ στοιχεῖα ἐλεύθερα ἀναδεικνυόμενα ἀπό τή βάση.

Τέτοιές διαδικασίες καί ἐγγυήσεις ἴσως νἆχαν περιορίσει ἀριθμητικά καί ποιοτικά τίς διαστάσεις τοῦ σχίσματος τόν περασμένο Ἰούνη.

Ἀλλά ἄς ξαναγυρίσουμε στήν «Σοσιαλιστική Πορεία». Ἡ κίνησή της μᾶς εἶναι συμπαθής στό βαθμό πού φαίνεται νά περιλαμβάνει παληά καί νέα ἰδίως στελέχη μέ σοσιαλιστικό δημοκρατικό προσανατολισμό καί ἀξιοσημείωτη ἰδεολογική ἀνεξαρτησία καί κριτική σκέψη.

Βέβαια πρόκειται κυρίως γιά στοιχεῖα πού προέρχονται ἀπό τό χῶρο τῶν «Διανοουμένων», χωρίς ρίζες στό πραγματικό ἐργατικό κίνημα τῆς χώρας.

Ὀργανική σύνδεσή τους μέ τό κίνημα αὐτό εἶναι ὅρος ἀπαραίτητος γιά τήν ὁμαλή ἰδεολογική τους ἐξέλιξη καί τήν πρακτική ἀποτελεσματικότητα τῆς Ὀργάνωσής τους.

Ἀποσπᾶ ἐπίσης τή συμπάθειά μας ἡ διακήρυξη τῆς «Σοσιαλιστικῆς Πορείας», γιά «ἑνότητα» καί κοινό μέτωπο «ὅλων τῶν Κομμάτων, Ὀργανώσεων καί Ἀγωνιστῶν πού παλεύουν στό ὄνομα τοῦ λαοῦ».

Βέβαια ὁ ὅρος «Λαός» κλείνει μία ὀργανική καί ἐπικίνδυνη ἀσάφεια πού μπορεῖ νά σημαίνει διαταξικά πλατειά, «δημοκρατικά» Μέτωπα, συνεργασίας Τάξεων, μέ «ποπουλιστικό» καί σωβινιστικό περιεχόμενο.

Πρακτικά τέτοια «Μέτωπα» ἀποδεικνύονται οὐραγοί τῆς δῆθεν «δημοκρατικῆς», «ἐθνικῆς» πτέρυγας τῆς ἀστικῆς τάξης.

Οἱ φόβοι μας γίνονται ἀκόμα μεγαλύτεροι ὅταν σημειώνουμε πώς τό κύριο σύνθημα τώρα τῆς «Σοσιαλιστικῆς Πορείας» εἶναι ἡ «Δημοκρατική Ἀντιϊμπεριαλιστική Ἑνότης», γιά τήν «Δημοκρατία» καί τήν «Ἐθνική Ἀνεξαρτησία». Μιά μειοψηφία της ὑπεστήριξε τήν ἁπλῶς «Ἀντιδικτατορική Ἑνότητα» πoὖναι καί ἡ γραμμή τῆς ΕΔΑ καί τοῦ Κ.Κ. ἐσωτερικοῦ.

Εἶναι μάταιο κατά μᾶς νά φαντάζεται κανείς ὅ-

τι στερεώνεται ὁποιαδήποτε «Δημοκρατία» καὶ «Ἐθνικὴ Ἀνεξαρτησία», χωρὶς προηγούμενη «Λαϊκὴ Κυριαρχία» καὶ σοσιαλιστικὸ μετασχηματισμὸ τῆς χώρας.

Δηλαδὴ χωρὶς προηγούμενη κατάληψη τῆς ὁλικῆς Ἐξουσίας ἀπὸ τοὺς Ἐργαζομένους, καὶ ἀπαρχὴ οἰκοδόμησης δημοκρατικοῦ Σοσιαλισμοῦ, βασιζόμενου στὴν αὐτοδιαχείρηση τῆς κοινωνικῆς ζωῆς σ᾽ ὅλους τοὺς τομεῖς.

Ὅταν κανεὶς ἀναστρέφει τὴν λογικὴ τάξη τῶν ἐπιδιώξεων, σπέρνει ἄθελά του ἐπικίνδυνη σύγχυση, ποὺ μπορεῖ νὰ καταλήξει σὲ συμμαχεῖες «ἀφύσικες», ἀπαράδεκτες, ἐπικίνδυνες. Βέβαια οἱ σοσιαλιστικὲς ἐπιδιώξεις πρέπει ν᾽ ἀντιμετωπιστοῦν ρεαλιστικά, μέσα στὰ πλαίσια μιᾶς μακρόχρονης σχετικὰ μεταβατικῆς πορείας, ποὺ μπορεῖ ὡστόσο ν᾽ ἀρχίσει μὲ τὸ σχηματισμὸ πρῶτα - πρῶτα Ἐργατικῆς Κυβέρνησης τοῦ Ἑνιαίου Ἐργατικοῦ Μετώπου, στὸ ὁποῖο συμμετέχουν ὅλα τὰ Κόμματα, οἱ Ὀργανώσεις καὶ Ἀγωνιστὲς τῶν Ἐργαζομένων. Δηλαδὴ συγκεκριμένα στὴ χώρα μας τὰ δυὸ Κ.Κ. ἡ ΕΔΑ, τὸ ΠΑΣΟΚ, καὶ ἀκόμα μιὰ Ὀργάνωση, ὅπως ἡ «Σοσιαλιστικὴ Πορεία», ἂν αὔριο μαζικοποιηθεῖ.

Πρὸς ἕνα τέτοιο σκοπὸ πρέπει νὰ τείνει ὁ ἑνωτικός της ἀγώνας, ἀφήνοντας ταυτόχρονα πάντα, ἀνοιχτὴ τὴν προοπτικὴ ἐνδεχόμενης ἑνοποίησής της μὲ ἄλλες συγγενεῖς ἰδεολογικὲς δυνάμεις.

Γιὰ τὴν ὥρα τὸ ἀνασυγκροτούμενο ἐργατικὸ κίνημα τῆς χώρας μας περνᾶ ἀναγκαστικὰ περίοδο κριτικῆς ἰδεολογικῆς ἀναζήτησης.

Πρᾶγμα ποὺ δικαιολογεῖ τὴν ὀργανωτικὴ διασπορά. Ἀλλὰ μιὰ τέτοια κατάσταση δὲν εἶναι καθόλου «ἰδεώδης». Θὰ χρειαστεῖ νὰ περάσουμε καὶ σὲ ὀργανωτικὲς ἀνακατατάξεις καὶ συσπειρώσεις, ὥστε νὰ δημιουργηθοῦν ἔγκαιρα μαζικὲς ὀργανώσεις ποὺ νὰ δικαιολογῆται ἡ ἀνεξάρτητη ὕπαρξή τους ἀπὸ οὐσιαστικὰ διαφορετικὸ ἰδεολογικὸ πλῆρες πρόγραμμα.

Μετὰ τὸ συνέδριο τῆς ΓΣΕΕ

Μετὰ τὸ συνέδριο τῆς ΓΣΕΕ καὶ τὴν ἐκλογὴ τῆς διοίκησής της, καθὼς καὶ τὴν ὁλοκλήρωση ἀπ᾽ τὴν κυβέρνηση τοῦ νομικοῦ πλαισίου γιὰ τὸ συνδικαλισμό, παραμένει βασικὸ ζήτημα γιὰ τὴν ἀνάπτυξη τοῦ ἐργατικοῦ κινήματος στὴ χώρα μας ἡ μάχη γιὰ ἕνα ἑνιαῖο, μαζικό, δημοκρατικὸ καὶ ἀγωνιστικὸ συνδικαλιστικὸ κίνημα.

Ἀπὸ τὴν πρώτη κυβέρνηση Καραμανλῆ - Μαύρου, μέχρι σήμερα, ἡ ἀστικὴ τάξη κάνει μεθοδευμένες ἐνέργειες γιὰ τὴν πλήρη χειραγώγηση τοῦ συνδικαλιστικοῦ κινήματος ἀπὸ τὸ κράτος σύμφωνα μὲ τὰ προδικτατορικὰ πρότυπα τοῦ καθεστῶτος τῶν μακρηκοθεοδωρικῶν, μὲ μικρὲς ἀσήμαντες τροποποιήσεις στὴν κατεύθυνση τοῦ ἐκδημοκρατισμοῦ. Ἔτσι διατήρησε τὸ ἴδιο πολύπλοκο σύστημα ἐκπροσώπησης τῶν ἐργαζομένων, ποὺ χαρακτηρίζεται ἀπὸ τὴν πλήρη ἔλλειψη τῆς ἀναλογικότητας, κι᾽ ἀπ᾽ τὴ διπλῆ ἐκπροσώπηση σὲ πολλὲς περιπτώσεις. Διατήρησε τὴν παραμονὴ ἔξω ἀπ᾽ τὴ ΓΣΕΕ καὶ τὰ Ἐργατικὰ Κέντρα τῶν μαζικῶν καὶ δυναμικῶν σωματείων, ποὺ εἶχαν διαγραφεῖ προδικτατορικὰ μὲ τὸ σύστημα τῶν «ἀποκηρύξεων» ἢ καὶ κατὰ τὴ διάρκεια τῆς δικτατορίας, καὶ τὴν ἀναγνώριση «ὁμοειδῶν» σωματείων σφραγίδων, ποὺ δημιουργήθηκαν ἀπὸ τότε γιὰ τὸν ἴδιο σκοπό. Στὸ σημεῖο αὐτὸ πρέπει νὰ ἀναφέρουμε ὅτι μὲ μεγάλη δυσκολία γράφονται στὰ Ε.Κ. καὶ τὰ νέα σωματεῖα ποὺ δημιουργήθηκαν μετὰ τὴ δικτατορία καὶ ποὺ εἶναι ὅλα τους δημιουργημένα μέσα ἀπ᾽ τὴν πάλη τῶν ἐργαζομένων κύρια στὰ ἐργοστάσια. Διατήρησε τέλος τὴν οἰκονομικὴ ἐξάρτηση τοῦ συνδικαλισμοῦ ἀπὸ τὴν Ἐργατικὴ Ἑστία, καὶ κατ᾽ ἐπέκταση ἀπ᾽ τὴν Κυβέρνηση, μὲ ἀποκορύφωμα τὸ διαφθορεῖο τῶν συνειδήσεων τῶν συνδικαλιστῶν, τὸ ταμεῖο ἀσφαλίσεως συνδικαλιστικῶν στελεχῶν.

Παράλληλα ἡ κυβέρνηση μὲ τὸ διορισμὸ τῶν διοικήσεων τῶν δευτεροβαθμίων καὶ τριτοβαθμίων ὀργανώσεων, τὴ διατήρηση τῶν χουντικῶν στὶς πρωτοβάθμιες (Ν.Δ. 42) 74), τὸ διορισμὸ τῶν ἐφορευτικῶν ἐπιτροπῶν (οἱ δύο ἀπὸ τοὺς τέσσερις τῶν ἐπιτροπῶν αὐτῶν προτείνονται ἀπὸ τὶς πρωτοβάθμιες χουντικὲς διοικήσεις), προετοίμασε τὶς ἀρχαιρεσίες στὰ σωματεῖα ἔτσι ὥστε τὰ ἀποτελέσματα νὰ διατηρήσουν ὁπωσδήποτε τὸ συσχετισμὸ δυνάμεων ὑπὲρ τῆς παραδοσιακῆς γραφειοκρατίας. Ἀπ᾽ τὴν ἄλλη μεριὰ μὲ τὶς διατάξεις τοῦ συντάγματος ποὺ περιορίζουν τὸ δικαίωμα τῆς ἀπεργίας καὶ τὸν ἐλεύθερο ἐργοστασιακὸ συνδικαλισμό, καὶ ποὺ ἀποκορυφώνονται μὲ τὸν πρόσφατο νόμο τοῦ Λάσκαρη, ὁλοκληρώνει σ᾽ ὅλα τὰ ἐπίπεδα τὸ χτίσιμο τοῦ συστήμαος ποὺ θὰ καθορίζει τὸ συνδικαλιστικὸ κίνημα στὴ χώρα μας. Χαρακτηριστικὰ τὸ πνεῦμα τοῦ τελευταίου νόμου τὸ δείχνει τὸ χτύπημα τῶν ἐργατικῶν κινητοποιήσεων, ποὺ στηρίζονται στὴν πρωτοβουλία τῶν ἴδιων τῶν ἐργατῶν καὶ τὴ δημοκρατικὴ ἐκλογὴ ἀγωνιστικῶν ἐργοστασιακῶν ἐπιτροπῶν, πρᾶγμα ποὺ ἐνισχύει τὴ γραφειοκρατία τῶν ἐπίσημων συνδικάτων.

Ἔτσι δὲν ἦταν ἔκπληξη τὰ ἀποτελέσματα τῶν ἐκλογῶν ποὺ ἔγιναν μέσα σὲ τέτοιες συνθῆκες. Ἡ δεξιὰ καὶ οἱ χουντικοὶ κυριαρχοῦν στὰ Ε.Κ. καὶ στὴ ΓΣΕΕ. Οἱ δυνάμεις τῆς ἀριστερᾶς, ἔξω ἀπὸ πλατωνικὲς διακηρύξεις δὲν ἔδωσαν καμμιὰ μάχη γιὰ τὸν ἐκδημοκρατισμὸ τοῦ συνδικαλισμοῦ, ὑπολογίζοντας σὲ εὐκαιριακὲς ἐπιτυχίες.

Ἦταν ἐπιτακτικὴ ἀνάγκη ἡ δημιουργία σ᾽ ὅλα τὰ ἐπίπεδα μιᾶς ἑνιαιομετωπικῆς παράταξης στὸ χῶρο τοῦ συνδικαλισμοῦ, ἀπ᾽ ὅλες τὶς δυνάμεις τῆς ταξικῆς ἀριστερᾶς, δηλ. ΚΚΕ, ΚΚΕἐσ., ΠΑΣΟΚ καὶ ΕΔΑ, ἀνοιχτῆς σ᾽ ὅλους τοὺς ἀγωνιστὲς τῆς βάσης, γιὰ νὰ μπορεῖ νὰ ἀντιπαρατεθεῖ στὶς δυνάμεις τῆς δεξιᾶς καὶ νὰ γίνει πόλος συσπείρωσης στὴ βάση ταξικῶν διεκδικήσεων. Ἀντὶ αὐτοῦ τὸ ΑΕΜ (συνδ. ὀργάνωση προσκείμενη στὸ ΚΚΕἐσ.), προχώρησε στὴ δημιουργία, μὲ τὴ δεξιὰ καὶ τὸ κέντρο, τῆς ΑΣΔΗΣ, οἱ ἄλλες δύο δὲ παρατάξεις τῆς ἀριστερᾶς, δηλ. ἡ ΠΑΣΚΕ καὶ ἡ ΕΣΑΚ προχώρησαν στὶς ἐκλογὲς κάνοντας εὐκαιριακὲς συμμαχίες κατὰ περίπτωση, ὅπως ἄλλω-

στε καὶ ἡ ΑΣΔΗΣ. Τώρα, μετὰ τὶς ἐκλογές καὶ τὴν ἐπιβολὴ τῶν μέτρων τῆς κυβέρνησης στὸ συνδικαλισμὸ ἐπιβάλλεται ἴσως, ὅσο ποτὲ ἄλλοτε ἡ δημιουργία μιᾶς τέτοιας παράταξης ποὺ θὰ παλαίψει γιὰ τὶς ἐργατικὲς διεκδικήσεις καὶ γιὰ τὴ δημιουργία ἑνὸς πραγματικοῦ συνδικαλιστικοῦ κινήματος.

Πρωταρχικὸ μέλημα θὰ πρέπει νἄναι ἡ μαζοποίηση τῶν σωματείων. Ἡ περίοδος τῆς δικτατορίας, ἀλλὰ καὶ ἡ πρὶν ἀπ' αὐτὴν κατάσταση (ὁ ἔλεγχος τοῦ συνδικαλισμοῦ παγιώθηκε ἤδη ἀπὸ τὸ 1946 ὅταν ἡ Κυβέρνηση Τσαλδάρη διέλυσε τὴν ἐκλεγμένη σὲ συνέδριο ΓΣΕΕ) ἀτομικοποίησαν τοὺς Ἕλληνες ἐργαζόμενους, μὲ ἀποτέλεσμα 1 στοὺς 6 περίπου νἄναι συνδικαλισμένος (200.000 περίπου σὲ σύνολο 1.300.000).

Βασικὸ ἐπίσης αἴτημα εἶναι ἡ πλήρης ἀνεξαρτητοποίηση ἀπὸ τὸ κράτος σ' ὅλα τὰ ἐπίπεδα. Ἄμεσο βῆμα καὶ ἀναγκαῖο γι' αὐτὸ τὸ σκοπὸ εἶναι ἡ οἰκονομικὴ ἀποδέσμευση ἀπὸ τὴν Ἐργατικὴ Ἑστία καὶ ἡ αὐτόνομη οἰκονομικὴ διαχείρηση τῶν σωματείων.

Ἡ ἀναδιάρθρωση τέλος τοῦ ὅλου συστήματος ἐκπροσώπησης τῶν ἐργαζομένων εἶναι ἐξ ἴσου ἀπαραίτητη. Τὰ σωματεῖα πρέπει νὰ εἶναι ἑνιαῖα γιὰ ὅλους τοὺς ἐργαζόμενους, πρᾶγμα ποὺ θὰ γίνει μὲ τὴν ἑνοποίηση ὅλων τῶν ὁμοειδῶν καὶ τὴ διάλυση τῶν σφραγίδων. Ἔτσι τὸ συνδικαλιστικὸ σύστημα γιὰ τὴν ἀμεσώτερη, τὴν οὐσιαστικὴ καὶ δημοκρατικὴ ἐκπροσώπηση τῶν ἐργαζομένων πρέπει νὰ στηρίζεται στὴ βάση στὰ σωματεῖα κατὰ τόπους δουλιᾶς (ἐργοστασιακὰ κ.ἄ.), ποὺ θὰ εἶναι κοινὰ γιὰ ὅλους τοὺς ἐργαζόμενους σὲ κάθε μονάδα. Τὰ δευτεροβάθμια σωματεῖα πρέπει νὰ δημιουργηθοῦν στὴ βάση τῶν τομέων παραγωγῆς καὶ ὄχι τῆς εἰδικότητας τῶν ἐργαζομένων. Τὰ Ε.Κ. νὰ παραμείνουν σὰν τοπικοὶ συντονιστὲς τῶν σωματείων ν' ἀναλάβουν ὑποβοηθητικὸ ρόλο καὶ νὰ μὴ ἐκπροσωποῦνται στὶς ἐκλογὲς γιὰ τὸ τριτοβάθμιο ὄργανο, δηλαδὴ τὴ Γ.Σ.Ε.Ε. Μ' αὐτὲς τὶς προϋποθέσεις ἐπιβάλλεται ἡ ταυτόχρονη ἀνάπτυξη τόσο τῶν σωματείων τῆς βάσης, ὅσο καὶ τῶν δευτεροβάθμιων, χωρὶς νὰ ὑπερτονίζεται ὁ ρόλος καμμιᾶς ἀπ' τὶς δυὸ κατηγορίες, ποὺ καθεμιά τους ἔχει νὰ παίξει τὸν ἀπαραίτητο ρόλο της καὶ ποὺ οἱ λειτουργίες τους ἀλληλοσυμπληρώνονται.

Ἡ πλήρης δημοκρατία θὰ πρέπει νὰ χαρακτηρίσει τὴ λειτουργία τῶν συνδικάτων. Στὸ σημεῖο αὐτὸ θὰ πρέπει νὰ διδαχθοῦμε ἀπὸ τὴν πεῖρα τῶν ἐργατικῶν ἀγώνων τῶν δύο τελευταίων χρόνων στὸν τόπο μας, μετὰ τὴ μεταπολίτευση. Ἡ Γ.Σ. τῶν ἐργαζομένων ἀποφάσιζε σχεδὸν σ' ὅλες τὶς περιπτώσεις γιὰ τὴν πορεία τοῦ ἀγώνα καὶ οἱ ἐπιτροπὲς ἢ οἱ διοικήσεις τῶν σωματείων ἦταν κύρια ἐκτελεστικά της ὄργανα. Πρέπει νὰ ἀξιοποιήσουμε τὴν ἐμπειρία αὐτὴ ποὺ ἡ ἴδια ἡ ἐργατικὴ τάξη ὑπέδειξε μὲ τὴν πρακτική της, παγιώνοντάς την σὰν τρόπο λειτουργίας τῶν πρωτοβάθμιων ὀργάνων. Κανένας περιορισμὸς δὲν θὰ πρέπει νὰ μπαίνει στὴν ἔκφραση τῶν διαφόρων τάσεων καὶ ρευμάτων ποὺ ὑπάρχουν στὸ χῶρο τῶν ἐργαζομένων. Τὰ σωματεῖα δὲ θὰ πρέπει μὲ κανένα τρόπο νὰ ἐκφυλισθοῦν σὲ κομματικὰ ὄργανα κανενὸς κόμματος καὶ θὰ πρέπει νὰ κτυπηθοῦν σκληρά, πολιτικὰ πάντα, τέτοιες προσπάθειες.

Ἡ μάχη γιὰ τὴ δημιουργία ἑνὸς ταξικοῦ συνδικαλιστικοῦ κινήματος, παράλληλα μὲ τοὺς καθημερινοὺς ἀγῶνες γιὰ τὴ βελτίωση τῆς ζωῆς καὶ τὰ δημοκρατικὰ δικαιώματα τῶν ἐργαζομένων θὰ δοθεῖ μέσα στὰ μαζικὰ σωματεῖα, ποὺ συσπειρώνουν στοὺς κόλπους τους τὴν πλειοψηφία τῶν συνδικαλισμένων ἐργαζόμενων. Εἶναι ριζικὰ λανθασμένη καὶ ἔξω ἀπ' τὴ Μαρξιστικὴ ταχτικὴ ἡ σεχταριστικὴ διάσπαση τοῦ ἐργατικοῦ κινήματος μὲ τὴ δημιουργία νέων «καθαρῶν», «σωστῶν» σωματείων, ποὺ ἐπιδιώκεται κύρια ἀπὸ μερικὲς ὁμάδες τῆς λεγόμενης «ἄκρας», «ἐπαναστατικῆς» «ἀριστερᾶς», τόσο τῆς «μαοϊκῆς», ὅσο καὶ τῆς «τροτσκιστικῆς» (!) Θὰ πρέπει ἴσως νὰ ὑπενθυμίσουμε σὲ ὡρισμένους τὶς κλασσικὲς θέσεις τοῦ Λένιν καὶ τοῦ Τρότσκυ στὸ θέμα αὐτό.

Ἡ ἐκπαιδευτικὴ «Μεταρρύθμιση»

Δὲν βρισκόμαστε ἔξω ἀπ' τὴν πραγματικότητα ἂν ὑποστηρίξουμε ὅτι τὰ βασικὰ χαρακτηριστικὰ τοῦ ἐκπαιδευτικοῦ συστήματος στὴ χώρα μας διαμορφώθηκαν ἤδη ἀπὸ τὴν περίοδο 1833—37, ὅταν ἄρχισε ἡ νομοθετικὴ ὀργάνωση τῆς ἐκπαίδευσης μὲ τὴ χρησιμοποίηση Εὐρωπαϊκῶν (κύρια Βαυαρικῶν) προτύπων. Τὸ κράτος, ἀπ' τὴ μιὰ φροντίζει νὰ δημιουργήσει ἕνα συγκεντρωτικὸ σύστημα κάτω ἀπ' τὸν ἀπόλυτο ἔλεγχό του, ἐνῶ ἀπ' τὴν ἄλλη καθορίζει ἕνα περιεχόμενο σπουδῶν θεωρητικολόγο καὶ κλασσικίστικο, ποὺ δὲν ταυτίζεται μὲ τὴ λογικὴ τῆς οἰκονομικῆς ἀνάπτυξης. Μὲ τὸν τρόπο αὐτὸ βέβαια δὲν ὑλοποιοῦνται οἱ προσδοκίες τῶν φιλελεύθερων ἀστῶν διανοούμενων, ποὺ εἶχαν ἐκφρασθεῖ ἀπὸ τὴν περίοδο τῆς ἐπανάστασης τοῦ '21 γιὰ ἕνα ἐκπαιδευτικὸ σύστημα κλιμακωμένο σὲ τρεῖς βαθμίδες ποὺ θὰ δίνεται δωρεὰν σὲ ἀγόρια καὶ κορίτσια καὶ ποὺ θἄχει σκοπὸ τὴ διαμόρφωση ἐλεύθερων πολιτῶν μὲ συνείδηση τόσο τῶν καθηκόντων, ἀλλὰ καὶ τῶν δικαιωμάτων τους. (Π.χ. Προκηρύξεις τῆς Πελοποννησιακῆς Γερουσίας καὶ «Σχέδιον περὶ τῆς κοινῆς παιδείας τοῦ Ἔθνους» τῆς Βουλῆς τὸ 1824). Ἔτσι πολὺ νωρὶς ἐπισημάνθηκαν οἱ ἀδυναμίες τοῦ συστήματος, ποὺ στὸ μεταξὺ ὁλοκληρώνονταν μὲ διάφορες νομοθετικὲς προσθῆκες, καὶ συνειδητοποιήθηκε ἡ ἀνάγκη γιὰ τὴ μεταρρύθμισή του στοὺς κόλπους τῶν φιλελευθέρων διανοούμενων (Χαρακτηριστικὰ ἀναφέρουμε τὴ μελέτη τοῦ Α. Φατσέα: «Σκέψεις ἐπὶ τῆς Δημοσίας καὶ Ἰδιωτικῆς Ἐκπαιδεύσεως τῶν Νέων Ἑλλήνων», περὶ τὸ 1856). Ἀπ' τὴ μεριὰ τοῦ κράτους οἱ πρῶτες μεταρρυθμιστικὲς προσπάθειες γίνονται μὲ τὰ νομοσχέδια τοῦ Γ. Μίληση (1877) καὶ Α. Αὐγερινοῦ (1880) γιὰ νὰ πά-

ρούν πιὸ ὁλοκληρωμένη μορφὴ μὲ τὰ νομοσχέδια τοῦ Ἀθ. Εὐταξία τῆς Κυβέρνησης Γ. Θεοτόκη (τῆς 14ης Ἰουλίου καὶ τῆς 1ης Νοεμβρίου 1899), ποὺ καμμιά τους ὅμως οὐσιαστικὴ πρόταση δὲν ψηφίστηκε, μὲ ἀποτέλεσμα νὰ ἐκκρεμεῖ στὸν τόπο μας ἡ ὑπόθεση τῆς ἀστικῆς ἐκπαιδευτικῆς καὶ γλωσσικῆς μεταρρύθμισης (1). Ἀπὸ τότε ὅλες οἱ μεταρρυθμιστικὲς προσπάθειες μέχρι καὶ τὴν τελευταία τῆς κυβέρνησης τῆς Ε.Κ. (εἰσηγητὴς ὁ Ε. Παπανοῦτσος) εἶχαν τὴν ἴδια τύχη: ἐφαρμογὴ τῶν πιὸ ἀνώδυνων ἐξωτερικῶν τους γνωρισμάτων, κατακερματισμὸς τῶν βασικῶν προτάσεων, ἀναβολὲς καὶ τέλος παλινδρόμηση στὰ ἴδια οὐσιαστικὰ πράγματα. Ὡστόσο μὲ τὰ μέτρα ποὺ πάρθηκαν ἤδη ἀπὸ τὶς κυβερνήσεις τοῦ Ἐλ. Βενιζέλου, παράλληλα μὲ τὴν ὁλοκλήρωση τῆς δημιουργίας τῆς κρατικῆς μηχανῆς σύμφωνα μὲ τὶς ἀνάγκες τοῦ ἰδιόμορφα κρατικομονοπωλιακοῦ καπιταλισμοῦ τῆς χώρας μας ὁλοκληρώνονται καὶ τὰ χαρακτηριστικὰ τοῦ ἐκπαιδευτικοῦ συστήματος, ποὺ θὰ ἰσχύσουν μέχρι σήμερα, σὲ χοντρὲς γραμμές, ἀφοῦ διατηρήσουν βέβαια τὸν κεντρικὸ κρατικὸ ἔλεγχο καὶ τὸν προσανατολισμὸ τοῦ περιεχόμενου τῶν σπουδῶν ἀπὸ τὶς προηγούμενες περιόδους. Ἔτσι τὸ πρόγραμμα τῶν δημοτικῶν ἰσχύει οὐσιαστικὰ ἀπὸ τὸ 1913 (βασικὸς εἰσηγητὴς ὁ Δ. Γληνός), τὸ ἑξατάξιο Γυμνάσιο ἀπ' τὸ 1929 μαζὶ μὲ τὴν ἑξάχρονη ὑποχρεωτικὴ φοίτηση καὶ τὸ πρόγραμμα τῶν γυμνασίων, ἐπίσης καὶ ὁ νόμος πλαίσιο γιὰ τὰ Α.Ε.Ι. ἰσχύει ἀπαράλλακτος μέχρι σήμερα ἀπὸ τὸ 1932. Ὅσο ἀφορᾶ τὸ γλωσσικὸ ζήτημα ἤδη ἀπὸ τὰ 1917 ἔχει καθιερωθεῖ βασικὰ ἡ δημοτικὴ στὶς 4 πρῶτες τάξεις τοῦ δημοτικοῦ σχολείου, ἐνῶ ἀπ' τὴν ἄλλη μεριὰ ἡ ἴδια ἡ κυβέρνηση Βενιζέλου καθιέρωσε ἀπὸ τὸ 1911 στὸ σύνταγμα τὴν καθαρεύουσα σὰν ἐπίσημη γλῶσσα τοῦ κράτους. Εἶναι φανερὸ βέβαια ὅτι ἡ οὐσία τοῦ γλωσσικοῦ θέματος βρίσκεται στὴ χρησιμοποίηση τῆς καθαρεύουσας σὰ γλώσσας τοῦ κράτους καὶ τῆς κυρίαρχης τάξης, πράγμα ποὺ τὴν ἐπιβάλλει στὸ κοινωνικὸ σύνολο σὰν «ἐπίσημο» καὶ «σοβαρὸ» μέσο ἔκφρασης, καὶ ποὺ διατηρεῖται σὰν τρόπος ποὺ διευκολύνει τὴν ταξικὴ κυριαρχία, ἀφοῦ ὅπως ἔχει ἀποδειχθεῖ ἀπὸ κοινωνιολογικὲς μελέτες, ἡ ἐκμάθηση τῆς γλώσσας εἶναι καθοριστικὴ γιὰ τὴν ὑπόλοιπη διανοητικὴ ἀνάπτυξη τοῦ ἀτόμου (2).

Εἶναι σίγουρο ὅτι ἡ ἑρμηνεία τῶν βασικῶν χαρακτηριστικῶν τῆς ἐκπαίδευσης, ὅπως αὐτὰ ἐπιχειρήθηκε νὰ δοθοῦν ἐδῶ μὲ τὴ σύντομη αὐτή, καὶ ὁπωσδήποτε ἀνεπαρκή, ἀναδρομή, ἀνάγεται στὶς ἴδιες τὶς ἰδιομορφίες τῆς ἀστικῆς τάξης, ποὺ δὲν πέρασε στὴ χώρα μας ἀπὸ τὴν περίοδο τῆς ἐλεύθερης οἰκονομίας καὶ κατ' ἐπέκταση τῆς φιλελεύθερης ἰδεολογίας, πράγμα ποὺ καθόρισε καὶ τὸν τρόπο τῆς δημιουργίας τῆς σύγχρονης ἀστικῆς κρατικῆς μηχανῆς, μὲ τὴν ἀναγκαστικὴ ἐνσωμάτωση στὸ συγκεντρωτικό της οἰκοδόμημα στοιχείων ἰδιαίτερα καταπιεστικῶν καὶ ἐκ πρώτης ὄψεως ἀντίθετων πρὸς τὴν ἴδια τὴν ἀστικὴ νοοτροπία.

Οἱ σύγχρονες βέβαια ἀνάγκες τῆς οἰκονομικῆς ἀνάπτυξης εἶναι ἐκεῖνες ποὺ ἐπιβάλλουν τὴν ἐπαναφορὰ τῆς μεταρρύθμισης τῆς Ε.Κ. τοῦ '64, ὅπως ἄλλωστε οἱ ἴδιες ἀνάγκες τὴν εἶχαν καὶ τότε δημιουργήσει. Ἔτσι γιὰ νὰ καλυφθοῦν οἱ ἀνάγκες γιὰ μορφωμένο ἐργατικὸ δυναμικὸ τῆς σύγχρονης οἰκονομίας ἐπιβάλλεται ἡ ἐννιάχρονη ὑποχρεωτικὴ ἐκπαίδευση. Γιὰ νὰ σπρωχθεῖ τὸ μεγαλύτερο μέρος τῶν νέων, ποὺ μετὰ τὸ ἐννιάχρονο σχολεῖο θέλουν νὰ συνεχίσουν τὶς σπουδές, στὴ μέση ἐπαγγελματικὴ - τεχνικὴ ἐκπαίδευση καὶ νὰ μειωθεῖ τὸ πρόβλημα τῶν 75.000 ὑποψηφίων γιὰ τὰ Α.Ε.Ι. τὸ χρόνο, παράλληλα μὲ τὴ σημαντικὴ μείωση τοῦ συνόλου τῶν ἐξόδων γιὰ τὴν ἐκπαίδευση (μαζὶ μ' ἐκεῖνα τῆς φοιτητικῆς μετανάστευσης), καθορίζεται τὸ ἕνα καὶ μόνο βασικὸ ξεδιάλεγμα μὲ ἐξετάσεις μετὰ τὸ ἐννιάχρονο σχολεῖο (στὰ 15 χρόνια τοῦ μαθητῆ) (3). Ἡ δημοτικὴ (ὁπωσδήποτε κάπως παράξενη ἰδιαίτερα μετὰ τὸν περιορισμὸ τοῦ «χωρὶς ἀκρότητες»), μπαίνει στὴν ἐκπαίδευση καὶ στὰ ἐπίσημα κρατικὰ κείμενα ὄχι σὰν ζωντανὴ γλῶσσα τοῦ λαοῦ, ἀλλὰ μὲ τρόπο ἀνάλογο ἐκεῖνο τῆς καθαρεύουσας, ἀφοῦ θὰ καθορισθεῖ μέσα ἀπὸ κανόνες καὶ τυπικὸ ποὺ θὰ ἐπεξεργαστεῖ τὸ ὑπουργεῖο καὶ ἑπομένως καὶ αὐτὸ τὸ γλωσσικὸ ἐργαλεῖο δὲ θἄναι τίποτα ἄλλο παρὰ μιὰ τεχνητὴ ἐπίσημη γλῶσσα, κάπως πιὸ κατανοητὴ ἀπ' τὴν καθαρεύουσα, ποὺ θὰ διευκολύνει μόνο καὶ μόνο τὸ ὅλο τεχνολογικὸ πνεῦμα τῆς σύγχρονης «μεταρρύθμισης».

Ὁ κρατικὸς ἔλεγχος στὴν παιδεία σ' ὅλες της τὶς βαθμίδες μὲ τὰ μέτρα τῆς κυβέρνησης ἐπιτείνεται. Ἰδιαίτερα χαρακτηριστικὴ μορφὴ παίρνει στὴν τεχνικὴ παιδεία, ὅπου στὰ Κ.Α.Τ.Ε. ἐξασκεῖται ἀπόλυτα καὶ ἄμεσα, ὄχι μόνο ἀπ' τὴν κυβέρνηση, ἀλλὰ κι' ἀπ' τὰ ἴδια τὰ μονοπώλεια.

Μὲ τὰ μέτρα λοιπὸν τῆς κυβέρνησης Καραμανλῆ ἡ ἐκπαίδευση στὸν τόπο μας παίρνει τὴν πιὸ ὁλοκληρωμένη της μορφὴ στὰ πλαίσια τοῦ ἀστικοῦ συστήματος. Ἡ φιλελεύθερη ἐκπαιδευτικὴ μεταρρύθμιση γέρασε πρὶν ἀκόμη ἐφαρμοστεῖ στὸ ἐλάχιστο. Εἶναι λοιπὸν μάταιο νὰ προσπαθοῦμε νὰ τὴν ἀναστήσουμε, μέσα στὸ ἀστικὸ σύστημα, ἀφοῦ εἶναι πέρα ἀπ' τὶς δυνατότητές του, χωρὶς αὐτὸ νὰ σημαίνει ὅτι δὲν θὰ πρέπει νὰ παλεύουμε γύρω ἀπὸ μεταβατικὰ αἰτήματα στὴν ἐκπαίδευση, ὅπως ἄλλωστε καὶ σὲ κάθε τομέα. Στὸ σημεῖο αὐτὸ πρέπει νὰ ἐπισημάνουμε τὴν ἀνυπαρξία οὐσιαστικῆς κριτικῆς γύρω ἀπὸ τὰ μέτρα τῆς κυβέρνησης ἀπ' ὅλους τοὺς φορεῖς τῆς ἀριστερᾶς. Ἰδιαίτερα αἰσθητὴ εἶναι ἡ παντελὴς ἔλλειψη κριτικῆς ἀπὸ πλευρᾶς τῶν φοιτητῶν, ποὺ αὐτὴ τὴ στιγμὴ δὲν παίζουν κανένα ρόλο γιὰ τὰ γενικότερα ἐκπαιδευτικὰ ζητήματα, ἔξω ἀπ' τὰ Α.Ε.Ι., σὲ ἀντίθεση ἀπὸ τὴν περίοδο τοῦ 15%, ὅταν παρὰ τὶς σημαντικὲς του ἀδυναμίες τὸ φοιτητικὸ κίνημα ἔκανε ἔντονα αἰσθητὴ σ' ὅλη τὴ χώρα τὴν παρουσία του στὸν τομέα αὐτό. (Βλέπε ἀποφάσεις τοῦ Δ' Πανσπουδαστικοῦ Συνέδριου).

Σὰν συνέπεια τῶν παραπάνω μιὰ συνεπὴς ταξικὴ πολιτικὴ γιὰ τὴν ἐκπαίδευση, θἄπρεπε κατὰ τὴ γνώμη μας νὰ περιλαβαίνει αἰτήματα γιὰ ριζικὲς ἀλλαγὲς στὴ δομὴ τοῦ συστήματος. Ὁ ἀγώνας γιὰ μιὰ παιδεία ποὺ θἄχει σκοπὸ νὰ ἀναπτύσσει ὁλόπλευρα ὅλες τὶς ἰδιότητες τοῦ ἀνθρώπου, ποὺ θὰ δίνεται σ' ὁλάκερη τὴ διάρκεια τῆς ζωῆς του καὶ θὰ τὸν ἀποδεσμεύει ἀ-

πὸ τὴν ἰσόβια δέσμευσή του σὲ ἕνα ἐξειδικευμένο ρόλο σ' ἕνα πόστο τῆς συνολικῆς κοινωνικῆς μηχανῆς, πράγμα ποὺ χαρακτηρίζει τόσο τὰ καπιταλιστικὰ ὅσο καὶ τὰ γραφειοκρατικὰ καθεστῶτα, δίνοντάς του τὴ δυνατότητα τῆς σὲ κάθε στιγμὴ ἐλεύθερης καὶ συνειδητῆς ἐπιλογῆς, θὰ ὁλοκληρωθεῖ βέβαια μόνο στὸ χτίσιμο τῆς αὐτοδιαχειριζόμενης σοσιαλιστικῆς κοινωνίας. Στὴ φάση ὅμως αὐτὴ μποροῦμε νὰ προτείνουμε σὰ βασικὰ μεταβατικὰ συνθήματα τὴν ἐκπαιδευτικὴ ἀποκέντρωση καὶ τὴ διαμόρφωση τῶν ἐκπαιδευτικῶν ἐπιλογῶν κατ' εὐθεῖαν ἀπὸ τοὺς ἄμεσα ἐνδιαφερόμενους φορεῖς. Ἔτσι στὰ πλαίσια αὐτὰ θεωροῦμε ὅτι τὶς βασικὲς ἐπιλογὲς καὶ τὶς γενικὲς κατευθυντήριες γραμμὲς θὰ πρέπει νὰ καθορίζει ἕνα Πανελλαδικὸ ἐκπαιδευτικὸ συμβούλιο, ποὺ θ' ἀποτελεῖται ἀπὸ ἐκπροσώπους, δημοκρατικὰ ἐκλεγμένους, τῶν δασκάλων ἀπ' ὅλες τὶς βαθμίδες τῆς ἐκπαίδευσης (στοιχειώδους, μέσης, ἀνώτερης καὶ ἀνώτατης), τῶν ἐπιστημονικῶν συλλόγων, τῶν σωματείων τῶν ἐργαζομένων, τῶν σπουδαστῶν καὶ τῶν μαθητῶν.

Τὴν ἐξειδίκευση τῶν γενικῶν κατευθύνσεων θὰ πρέπει νἄχουν τὴ δυνατότητα νὰ τὴν κάνουν οἱ ἴδιοι οἱ ἐκπαιδευτικοὶ ὀργανισμοὶ (δηλαδὴ τὰ ἴδια τὰ σχολειὰ ὅλων τῶν βαθμίδων), μέσα ἀπὸ τὶς ἐπιτροπὲς ποὺ θὰ τοὺς διοικοῦν. Τὰ ἐννιάχρονα βασικὰ σχολειὰ πρέπει νὰ εἶναι ἑνιαῖες αὐτόνομες ὀντότητες, ποὺ θὰ τὶς κατευθύνουν στὰ πλαίσια τοῦ γενικοῦ προγραμματισμοῦ ἐπιτροπὲς ἀπὸ δασκάλους, γονεῖς καὶ μαθητές, καὶ μὲ κανένα τρόπο δὲν θὰ πρέπει νὰ θεωροῦνται σὰν ἁπλῆ προβαθμίδα τῶν ἑπόμενων σταδίων, ἀλλὰ περισσότερο σὰν ὁλοκληρωμένοι ἐκπαιδευτικοὶ κύκλοι. Ἡ διάρθρωση τῶν ἐπιτροπῶν γιὰ τὰ σχολειὰ τῶν ἄλλων βαθμίδων ποικίλλει ἀνάλογα μὲ τὶς ἰδιομορφίες τους: π.χ. γιὰ τὰ Α.Ε.Ι. προτείνουμε τὶς τριμερεῖς ἐπιτροπὲς ἀπὸ φοιτητές, βοηθητικὸ διδακτικὸ προσωπικὸ καὶ ἀνώτατο διδακτικὸ προσωπικό, γιὰ ὅλα τὰ ἐπίπεδα (ἀπὸ τῆς ἐκπαιδευτικῆς μονάδας τῆς σχολῆς, μέχρι τοῦ ἱδρύματος ὁλόκληρου), ποὺ ἤδη ἀρχίζουν νὰ δημιουργοῦνται (καὶ ποὺ θὰ πρέπει νἄχουν σ' αὐτὴ τὴ φάση συντονιστικὸ χαρακτήρα).

Ὅσον ἀφορᾶ τώρα τὸ περιεχόμενο τῶν σπουδῶν θὰ πρέπει νὰ εἶναι ἐκσυγχρονισμένο, σύμφωνα μὲ τὶς τελευταῖες ἐξελίξεις τῆς ἐπιστήμης, καὶ γιὰ τὸ λόγο αὐτὸ εὐέλικτο καὶ εὐρύ, ἀνοικτὸ στὰ σύγχρονα κοινωνικοπολιτικὰ ρεύματα, μὲ τὴ διδασκαλία τῆς ζωντανῆς δημοτικῆς, ὅπως διαμορφώνεται στὰ κείμενα τῶν κλασσικῶν νεοελλήνων συγγραφέων, ἀλλὰ καὶ στὰ σύγχρονα γραπτά.

---

(1) Κοίταξε: 'Αλέξη Δημαρᾶ, «Ἡ Μεταρρύθμιση ποὺ δὲν ἔγινε», (στὶς ἐκδόσεις «Ἑρμῆς», τόμοι 2).

(2) Ἄννα Φραγκουδάκη: «Καὶ πάλι γιὰ τὸ γλωσσικὸ πρόβλημα», περιοδικὸ «ἡ Συνέχεια» τεῦχ. 6, Αὔγουστος '73.

(3) Κοίταξε τὰ πρακτικὰ τῆς τελευταίας σύσκεψης γιὰ τὴν παιδεία, ὅπου φαίνεται ὅτι τὸ βασικότερο πρόβλημα ποὺ τὴν ἀπασχόλησε ἦταν ἡ «παραγωγικὴ» διάθεση τῶν ἀποφοίτων τοῦ γυμνασίου, ποὺ ἀποτυχαίνουν στὶς εἰσαγωγικὲς κύρια, ἀλλὰ καὶ γενικὰ τῶν νέων ποὺ βρίσκονται στὴ μέση βαθμίδα τῆς ἐκπαίδευσης.

ΑΛΕΚΟΣ ΠΑΝΑΓΟΥΛΗΣ

Ἡ χώρα αὐτὴ εἶναι ἀκόμα ἐκείνη τῶν ἀμερικανικῶν βάσεων, τῶν πυρηνικῶν ὅπλων, τῶν πολυεθνικῶν ἑταιρειῶν, τοῦ χουντισμοῦ βαθειὰ ριζωμένου πάντα στὸ Στρατό, τὴν 'Αστυνομία, τὴν Δικαιοσύνη, τὴν Παιδεία, τῶν ξένων μυστικῶν ὑπηρεσιῶν, μὲ τοὺς σπιούνους καὶ τοὺς δολοφόνους τους, σὲ μεγάλο βαθμὸ πάντα ἀσύδοτους.

Ποιός τὴν κυβερνᾶ σήμερα πραγματικά;

Δύσκολη ἀπάντηση.

Εἶναι πρόωρο γιὰ νὰ ξεδιαλυθεῖ πειστικὰ τὸ «σκοτεινὸ μυστήριο» γύρω ἀπὸ τὸν ἀπρόοπτο τραγικὸ θάνατο τοῦ 'Αλέκου Παναγούλη.

Ξέρουμε ὡστόσο ὅτι κρατοῦσε στὰ χέρια του συντριπτικὰ στοιχεῖα γιὰ τὸ «Κατεστημένο», ντόπιο καὶ ξένο, ποὺ συνεργάστηκε μὲ τὴν Χούντα, ποὺ τὴν ἔφερε, τὴν ἔλεγχε, καὶ σὲ μιὰ ὁρισμένη στιγμὴ τὴν «ἔρριξε» συνεχίζοντας μ' ἄλλα μέσα, τὴν κυριαρχία του.

Ξέρουμε, ἀκόμα κι ἀπὸ προσωπική μας πεῖρα, ποιός ἦταν ὁ 'Αλέκος Παναγούλης, γιὰ νἄμαστε βέβαιοι πῶς θὰ διατηροῦσε τὴν παραδειγματικὴ ἀγωνιστική του τόλμη, καὶ ἀποφασιστικότητα ὡς τὸ τέλος.

Ὁ 'Α. Παναγούλης ἐνσάρκωνε γιὰ μιὰ ὁλόκληρη περίοδο τὸ ἀγωνιστικὸ πνεῦμα τῶν καλλίτερων δημοκρατικῶν καὶ ἐπαναστατικῶν παραδόσεων τοῦ Λαοῦ μας. Γι' αὐτὸ καὶ δὲν θὰ ξεχαστεῖ εὔκολα.

Ἄπλετο φῶς πρέπει νὰ χυθεῖ στὶς συνθῆκες ποὺ ὡδήγησαν στὸν πρόωρο θάνατό του.

Ὅποιοι θὰ πᾶνε νὰ συγκαλύψουν ἕνα ἔγκλημα, κινδυνεύουν νὰ χάσουν ἀνεπίτρεπτα κάθε σοβαρὸ λαϊκὸ ἔρεισμα καὶ νὰ βρεθοῦν αἰχμάλωτοι τῶν σκοτεινῶν δυνάμεων ποὺ ἐλέγχουν ἀκόμα αὐτὴ τὴ Χώρα. Πράγμα ποὺ θὰ τοὺς ὑποχρεώσει νὰ καταφύγουν σὲ ὁλοένα καὶ ἀντιδραστικότερα μέτρα, γιὰ νὰ παραμείνουν στὴν ἐξουσία.

Τιμὴ στὸν 'Αλέκο Παναγούλη, ποὺ ὡς τὸ τέλος τῆς σύντομης ζωῆς του στάθηκε ἕνα παράδειγμα ἐλεύθερου πολίτη καὶ ἀγωνιστή.

Πολιτικά άρθρα καί μελέτες

Ἡ Δυτ. Εὐρώπη στὴν ὥρα τῆς Ἰταλίας

Τὸ 1975 ὑπῆρξε ὁ χρόνος τῆς Πορτογαλικῆς Ἐπανάστασης.

Τὸ 1976 μπορεῖ ν' ἀποδειχθεῖ ὁ χρόνος τῆς Ἱσπανίας καὶ ἰδίως τῆς Ἰταλίας. Ὄχι γιατὶ ἔκλεισε ὁ κύκλος τῆς Πορτογαλικῆς Ἐπανάστασης.

Ἀντίθετα τ' ἀποτελέσματα τῶν πρόσφατων ἐκλογῶν δείχνουν καθαρὰ ὅτι ἐξακολουθεῖ νὰ πλειοψηφεῖ καὶ νὰ δυναμώνει ἡ Ἑνωμένη Ἀριστερά, ποὺ ἀποτελεῖται ἀπὸ τοὺς Σοσιαλιστές, τοὺς Κομμουνιστὲς καὶ τὴν Ἄκρα Ἀριστερά. Συνολικὰ καὶ οἱ τρεῖς πῆραν αὐτὴ τὴ φορὰ πάνω ἀπὸ τὸ 55%, ἐνῶ κυριαρχοῦν ταυτόχρονα στὴ Βουλὴ μὲ 15 βουλευτὲς παραπάνω ἀπὸ τὴν ἀπόλυτη πλειοψηφία.

Στὴν Πορτογαλία τὸ σύνθημα Κυβέρνηση Σοσιαλιστῶν — Κομμουνιστῶν, ὑποστηριζόμενη ἀπὸ τὶς ἑνιαιομετωπικὲς Ἐπιτροπὲς στὴ βάση τοῦ συνόλου τῆς Ἀριστερᾶς, καὶ τὴν Ἀριστερὴ πτέρυγα τῶν Στρατιωτικῶν εἶναι περισσότερο παρὰ ποτὲ ἐπίκαιρο.

Ὅπως θᾶταν ἐπίσης ἐπίκαιρο, σὲ περίπτωση ἀσυμφωνίας Κομμουνιστῶν — Σοσιαλιστῶν, νὰ ὑποστηριχθοῦν κριτικὰ οἱ Σοσιαλιστές, ἐξαναγκάζοντάς τους νὰ κόψουν ἔτσι κάθε ἰδέα συμμαχίας μὲ τὸ ἀστικὸ συντηρητικὸ Κόμμα τῶν «Λαϊκοδημοκρατῶν» (PPD).

Εἶναι ὡστόσο ἀναμφισβήτητο ὅτι ἡ Πορτογαλικὴ Ἐπανάσταση περνᾶ γιὰ τὴν ὥρα μιὰ ὁρισμένη κάμψη, ποὺ μπορεῖ ὡστόσο σὲ κάθε στιγμὴ ν' ἀνακοπεῖ ἀπὸ καινούργιες ἐπαναστατικὲς ἐκρήξεις.

Τόσο μᾶλλον ὅσο ἡ συγκυρία στὴν Ἱσπανία ἀφ' ἑνὸς καὶ στὴν Ἰταλία ἀφ' ἑτέρου, μποροῦν νὰ ἐπιδράσουν θετικὰ πρὸς αὐτὴ τὴν κατεύθυνση.

Ἡ ταξικὴ πάλη ὀξύνεται στὴν Ἱσπανία καὶ γίνεται ἐκρηκτικὴ στὸ βαθμὸ ποὺ ἡ χωρὶς λαϊκὴ βάση Μοναρχία καὶ ἡ ἀντιδραστική της Κυβέρνηση ἐπιμένουν στὴν μὲ «βῆμα σημειωτὸν» πορεία τους σὲ ριζικότερες μεταρρυθμίσεις.

Ἀλλὰ εἶναι ἰδίως ἡ Ἰταλία ποὺ βρίσκεται τώρα στὰ πρόθυρα πραγματικῆς ἐπαναστατικῆς κρίσης μὲ τὸ ἀναπόφευκτο νέων ἐκλογῶν τὸν Ἰούνη, καὶ τὴν ἐνδεχομένη πλειοψηφία σ' αὐτὲς Κομμουνιστῶν καὶ Σοσιαλιστῶν.

Δεδομένου τοῦ εἰδικοῦ βάρους τῆς Ἰταλίας στὴν Εὐρώπη, ἕνα τέτοιο ἐνδεχόμενο θἄχει πανευρωπαϊκὲς καὶ διεθνεῖς ἐπιπτώσεις.

Τόσο μᾶλλον ἐπίσης, ὅσο καὶ στὴν ἴδια τὴ Γαλλία, ἡ κοινωνικὴ ἀναταραχὴ μεγαλώνει ὕστερα ἀπὸ τὴν ἱστορικὴ νίκη τῆς «Ἑνωμένης Ἀριστερᾶς» στὶς πρόσφατες ἐπαρχιακὲς ἐκλογὲς μ' ἕνα 56% περίπου, τὶς ἀλλεπάλληλες ἐργατικὲς ἀπεργίες, καὶ τὶς τεράστιες διαδηλώσεις τῶν Φοιτητῶν, ποὺ θυμίζουν Μάη 1968.

Στὴν Ἰταλία ἡ Χριστιανοδημοκρατία ἐξήντλησε ὅλες της τὶς ἐφεδρεῖες καὶ καθὼς ἡ Δεξιά της ἐναντιώνεται στὸ σχηματισμὸ κοινῆς Κυβέρνησης μὲ τοὺς Κομμουνιστές, εἶναι ὑποχρεωμένη τώρα νὰ προσφύγει στὶς ἐκλογές.

Τὸ Κομμουνιστικὸ Ἰταλικὸ Κόμμα, ποὺ δὲν ἔπαψε νὰ κερδίζει ἔδαφος τόσο στὸν ἐκλογικό, ὅσο καὶ στὸ συνδικαλιστικὸ καὶ στὸν τοπικῆς αὐτοδιοίκησης τομέα, δὲν ἔχει πιὰ παρὰ νὰ «μαζέψει» τὴν ἐξουσία ἀπὸ τὸ δρόμο, συμπαραστεκόμενο ἀπὸ τοὺς Σοσιαλιστές, ποὺ κι' αὐτοί, ἐξαναγκασμένοι ἀπὸ τὴ βάση τους, δὲν εἶναι πιὰ διατεθειμένοι νὰ σχηματίσουν διακομματικὴ Κυβέρνηση μὲ τοὺς Χριστιανοδημοκράτες.

Ὅπως εἶναι γνωστό, ἀπὸ χρόνια τώρα, τὸ Ἰταλικὸ Κ.Κ. ἦταν ὀπαδὸς τοῦ «ἱστορικοῦ συμβιβασμοῦ» δηλαδὴ τῆς σύμπραξης καὶ μὲ τὴ Χριστιανοδημοκρατία.

Ἀλλὰ τώρα ποὺ ἡ τελευταία κάτω ἀπὸ τὴν συνδυασμένη πίεση τῆς Δεξιᾶς της, τοῦ Βατικανοῦ, καὶ τῶν Ἀμερικανῶν, ἐξακολουθεῖ ν' ἀπορρίπτει κάθε συμβιβασμὸ μὲ τοὺς Κομμουνιστές, οἱ τελευταῖοι εἶναι ὑποχρεωμένοι νὰ συμμαχήσουν μὲ μόνο τοὺς Σοσιαλιστές, τόσο στὶς ἐκλογές, ὅσο καὶ στὸ σχηματισμὸ νέας, μετὰ ἀπ' αὐτές, Κυβέρνησης.

Μιὰ τέτοια Κυβέρνηση θὰ σήμαινε ἀντικειμενικά, τὴν ἀπαρχὴ ἑνὸς ἐπαναστατικοῦ προτσέσου στὴ χώρα, ποὺ θὰ ὁδηγοῦσε γρήγορα σὲ δυαδικὴ ἐξουσία.

Ἴσως γι' αὐτὸ τὸ Ἰταλικὸ Κ. Κόμμα διστάζει πάν-

τα μπροστὸ σ' ἕνα τέτοιο ἐνδεχόμενο ποὺ θὰ τοῦ ἔθετε τὸ δίλημμα: ἢ νὰ ὁλοκληρώσει τὴ νίκη τοῦ ἀρχινισμένου ἐπαναστατικοῦ προτσέσου ἢ νὰ τὸ προδώσει ἐκτιθέμενο στὶς ἴδιες του τὶς μᾶζες.

Ἔτσι, ἡ ὥρα τῆς ἀλήθειας ἐσήμανε τόσο γιὰ τὴν Ἰταλία ὅσο καὶ γιὰ τὸ Κομμουνιστικό της Κόμμα.

Ἀπὸ τὴν ἀπ' ἐδῶ καὶ πέρα πολιτική του θὰ δικαιωθεῖ ἢ ὄχι ὁλόκληρη ἡ προηγούμενη ἑλικτική του πολιτική.

Πάντα τόσο ἡ Ἰταλικὴ Δεξιά, ὅσο καὶ ἐκείνη ὁλόκληρης τῆς Εὐρώπης, ἔχει ἤδη **εὐθυγραμμιστεῖ μὲ τὸν** Ἀμερικανικὸ Ἰμπεριαλισμό, ποὺ σὲ ἐπανειλημμένες καὶ ὁλοένα πιὸ ἀπειλητικὲς δηλώσεις τοῦ Φόρντ, καὶ τοῦ Κίσσινγκερ, διακηρύσσει τὴν **σθεναρά του ἀπόφαση νὰ** ἐναντιωθεῖ στὸ σχηματισμὸ ΣοσιαλοΚομμουνιστικῆς Κυβέρνησης στὴν Ἰταλία (ὅπως καὶ ὁπουδήποτε ἀλλοῦ στὴν Εὐρώπη).

Ἡ Δυτικὴ Εὐρώπη πρέπει νὰ παραμείνει καπιταλιστικὴ σὲ ἀντάλλαγμα μιᾶς Ἀνατολικῆς Εὐρώπης, ποὺ θὰ κυριαρχεῖται ἀπὸ τὴν Σοβιετικὴ ἐπιρροή.

Κυνικὰ οἱ Ἀμερικανοὶ ὑποστηρίζουν τώρα αὐτὸ τὸ «δόγμα», ποὺ φαίνεται ὡστόσο νὰ συμμερίζεται καὶ τὸ Κρεμλῖνο. Γι' αὐτὸ καὶ διεξάγεται κοινὴ ἐπίθεση ἐναντίον ἐκείνων τῶν Κομμουνιστικῶν Κομμάτων ποὺ «ἀποσταλινοποιοῦνται», ποὺ πᾶνε νὰ ξεφύγουν ἀπὸ τὸν στενὸ ἔλεγχο τοῦ Κρεμλίνου, καὶ ποὺ φαίνονται ἀποφασισμένα νὰ διεκδικήσουν σὲ συμμαχία μὲ τοὺς Σοσιαλιστὲς τὴν Κυβέρνηση σὲ χῶρες ὅπως ἡ Ἰταλία καὶ ἡ Γαλλία. Βέβαια τὰ ἐμπόδια δὲν προέρχονται μόνο ἀπὸ τὴν Οὐάσιγκτον ἢ τὴ Μόσχα.

Προέρχονται καὶ ἀπὸ τὶς ἴδιες τὶς ἡγεσίες τῶν Σοσιαλιστικῶν καὶ Κομμουνιστικῶν Κομμάτων, ποὺ δὲν εἶναι ἀποφασισμένες νὰ παλαίψουν ὄχι ἁπλῶς γιὰ τὴν κοινή τους Κυβέρνηση, ἀλλὰ γιὰ τὴν πραγματικὴ ἐξουσία τῶν Ἐργαζομένων. Ποὺ δὲν εἶναι δηλαδὴ ἀποφασισμένες ὄχι ἁπλῶς νὰ «διαχειριστοῦν τὴν κρίση τοῦ καπιταλισμοῦ», καὶ ἀντικειμενικὰ νὰ τὸν βοηθήσουν ἔτσι νὰ τὴν ξεπεράσει, ἀλλὰ ν' ἀνοίξουν πραγματικὰ τὸ δρόμο πρὸς τὸ Σοσιαλισμό, πέρνοντας ὑπ' ὄψει τὴν ἀναπόφευκτη σὲ μιὰ ὁρισμένη στιγμή, βίαιη ἀναμέτρηση μὲ τὶς δυνάμεις τῆς ἀντίδρασης καὶ τοῦ ἰμπεριαλισμοῦ.

Ἡ κρίση τοῦ καπιταλισμοῦ διαρκεῖ μὲ τὴ μορφὴ συνεχιζόμενης ὑψηλῆς ἀνεργίας καὶ πληθωρισμοῦ, παρὰ τὴν ἀνάκαμψη τῆς παραγωγῆς ἰδίως στὶς Ἡν. Πολιτεῖες καὶ τὴ Γερμανία.

Γιὰ τὰ χρόνια μπροστά μας δὲν ὑπάρχει προοπτικὴ ἐπανόδου τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ καπιταλισμοῦ στὸ καθεστὼς τῆς πλήρους ἀπασχόλησης καὶ τῆς σταθερότητας τῶν τιμῶν, ποὺ γνώρισε στὰ χρόνια 1960—1970.

Ἡ ἀνάκαμψη τῆς παραγωγῆς ἰδιαίτερα στὶς Ἡν. Πολιτεῖες γίνεται ἐν πολλοῖς χάρη στὰ πλεονεκτήματα ποὺ ἀπέφερε σ' αὐτὴ τὴ χώρα, ἡ αὐθαίρετη χρησιμοποίηση τοῦ δολλαρίου σὰν κυριαρχικοῦ νομίσματος, ποὺ κατὰ κάποιο τρόπο ἐξοβέλησε καὶ ἀντικατέστησε τὸ χρυσό.

Ρίχνοντας τὸ δολλάριο σὲ μιὰ πρώτη φάση ὁ Ἀμερικανικὸς Ἰμπεριαλισμὸς ἀνέπτυξε τὶς ἐξαγωγές του καὶ ἀπέσβησε ἕνα μεγάλο μέρος τῶν χρεῶν του. Ἀνεβάζοντας σὲ μιὰ δεύτερη φάση τὸ δολλάριο μὲ τὴ συρροὴ τῶν ξένων κεφαλαίων στὴν Ἀμερικὴ (ἀκόμα καὶ τῶν πετρελαιοδολλαρίων) ὁ Ἀμερικανικὸς ἰμπεριαλισμὸς ἀπεκατέστησε — τουλάχιστον προσωρινὰ — τὸ δολλάριο σὰν τὸ κύριο διεθνὲς νόμισμα «ἰσοδύναμο μὲ τὸ χρυσό».

Ὅλη αὐτὴ ἡ διαδικασία ἔγινε καὶ γίνεται σὲ βάρος τῶν ἄλλων μεγάλων καπιταλιστικῶν δυνάμεων καὶ εἰδικώτερα τῶν Εὐρωπαϊκῶν, στὶς ὁποῖες καὶ ἐξάγεται διαρκῶς (καθὼς καὶ στὸν «Τρίτο Κόσμο»), ἕνα μέρος τῆς γενικῆς κρίσης τοῦ Ἀμερικανικοῦ ἰμπεριαλισμοῦ. Ἀλλὰ αὐτὸ ἐπίσης σημαίνει γενικώτερη ὑπόσκαψη τῆς καπιταλιστικῆς οἰκονομίας στὸ σύνολό της (τὸ σχεδὸν τώρα ὀργανικὸ) καὶ ἐπομένως προσωρινότητα τῆς ἴδιας ἀμερικανικῆς ἀνάκαμψης.

Γι' αὐτὸ καὶ ἡ Δυτικὴ Εὐρώπη ἐξακολουθεῖ νἄναι ὁ κύριος χῶρος στὸν ὁποῖο διεξάγεται σήμερα ἡ ἀποφασιστικὴ μάχη ἀνάμεσα στὸν καπιταλισμὸ καὶ τὴ Σοσιαλιστικὴ Ἐπανάσταση ποὖναι δυνατὸ νὰ ἐπενδυθῆ σ' αὐτὸ τὸ χῶρο μιὰ πραγματικὴ δημοκρατικὴ μορφή, δηλαδὴ ἀληθινὰ σοσιαλιστική, βάζοντας σὲ κίνδυνο ἀκόμα καὶ τὸ γραφειοκρατικὸ καθεστὼς στὶς Ἀνατολικὲς χῶρες καὶ τὴν ἴδια τὴν Σοβιετικὴ Ἕνωση.

Ἔτσι τὴ στιγμὴ ποὺ ἕνα μεγάλο μέρος τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης μπαίνει στὴν «Ὥρα τῆς Ἰταλίας», ἡ ταξικὴ πάλη σ' ὁλόκληρο αὐτὸ τὸ χῶρο ὀξύνεται, ἐπιβάλλοντας βαθειὰ κατανόηση τῆς σημασίας της καὶ κατάλληλη μεταβατικὴ πολιτικὴ γιὰ τὴν ἀποτελεσματική, νικηφόρα, ἀντιμετώπισή της.

Ἀπρίλης 1976

Ἀπάντηση στὸν Σολζενίτσιν

τοῦ Ροΐ Μεντβεντὲβ

Δημοσιεύουμε παρακάτω ἀποσπάσματα ἀπὸ τὴν ἀπάντηση ποὺ ἔκανε περὶ τὰ τέλη τοῦ Μάρτη ὁ γνωστὸς σοβιετικὸς ἱστορικὸς σὲ πρόσφατες δηλώσεις τοῦ Σολνζενιτσίν στὸ Λονδῖνο. Ὁ Ροΐ Μεντβεντέβ κυκλοφόρησε τελευταῖα νέο ἔργο του μὲ τὸν τίτλο: «Ἦταν ἡ Ὀκτωβριανὴ Ἐπανάσταση ἀναπόφευκτη;» καὶ ἑτοιμάζει καινούργιο πάνω στὴν περίοδο τοῦ Κρούτσεφ στὴ Σοβιετικὴ Ἕνωση. Συστηματοποιεῖ ὁλοένα καὶ περισσότερο τὶς ἔρευνές του πάνω στὴν Ἱστορία τῆς Ρούσικης Ἐπανάστασης καὶ τὴν ἐξέλιξη τῆς Σοβιετικῆς Ἕνωσης.

Ὁρισμένοι θεωροῦν τὸν Ρ.Μ. σὰν «συνεπῆ Κρουτσεβικὸ» δηλαδὴ ποὺ θεωρεῖ δυνατὴ τὴ δημοκρατικὴ ἐξέλιξη τῆς Σοβιετικῆς Ἕνωσης μὲ μεταρρυθμίσεις ἀπὸ τὰ πάνω, ἀπὸ τὴν

πιὸ «φιλελεύθερη», καὶ «φωτισμένη» τάση τῆς Σοβιετικῆς ἡγεσίας.

᾽Αλλὰ ὁ ἴδιος ἀπορρίπτει τέτοιο χαρακτηρισμὸ καὶ θεωρεῖ τὸν ἑαυτό του μᾶλλον «συνεπῆ λενινιστή».

Πάντα ἡ κριτική του σκέψη ἐξελίσσεται διαρκῶς στὸ βαθμὸ ποὺ γνωρίζει καλλίτερα τὴν ἱστορία τῆς χώρας του καθὼς καὶ τὰ ντοκουμέντα καὶ τὴν πάλη αὐτῶν ποὺ ἀντιστάθηκαν στὸν «σταλινισμὸ» καὶ ἰδιαίτερα τῆς ᾽Αριστερῆς ᾽Αντιπολίτευσης μέσα στὸ Μπολσεβίκικο Κόμμα ποὺ ἐμψύχωνε ὁ Λ. Τρότσκυ.

Μόλις πρὶν λίγα χρόνια ὁ Σολνζενιτσὶν ἦταν μονάχα γνωστός, στὴ Δύση καθὼς καὶ στὴ Σοβιετικὴ Ἕνωση, σὰν ἕνας ἐξαίρετος συγγραφέας, σὰν ἕνας συγγραφέας ποὺ τιμήθηκε μὲ τὸ Βραβεῖο Νόμπελ τῆς φιλολογίας. Τὶς πολιτικές του ἀπόψεις καὶ δοξασίες μόνον ἔμμεσα μποροῦσε κανεὶς νὰ τὶς ἐκμάθει, ἀναλύοντας καὶ ἑρμηνεύοντας τὰ φιλολογικά του ἔργα. Τὸ πολιτικό του πρόγραμμα τέτοιο ποὺ καθοριζόταν στὸ περίφημο γράμμα του στὸ Τέταρτο Συνέδριο τῶν Σοβιετικῶν συγγραφέων τὸ 1967 περιοριζόταν στὸ νὰ ζητᾶ τὴν κατάργηση τῶν φιλολογικῶν ἔργων καὶ βρῆκε μιὰ πλατειὰ ὑποστήριξη μέσα στὴν ἰντελλιγκένσια καὶ τοὺς σοβιετικοὺς συγγραφεῖς.

Στὰ ἔργα του ποὺ δημοσιεύτηκαν τὸ 1962—66 στὴ Σοβιετικὴ Ἕνωση, καθὼς καὶ σὲ κεῖνα ποὺ κυκλοφόρησαν παράνομα (ὑπὸ τὴ μορφὴ τῶν σαμιζντάτ), δὲν μποροῦσε κανεὶς νὰ βρεῖ ἀντικομμουνιστικὲς ἰδέες ἢ ἀντισοβιετικὲς δηλώσεις. Καὶ κάτι παραπάνω. Στὸ διήγημά του «Γιὰ χάρη τῆς Ὑπόθεσης», ποὺ δημοσιεύτηκε τὸ 1963, ὁ κύριος ἥρως του ἦταν ἕνας ἀκτιβίστας τοῦ Κόμματος, ὁ γραμματέας μιᾶς τοπικῆς ἐπιτροπῆς τοῦ Σοβιετικοῦ Κομμουνιστικοῦ Κόμματος.

Στὸ μυθιστόρημά του «Τὸ περίπτερο τῶν Καρκινοπαθῶν», προσεκτικοὶ ἀναγνῶστες βρῆκαν κάτι σὰν κάποια ὑπεράσπιση τοῦ «ἠθικοῦ σοσιαλισμοῦ» καὶ μιὰ εἰκόνα τῆς Σοβιετικῆς Ἕνωσης, ποὺ βαθμιαῖα ἐπρόβαλε ἔξω ἀπ᾽ τὴ φρίκη τοῦ Σταλινισμοῦ, γιὰ νὰ μπεῖ σὲ μιὰ περίοδο ὁμαλῆς ἀνθρώπινης ζωῆς.

᾽Αλλὰ κανεὶς πληροφορεῖται ἀπὸ τὸ αὐτοβιογραφικὸ βιβλίο του «Τὸ Μοσχάρι κι᾽ ἡ Βελανιδιά», ποὺ δημοσιεύθηκε τὸ 1975, ὅτι ὅλα αὐτὰ δὲν ἦταν τίποτε ἄλλο ἀπὸ μιὰ φενάκη, ἕνα παιγνίδι ποὺ σκοπὸ εἶχαν νὰ κρύψουν τὶς πραγματικὲς σκέψεις του καὶ τὸ πραγματικό του ἔργο, πάνω ἀπ᾽ ὅλα τὸ ἔργο του γιὰ τὸ ᾽Αρχιπέλαγος τοῦ Γκουλάγκ. Μιὰ δηλαδὴ τρίτομη ἱστορικὴ ἔρευνα σὲ φιλολογικὴ μορφή, ὁλόκληρου τοῦ τομέα καταπίεσης στὴ Σοβιετικὴ Ἕνωση ξεκινόντας ἀπὸ τὸ 1918.

Ὅταν βρέθηκε στὴ Δύση ὁ Σολνζενιτσὶν ἀπέκτησε τὴ δυνατότητα νὰ δημοσιεύσει βιβλία ὅπου ἀνοικτὰ ἐκφράζει τὶς ἀπόψεις του, τὶς συμπάθειες καὶ ἀντιπάθειές του. Καὶ καθὼς αὐτὰ εἶναι ἔργα ἑνὸς μεγάλου συγγραφέα θὰ ἔχουν ἐνδιαφέρον γιὰ πολλὰ χρόνια καὶ προκαλέσαν ἤδη ζωηρὲς συζητήσεις ἀνάμεσα σὲ ὁλόκληρους κύκλους τῆς Σοβιετικῆς ᾽Ιντελλιγκέντσιας.

Ὁ Σολνζενιτσὶν δήλωσε πολλὲς φορὲς ὅτι οἱ ἀπόψεις του διαστρεβλώθηκαν ἀπ᾽ τὸν τύπο. ᾽Αλλὰ οἱ Σοβιετικοὶ διαφωνοῦντες μπόρεσαν νὰ γνωρίσουν τὸ βιβλίο του «᾽Αμερικάνικες Διαλέξεις», ποὺ δημισίευσε ὁ Σολνζενιτσὶν στὰ ρώσικα τὸ φθινόπωρο τοῦ 1975. Θέλω νὰ κάνω μερικὰ σχόλια σχετικὰ μὲ τὶς Διαλέξεις αὐτές.

Δὲν μπορεῖ κανεὶς νὰ μὴν ἀνοίξει πολεμικὴ μὲ τὸ Σολνζενιτσίν, καὶ μόνο γιὰ τὸν λόγο ὅτι πῆρε τὸ θάρρος νὰ μιλᾶ στὶς τελευταῖες του διαλέξεις στὸ ὄνομα ὁλόκληρου τοῦ ρωσσικοῦ λαοῦ, ἢ καὶ ὅλης τῆς γενιᾶς, ἤ, κάπως πιὸ μετριόφρονα, στ ὄνομα ὅλων τῶν πρώην φυλακισμένων στὴν ΕΣΣΔ.

Δὲν ὑπάρχει καμμιὰ ἀμφιβολία ὅτι σ᾽ ἕνα σημαντικὸ μέρος τῆς φιλολογικῆς του δημιουργίας ὁ Σολνζενιτσὶν ἔχει παρουσιάσει σὰν σὲ καθρέφτη τὶς φοβερὲς ἀναταραχὲς τῆς μετα-ἐπαναστατικῆς ἱστορίας τῆς Ρωσσίας. Καὶ κάτι παραπάνω. Τὸ μεγάλο καλλιτεχνικὸ ταλέντο τοῦ Σολνζενιτσὶν συνέτεινε στὴν ἀνάπτυξη τῆς πολιτικῆς συνείδησης στὴ Σοβιετικὴ Ἕνωση ἀπὸ τὸ 1962. ᾽Αλλὰ αὐτὸ δὲ σημαίνει πὼς ἡ αὔξηση τῆς πολιτικῆς συνείδησης στὴ χώρα μας ἀκολούθησε ἀκριβῶς τὴν ἴδια γραμμὴ μὲ τὴν ἰδεολογικὴ ἐξέλιξη τοῦ Σολνζενιτσίν. Ὁ Σολνζενιτσὶν εἶναι πολὺ γελασμένος ὅταν ἰσχυρίζεται ὅτι μιλᾶ στὸ ὄνομα τῆς πλειοψηφίας τοῦ ρωσσικοῦ λαοῦ. Οὔτε ἡ πλειοψηφία τῶν ἐργατῶν, οὔτε τῆς ἰντελλιγκέντσιας, οὔτε τῶν πρώην φυλακισμένων, οὔτε κὰν ἡ πλειοψηφία τῆς ὡς τώρα ἀδύνατης ἀντιπολίτευσης στὸ τωρινὸ καθεστὼς μέσα στὴ Σοβιετικὴ Ἕνωση, ἀσπάζεται τὶς ἰδέες του, τὶς κρίσεις του, τὶς προβλέψεις του, τὶς προφητεῖες του.

Ὁ μονόπλευρος καὶ μὴ ἀντικειμενικὸς χαρακτήρας τῶν λεγομένων του συντείνει ὅλο καὶ περισσότερο στὴν ἀπομόνωση τοῦ Σολνζενιτσίν. Ὄχι μόνον δὲ ζητᾶ συμμάχους ἀνάμεσα στοὺς πιὸ σπουδαίους ἐκπροσώπους τῶν ρώσσων τῆς ἀλλοδαπῆς ἢ τῆς ἐσωτερικῆς ἀντιπολίτευσης, ἀλλὰ στὴν πραγματικότητα ἔχει διακόψει κάθε προσωπικὴ ἢ ἄλλη σχέση μὲ τοὺς πρώην φίλους του, καὶ μὲ κείνους ποὺ κάποτε ἦταν ὁμοϊδεάτες του.

Ἐνῶ καταδικάζει — καὶ δικαιολογημένα — τὸν γνωστὸ τοῖχο τοῦ Βερολίνου, ὁ Σολνζενιτσὶν κάνει ταυτόχρονα ἔκκληση στὴ Δύση γιὰ νὰ δημιουργήσει ἕνα γιγαντιαῖο ἀδιαπέραστο τοῖχο γύρω στὴ Σοβιετικὴ Ἕνωση, καὶ γιὰ νὰ πάψει τὶς ἐμπορικὲς σχέσεις, καθὼς ἐπίσης καὶ κάθε οἰκονομική, τεχνικὴ καὶ πολιτιστικὴ ἀνταλλαγὴ καὶ συνεργασία μαζί της. ᾽Αλλὰ αὐτοῦ τοῦ εἴδους οἱ συστάσεις, ἂν γίνουν ἀποδεκτὲς ἀπὸ τὴ Δύση, θ᾽ ἀποδειχθοῦν ὀλέθριες γιὰ τὸ ἴδιο της κοινωνικὸ καθεστώς.

Εἶναι βέβαια ἀλήθεια, πὼς ἡ σοβιετικὴ κοινωνία εἶναι, ἀπὸ πολλὲς ἀπόψεις, μιὰ ἄρρωστη κοινωνία. ᾽Αλλὰ οἱ ἀσθένειές της πολὺ ἀπέχουν ἀπὸ τὸ νὰ εἶναι μοιραῖες. Καὶ γι᾽ αὐτὸ ἀκόμα κι᾽ ἡ ὁλοκληρωτικὴ ἀπομόνωση τῆς Σοβ. Ἕνωσης ἀπὸ τὸ δυτικὸ κόσμο, δὲ θὰ ὁδηγήσει στὴν πτώση τοῦ Σοβ. καθεστῶτος, ποὺ τόσο τὸ μισεῖ ὁ Σολνζενιτσίν, ἀλλὰ μόνο θὰ ἐνισχύσει τοὺς πιὸ ἀντιδραστικοὺς κύκλους , τὶς πιὸ ἀντιδραστικὲς ἀπόψεις ἢ θεσμοὺς στὴ Σοβ. Ἕνωση.

Ὁ δυτικὸς κόσμος ἐπίσης μπορεῖ πολὺ νὰ ὑποφέρει ἀπὸ τὴν ἀναζωπύρωση μιᾶς τέτοιας σκληρῆς ἀναμέτρησης καὶ ἀπομόνωσης. Γιατὶ αὐτὸ θὰ γίνει σὲ μιὰ ἐποχὴ ποὺ ἡ ἴδια ἡ δυτικὴ κοινωνία δὲν εἶναι ἰδιαίτερα ὑγιὴς

καὶ ρωμαλέα. Δὲν εἶναι ἄραγε πιθανὸν ὅτι μιὰ τέτοια καθολικὴ ἀναμέτρηση μεταξὺ τῆς Δύσης καὶ Ἀνατολῆς θὰ ὁδηγήσει σὲ μιὰ βίαιη καὶ ἐπικίνδυνη κρίση ὅλων τῶν «Δυτικῶν» ἀδυναμιῶν καὶ ἀσθενειῶν;

Δὲν πέρασε καὶ τόσος καιρὸς ἀπὸ τότε ποὺ ὁ Σολνζενιτσὶν στὸ «Γράμμα του στοὺς σοβιετικοὺς ἡγέτες» τοὺς ἐκλιπαροῦσε νὰ κάνουν ὅ,τι μποροῦσαν γιὰ νὰ ἀποφευχθεῖ ἕνας ἰδεολογικὸς πόλεμος μὲ τὴν Κίνα. Καὶ τώρα ὁ Σολνζενιτσὶν κάνει ἔκκληση στοὺς Δυτικοὺς ν' ἀρχίσουν ἕνα ἄγριο, ἰδεολογικὸ πόλεμο μὲ τὴ Σοβιετ. Ἕνωση, ποὺ εὔκολα μπορεῖ, ἀπὸ ψυχρὸ πόλεμο, νὰ μετατραπεῖ σ' ἕναν θερμὸ ἀληθινὸ πόλεμο ἐξοντώσεως.

Τί θὰ συμβεῖ τότε στὶς δεκάδες τὰ ἑκατομμύρια τῶν νέων ρώσσων, γιὰ τὴν τύχη τῶν ὁποίων ὁ Σολνζενιτσὶν τόσο στεναχωριόταν ὅταν περιέγραφε τὴν ἀποκαλυπτικὴ εἰκόνα τοῦ πολέμου μὲ τὴν Κίνα; Ἢ ἄραγε θὰ πρέπει νὰ συμπεράνομε ὅτι γιὰ νὰ καταστραφεῖ ἡ κομμουνιστικὴ ἰδεολογία ἀκόμα καὶ ἡ θυσία τῆς ζωῆς τους δὲ θἆναι πολὺ ὑπέρογκη;

Ὁ Μεντβεντέφ κριτικάρει τὸ Σολνζενιτσὶν γιατὶ αὐτὸς ἐξέφρασε τὴν ἰδέα ὅτι ὁ σοσιαλισμὸς μὲ κέντρο τὸ σοβιετικὸ σύστημα εἶναι ἡ πραγματικὴ πηγὴ ὅλων τῶν κακῶν τοῦ κόσμου. Δυστυχῶς, γράφει ὁ Μεντβεντέφ, τὸ κακό, σ' ὅλες του τὶς μορφές, εἶναι ἰσόμερα κατανεμημένο σ' ὅλη τὴ γῆ, καὶ ὁ δυτικὸς κόσμος, ὅπως εἶναι φυσικό, δὲν εἶναι οὔτε αὐτός, ὑπόδειγμα δικαιοσύνης καὶ ὅλων τῶν ἀρετῶν.

Μόλις πρὶν σαράντα χρόνια ἡ εὐδαιμονοῦσα Δύση ἦταν ἐκείνη ποὺ κρατοῦσε κάτω ἀπ' τὴν κυριαρχία της τὸ μεγαλύτερο μέρος τῆς Ἀφρικῆς, τῆς Ἀσίας καὶ τῆς Λατινικῆς Ἀμερικῆς· καὶ ἡ ὠμὴ βία ἦταν τὸ κύριο μέσον ποὺ μεταχειριζόταν γιὰ νὰ διατηρήσει τὴν ἐξουσία της. Καὶ δὲν ἦταν ἀπὸ μιὰ θεληματικὴ χειρονομία δικαιοσύνης, ποὺ ἀποσύρθηκε ἡ Δύση ἀπὸ τὸν καλούμενο Τρίτο Κόσμο.

Ἡ δημοκρατικὴ Γαλλία ἀκόμα κι' ἀφοῦ ἡττήθηκε στὴν Ἰνδοκίνα, διεξήγαγε ἕνα μακρὺ κι' αἱματηρὸ πόλεμο στὴν Ἀλγερία, κατὰ τὸν ὁποῖο ἡ χώρα σκεπάστηκε μὲ στρατόπεδα συγκέντρωσης καὶ τὰ βασανιστήρια ἔγιναν κοινὸ καὶ τετριμμένο πρᾶμμα.

Ὁ Σολνζενιτσὶν μιλᾶ μὲ ἀπροκάλυπτη ἔχθρα γιὰ τοὺς πορτογάλους κομμουνιστὲς καὶ δὲ χάνει εὐκαιρία γιὰ νὰ γελοιοποιήσει τὸ Μάριο Σοάρες, τὸν ἡγέτη τῶν πορτογάλων σοσιαλιστῶν... Μὰ δὲν μπορεῖ νὰ βρεῖ οὔτε μιὰ λέξη γιὰ νὰ καταδικάσει τὰ σαράντα πέντε χρόνια δικτατορίας τοῦ Σαλαζὰρ καὶ τοῦ Καετάνο, καὶ τὰ δεκαπέντε χρόνια ἀποικιακῶν πολέμων τῶν δύο δικτατόρων στὴν Ἀφρική, ποὺ εἶναι κι' ἡ πραγματικὴ αἰτία τῆς πορτογαλικῆς ἐπανάστασης.

Θὰ ἦταν δύσκολο νὰ ἀμφισβητήσει κανεὶς πολλὲς ἀπὸ τὶς κριτικὲς τοῦ Σολνζενιτσὶν τὶς σχετικὲς μὲ τὰ σοσιαλιστικὰ κράτη. Εἶν' ἀλήθεια πὼς στὴ χώρα μας δὲν ἔχομε οὔτε πραγματικὲς ἐκλογές, οὔτε ἀνεξάρτητο τύπο, οὔτε ἀληθινὰ ἐλεύθερη πολιτική, ἐπιστημονικὴ ἢ φιλολογικὴ δράση. Εἶναι ἐντελῶς βέβαιο, ὅτι στὴν πατρίδα μας δὲν ἔχομε οὔτε ἀνεξάρτητη δικαστικὴ ἐξουσία, οὔτε συνδικάτα ἀνεξάρτητα ἀπὸ τὸν ἔλεγχο τοῦ κόμματος. Ὡστόσο, ὁ Σολνζενιτσὶν δὲν ἔκανε τὴν παραμικρὴ προσπάθεια γιὰ ν' ἀναλύσει τὴ διαφορὰ ἀνάμεσα στὶς ὡς τὰ τώρα ἀπόπειρες οἰκοδόμησης σοσιαλιστικῶν κρατῶν — καὶ τὰ ἰδεώδη τοῦ σοσιαλισμοῦ ποὺ εἶναι προϊόντα τῆς προαιώνιας ἀνθρώπινης ἔφεσης γιὰ τὴν οἰκοδόμηση ἑνὸς δίκαιου κοινωνικοῦ συστήματος.

Ὁ Σολνζενιτσὶν δὲ θέλει νὰ παραδεχθεῖ ὅτι ὁ λόγος γιὰ τὸν ὁποῖο ὁ κομμουνισμὸς ἐνίκησε τὸν εἰκοστὸ αἰῶνα, πρῶτα σὲ χῶρες ὅπως ἡ Ρωσσία καὶ ἡ Κίνα, εἶναι γιατὶ σ' αὐτὲς τὶς χῶρες τὰ ὅσα ὑπέφεραν δεκάδες κι' ἀκόμα καὶ ἑκατοντάδες ἑκατομμύρια ἄνθρωποι ἦταν ἀπαίσια καὶ ἀβάσταχτα.

Γιὰ τὸν Σολνζενιτσὶν δὲν ὑπάρχει καμμιὰ ἀπολύτως διαφορὰ ἀνάμεσα στὶς ἰδέες τοῦ σοσιαλισμοῦ καὶ τῆς τωρινῆς τους πραγματοποίησης. Ὄχι. Γι' αὐτὸν ὁ σοσιαλισμὸς καὶ ὁ κομμουνισμὸς εἶναι ἡ ἴδια ἡ ἐνσάρκωση τοῦ κακοῦ.

Ἂς θυμηθοῦμε πὼς στὸν πρῶτο τόμο τοῦ «Ἀρχιπελάγου τοῦ Γκούλάγκ», ὁ Σολνζενιτσὶν προσπαθεῖ νὰ γελοιοποιήσει τὴ φόρμουλα τοῦ Λένιν ὅτι «ἠθικὸ εἶν' ἐκεῖνο ποὺ χρησιμεύει γιὰ νὰ συντρίψει τὴν παληὰ ἐκμεταλλευτικὴ κοινωνία καὶ νὰ ἑνώσει ὅλους τοὺς ἐργάτες γύρω ἀπ' τὸ προλεταριάτο, ποὺ θὰ δημιουργήσει μιὰ νέα κομμουνιστικὴ κοινωνία». Δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία πὼς ἡ φόρμουλα τοῦ Λένιν πολὺ ἀπέχει ἀπὸ τοῦ νὰ ἔχει ἐπιτύχει, καὶ πὼς δὲν μπορεῖ νὰ χρησιμέψει σὰ βάση μιᾶς πραγματικῆς κομμουνιστικῆς ἠθικῆς. Ἕνας τέτοιος ἠθικὸς ρελατιβισμός, σύμφωνα μὲ τὸν ὁποῖο ὅλα ὅσα ἐξυπηρετοῦν τὴν «ὑπόθεση τοῦ προλεταριάτου» εἶναι ἠθικά, — δὲν μπορεῖ παρὰ νὰ βλάψει τὴν ὑπόθεση τοῦ σοσιαλισμοῦ καὶ τοῦ κομμουνισμοῦ.

Ἀλλὰ κατὰ τί ἡ ἀντίληψη τοῦ Σολνζενιτσὶν γιὰ τὸ ποιό εἶναι ἠθικὸ διαφέρει ἀπὸ τὸν ὁρισμὸ τοῦ Λένιν; Εἶπε στὰ ἀμερικανικά του ἀκροατήρια: «Ὅ,τι ἀντιτίθεται στὸν Κομμουνισμὸ αὐτὸ εἶναι ὁ στοιχειώδης ἀνθρωπισμός»!

Αὐτὸ λέει κι' ἡ φόρμουλα τοῦ Λένιν μὲ τὴ διαφορὰ πὼς εἶναι ἀκόμα χειρότερο καὶ ἀπ' αὐτήν.

«Στοιχειώδης ἀνθρωπισμός» ἔτσι μπορεῖ νὰ θεωρηθοῦν τὰ κλουβιὰ τῶν τίγρεων στὸ Νότιο Βιετνάμ, οἱ βομβαρδισμοὶ ἀμάχων πληθυσμῶν, ἡ Λευκὴ Τρομοκρατία στὰ χρόνια τοῦ ἐμφυλίου πολέμου μας, τὰ ὑπόγεια κελλιὰ τῆς πορτογαλικῆς μυστικῆς ἀστυνομίας, τὰ στρατόπεδα συγκέντρωσης τῶν Ναζί. Σὲ τελευταία ἀνάλυση ὅλα αὐτὰ χρησιμοποιήθηκαν στὴν «πάλη ἐνάντια στὸν Κομμουνισμό».

Μιλῶντας μπρὸς σὲ ἀμερικανικὰ ἀκροατήρια ὁ Σολνζενιτσὶν τοὺς ἐξέθεσε ὄχι μόνον τὶς ἀπόψεις του, ἀλλὰ ἐπίσης καὶ τὶς συμβουλές του καὶ τὶς προβλέψεις του. Συχνὰ δοκίμασε νὰ στηρίξει τὶς προβλέψεις του ἀναφέροντας ἱστορικὰ γεγονότα. Δυστυχῶς ὅμως τὰ «γεγονότα» του εἶναι ὅλα πολὺ συχνὰ χονδροειδεῖς παραποιήσεις τῆς ἱστορίας, καὶ στὶς περισσότερες περιπτώσεις φαίνονται σὰν κατασκευασμένα. Αὐτὴ εἶναι ἡ κλασσικὴ μέθοδος ποὺ μεταχειρίζεται ἡ σοβιετικὴ προπαγάνδα παλαιοῦ τύπου, ὅπου καθένας μπορεῖ νὰ πεῖ ὅ,τι τοῦ κατέβει κατὰ τοῦ ἀντιπάλου του.

Ὁ Σολνζενιτσὶν λέει ὅτι τὸ Κομμουνιστικὸ Κόμμα διευθύνονταν πρὶν ἀπὸ τὴν Ἐπανάσταση ἀπὸ τὸ Σλια-

πνικόφ κι' ὄχι ἀπ' τὸ Λένιν. Αὐτὸ φυσικά, εἶναι τέλεια ἀνακρίβεια. Ὁ Σλιαπνικόφ δὲν ἔπαιξε κανένα σημαντικὸ ρόλο στὴν ἡγεσία τῶν Μπολσεβίκων.

Μίλησε στὸ ἀμερικανικό του ἀκροατήριο γιὰ μιὰ μπροσούρα ποὺ δημοσιεύτηκε τὸ 1918, καὶ ποὺ περιέχει τὰ πρακτικὰ μιᾶς συγκέντρωσης στὴν Πετρούπολη, ποὺ τὴν παρουσιάζει σὰν «μιὰ συγκέντρωση ὅλων τῶν ἀντιπροσώπων τῶν ἐργοστασίων τῆς Πετρούπολης (ὅπου) ἔβριζαν τοὺς Κομμουνιστὲς ποὺ τοὺς εἶχαν ἐγκαταλείψει καὶ εἶχαν ἀθετήσει ὅλες τους τὶς ὑποσχέσεις». Ἀλλὰ ἡ μπροσούρα αὐτὴ λέει καθαρὰ ὅτι δὲν ἐπρόκειτο γιὰ συγκέντρωση ὅλων τῶν ἐργατῶν τῆς Πετρούπολης, ἀλλὰ τῶν ὀπαδῶν τῶν Μενσεβίκων καὶ τῶν Σοσιαλ-Ἐπαναστατῶν (τῶν ἐχθρῶν τῶν Μπολσεβίκων). Ἡ ἐξουσία τῶν Μπολσεβίκων στὰ χρόνια 1918—1920 ἀσκοῦνταν ἀναμφισβήτητα ἀπὸ μιὰ μειοψηφία, κι' ὁ Λένιν δὲν ἔκρυβε τὸ γεγονὸς αὐτό. Ὡστόσο, ἡ ἐργατικὴ τάξη παρεῖχε στοὺς Μπολσεβίκους μιὰ ἀρκετὰ σημαντικὴ κοινωνικὴ βάση, γιὰ τὴν ἄσκηση τῆς ἐξουσίας τους.

«Ὁ Κομμουνισμὸς εἶναι ἀδιαίρετος», λέει ὁ Σολνζενιτσίν στὸν κόσμο. «Ὁ ἥλιος τῆς Κομιντέρν δὲν ἔδυσε. Ἡ ἐνέργειά του μετατράπηκε σὲ ἠλεκτρισμὸ καὶ διαβιβάστηκε σὲ ὑπόγεια καλώδια... Οἱ φανερὲς διαφορὲς ἀνάμεσα στὰ Κομμουνιστικὰ Κόμματα εἶναι μόνο φαινομενικές...». Γελᾶ μὲ τὶς δηλώσεις τοῦ Ὄλαφ Πάλμε, τοῦ ἡγέτη τῶν Σουηδῶν Σοσιαλ-Δημοκρατῶν, ποὺ εἶπε πὼς ὁ Κομμουνισμὸς θὰ μπορέσει μονάχα νὰ ἐπιζήσει ἂν πάρει θέσεις δημοκρατικές.

Ὁ Κομμουνισμὸς καθὼς πιστεύει ὁ Σολνζενιτσίν, εἶναι ἐντελῶς ἀσυμβίβαστος μὲ τὴ Δημοκρατία. Ἡ μόνη ἀπάντηση στὴν πρόκληση τοῦ κομμουνιστικοῦ κόσμου πρέπει νἆναι ἡ ἑνοποίηση τῆς Δύσης καὶ ἡ αὔξηση τῆς στρατιωτικῆς της δύναμης. Ὁ Κομμουνισμὸς μπορεῖ νὰ συντριφθεῖ μόνο μὲ τὴν ἰσχύ, καὶ ὁ Σολνζενιτσίν κάνει ἔκκληση στὴ Δύση νὰ τὸ πραγματοποιήσει τὸ ταχύτερο, ὅσο οἱ Ἡνωμένες Πολιτεῖες καὶ οἱ ἄλλες δυτικὲς χῶρες διαθέτουν ἀκόμα οἰκονομικὴ καὶ στρατιωτικὴ ὑπεροχή.

Τὸ νὰ μιλήσει κανεὶς γιὰ τὴν ἠθικὴ τέτοιων ἀπόψεων ἢ γιὰ τὴ Χριστιανικὴ ἰδιότητα ἑνὸς τέτοιου προφήτη εἶναι χαμένος καιρός. Μποροῦμε ὅμως νὰ παρατηρήσουμε ὅτι γιὰ τοὺς πιὸ σώφρωνες τοὺς πιὸ ἀφωσιωμένους ἀπολογητὲς τοῦ καπιταλισμοῦ, ὁ Σολνζενιτσίν ἔρχεται πολὺ ἀργὰ μὲ τὶς ἐκκλήσεις του.

Ὁ Σολνζενιτσίν πέρασε μόνο δυὸ χρόνια στὴ Δύση. Στὸ διάστημα τῶν δυὸ αὐτῶν χρόνων ἔβγαλε τὸ συμπέρασμα ὅτι ὁ Δυτικὸς πολιτισμός, βρίσκεται σὲ παρακμή, καὶ χάνει τὴ μιά του θέση μετὰ τὴν ἄλλη. Μὰ ποιές εἶναι οἱ χῶρες ποὺ ἀναφέρει σὰν παραδείγματα τοῦ πὼς ἡ Δυτικὴ Δημοκρατία χάνει τὴ μιὰ θέση της μετὰ τὴν ἄλλη;

Οἱ χῶρες γιὰ τὶς ὁποῖες λέει σὲ μιὰ πρόσφατη συνέντευξή του στὴν Βρεταννικὴ τηλεόραση, ὅτι «ἔχασαν τὴν ἐλευθερία τους» καὶ ἔπεσαν στὰ χέρια «τυράννων», «ἀνδρεἰκελων» καὶ «ληστῶν» εἶναι τὸ Βιετνάμ, τὸ Λάος, ἡ Κίνα, ἡ Ἀγκόλα.

Ἀλλὰ ἀπὸ πότε αὐτὲς οἱ χῶρες ἦταν μέρος τοῦ Δυτικοῦ Πολιτισμοῦ; Ἴσως ἀπ' τὸν καιρὸ ποὺ ἐγκαθιδρύθηκαν σ' αὐτὲς ἀποικιακὰ καθεστῶτα μὲ μέσα ποὺ πολὺ ἀπέχουν ἀπὸ τοῦ νἆναι εἰρηνικά. Πότε εἶχαν αὐτὲς οἱ χῶρες «δημοκρατία καὶ ἐλευθερία»; Ποτέ. **Οὔτε τὴ μιὰ** οὔτε τὴν ἄλλη.

Μπορεῖ νὰ πεῖ κανεὶς ὅτι καμιὰ ἀπ' αὐτὲς τὶς χῶρες δὲν γνωρίζει σήμερα ἐλευθερία καὶ δημοκρατία. Ἀλλὰ τουλάχιστον εἶν' ἐλεύθερες ἀπ' τὴν ἀποικιακὴ καταπίεση, τὸ μεγαλύτερο κακὸ στὴν ἐποχή μας.

Ὁ Δυτικὸς πολιτισμὸς ποὺ ὁ Σολνζενιτσίν τὸν ἀπεκάλεσε στὴ συνέντευξή του στὸ Λονδῖνο «ἥλιο τῆς ἐλευθερίας», ἀναπτύχθηκε ἐπὶ αἰῶνες μὲ τὴν μορφὴ ἀποικιακῶν δυνάμεων, ποὺ πολεμοῦσαν πρῶτα πρῶτα ἀναμεταξύ τους. Ἡ Ρούσσικη Ἐπανάσταση ἦταν τὸ ἀποτέλεσμα, ὄχι ἡ αἰτία αὐτῶν τῶν συγκρούσεων. Καὶ δὲν εἶναι βέβαια ἡ Σοβιετικὴ Ἕνωση ποὺ ἄρχισε τὸ δεύτερο Παγκόσμιο πόλεμο.

Ἤδη τὸ 1940 δὲν ἔμεινε πρακτικὰ τίποτε ἀπὸ τὶς Δυτικὲς Δημοκρατίες στὴν Εὐρώπη. Μονάχα τὴ Μεγάλη Βρετανία τὴν ἔσωσε ἡ Μάγχη ἀπ' τὴ «Νέα Τάξη» στὴν Ἤπειρο. Μπορεῖ κανεὶς νὰ μισεῖ τὸ Σοβιετικὸ σύστημα — καὶ τὶς ἀρχὲς τοῦ σοσιαλισμοῦ — ἀλλὰ κανεὶς δὲν μπορεῖ νὰ μὴν ἀναγνωρίσει τὴν ἱστορικὴ ἀλήθεια ὅτι χωρὶς τὴ συμμετοχὴ τῆς Ρωσσίας στὸ Δεύτερο Παγκόσμιο πόλεμο, δὲ θὰ ὑπῆρχε «Ἐλεύθερος Κόσμος» στὴ Δυτικὴ Εὐρώπη.

Ὁ Σολνζενιτσίν ξεχνᾶ ὅτι δὲν εἶναι μόνον οἱ Ρῶσσοι ποὺ ἔχουν τραγικὴ πεῖρα τῶν ὁλοκληρωτικῶν καθεστώτων. Μιὰ φόρμα ὄχι λιγώτερο σκληρὴ ἀπὸ τὴ δική μας τὴν ὑπέστησαν, μέσα στὰ πλαίσια τῆς δικῆς μας γενεᾶς, πρακτικὰ ὅλες οἱ χῶρες τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης.

Αὐτὴ ἡ τραγικὴ περίοδος τῆς ἱστορίας μας ἔχει τελειώσει. Ἡ περίοδος ἐπίσης τοῦ Ψυχροῦ Πολέμου, ποὺ βάσταξε σχεδὸν εἴκοσι χρόνια καὶ ἐξαπολύθηκε ἀπὸ τὴ Δύση, ξεκινῶντας ἀπὸ «θέσεις ἰσχύος», κι' αὐτὴ ἐπίσης βαθμηδὸν πῆρε τέλος.

Ἡ Δύση ἔχασε τὸν Ψυχρὸ Πόλεμο ταυτόχρονα ὅταν ἔχανε τὶς «θέσεις ἰσχύος» της κι' αὐτὸ ἀνεπιστρεπτί. Δὲν ὑπάρχει ἄλλη λύση σήμερα ἀπὸ τὸ δρόμο τῆς εἰρηνικῆς συνεργασίας.

Ὁ λόγος γιὰ τὸν ὁποῖο ὁ σοσιαλισμὸς στὴ Ρωσσία ἀκριβῶς ἀπ' τὴν ἀρχὴ πῆρε μορφὲς ἄγριες καὶ ὁλοκληρωτικὲς ὀφειλόταν σὲ μεγάλο βαθμὸ στὸ γεγονὸς ὅτι γεννήθηκε καὶ ἀναπτύχθηκε σὲ ἐχθρικὸ περιβάλλον (ὁ Μεντβεντὲβ ἀναφέρθηκε προτύτερα στὶς ἀπὸ τοὺς Δυτικοὺς «Πολεμικὲς Ἐπεμβάσεις» μετὰ τὴ Ρωσσικὴ Ἐπανάσταση καὶ τὴ βοήθεια τῶν Δυτικῶν στοὺς Λευκοὺς στρατοὺς κατὰ τὸ φοβερὸ ἐμφύλιο πόλεμο στὴ Ρωσσία).

Αὐτοῦ τοῦ εἴδους ἡ ἔχθρα πρακτικὰ δὲν ὑπάρχει πιὰ στὴ Δύση σήμερα — κι' αὐτὸ δὲν ἐνισχύει, ἀλλὰ ἀντίθετα μικραίνει τὸ βάρος τῶν ἐπιχειρημάτων τῶν ὀπαδῶν τῆς «σκληρῆς γραμμῆς» ἐνάντια στὴ Σοβιετικὴ Ἕνωση. Κι' ἀφοῦ εἶν' ἔτσι θὰ πρέπει ἄραγε νὰ αναζωπυρώσουμε τὴν παληὰ ἐχθρότητα μὲ τὴν ἐλπίδα ὅτι μιὰ ἀναστροφὴ στὸν «Ψυχρὸ Πόλεμο», θὰ μποροῦσε νὰ βοηθήσει τὸ Ρωσσικὸ λαὸ νὰ φτιάξει μιὰ πιὸ δημοκρατικὴ κοινωνία;

Σίγουρα ὄχι. Μιὰ τέτοια γραμμὴ δὲ θὰ κατέληγε σὲ τίποτε ἄλλο παρὰ στὴν γενικὴ καταστροφὴ ὅλων.

Πορτογαλία

Αὐτοδιαχείρηση καὶ Λαϊκὴ ἐξουσία

Ἡ ἀνάπτυξη τῆς πορτογαλικῆς ἐπανάστασης ἐξακολουθεῖ νὰ χαρακτηρίζεται ἀπὸ τὴν τάση τῶν μαζῶν νὰ αὐτοοργανωθοῦν μέσα στὰ πλαίσια τῶν δικῶν τους ταξικῶν δραστηριοτήτων, ἀποφεύγοντας τὸ στενὸ ἔλεγχο τῶν κομμάτων, τῶν συνδικάτων καὶ τῆς στρατιωτικῆς μηχανῆς.

Αὐτὴ ἡ τάση εἶναι συνυφασμένη μὲ κάθε ἀληθινὴ κοινωνικὴ ἐπανάσταση καὶ ἐκφράζεται μὲ τὸ πολὺ γνωστὸ φαινόμενο «τῆς δυαδικῆς ἐξουσίας»: Ἀποτελεῖ μιὰ ἀπὸ τὶς βασικὲς δικαιώσεις τῆς ἰδέας τῆς αὐτοδιαχείρησης καὶ τοῦ σοσιαλισμοῦ τοῦ βασισμένου σ' αὐτήν, στὸ μέτρο ποὺ οἱ μάζες ζητοῦν αὐθόρμητα νὰ δημιουργήσουν ὀργανισμοὺς «ἄμεσης δημοκρατίας», νὰ γίνουν τελικὰ ὅπως λέγεται στὴν ἐξεζητημένη γλῶσσα «ὑποκείμενο» τῆς δικῆς τους ἱστορίας.

Τὸ κίνημα τῶν συμβουλίων πῆρε ἤδη στὴν Πορτογαλία μιὰ εὐρύτητα ἀκόμα πιὸ μεγάλη ἀπὸ ὅ,τι στὴ Χιλὴ ἐπὶ Ἀλιέντε, μ' αὐτὸ τὸ ἰδιαίτερο χαρακτηριστικὸ ποὺ ἔχει πολὺ μεγάλη σημασία γιὰ τὸ μέλλον τῆς ἐπανάστασης: τὴν αὐτόνομη ὀργάνωση τῶν στρατιωτῶν στὴ βάση, ὀργάνωση ἀνεξάρτητη καὶ ἀπὸ τοὺς προοδευτικοὺς ἀξιωματικοὺς καὶ ἀκόμα καὶ ἀπὸ τοὺς ἐπαναστάτες ἀξιωματικούς.

ΟΙ ΕΠΙΤΡΟΠΕΣ ΤΩΝ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ

Οἱ ἐπιτροπὲς τῶν ἐργαζομένων ποὺ ἐμφανίστηκαν νωρὶς σὲ πολλὰ ἐργοστάσια καὶ ἐπιχειρήσεις τῶν βιομηχανικῶν περιχώρων τῆς Λισσαβώνας, τοῦ Πόρτο καὶ ἐπίσης καὶ ἄλλων πόλεων, δημιουργήθηκαν στὴν ἀρχὴ ἀπὸ τοὺς ἐργαζομένους γιὰ νὰ συμπληρώσουν τὶς ἐλλείψεις τοῦ συνδικαλιστικοῦ κινήματος ποὺ εἶχε κληρονομήσει ἀπὸ τὸ φασισμὸ ἕνα συντεχνιακὸ χαρακτήρα. Καὶ νὰ ξεκινήσουν ἄμεσο διεκδικητικὸ ἀγώνα.

Αὐτὲς οἱ ἐπιτροπὲς ἐξασφάλιζαν τὴν ἑνότητα τῆς πάλης γιὰ δημοκρατικὲς διεκδικήσεις ποὺ ἐκφραζόταν ἀπὸ τὶς συνελεύσεις τῶν ἐργαζομένων, ὅπως καὶ τὸν δημοκρατικὸ ἔλεγχο τῆς πάλης. Συχνὰ ἐξαφανιζόντουσαν μόλις πετύχαιναν τὸν ἄμεσο στόχο τοῦ ἀγώνα τους.

Ἀλλὰ σύντομα, χάρις στὴν πολιτικὴ ὡρίμανση πολυάριθμων ἐργαζομένων, στὸ ρόλο τῶν ἀγωνιστῶν καὶ στὴν ἐμφάνιση ἀγωνιστικῶν στόχων μὲ χαρακτῆρα πιὸ διαρκῆ (ὅπως ἡ ἐκκαθάριση μέσα στὶς ἐπιχειρήσεις ἀπὸ τὰ στοιχεῖα ἐκεῖνα ποὺ στὸν καιρὸ τοῦ φασισμοῦ εἶχαν δράσει ἐνάντια στοὺς ἐργαζόμενους), οἱ ἐπιτροπὲς ἔγιναν σὲ πολλὲς περιπτώσεις μόνιμα ὄργανα. Χρειάστηκε νὰ παλέψουν ἐνάντια στὶς προσπάθειες τῶν γραφειοκρατικῶν ἀπαράτ — συμπεριλαμβανομένων καὶ ἐκείνων τῶν ὀργανώσεων ποὺ θεωροῦσαν ὅτι ἀνήκουν στὴν ἐπαναστατικὴ ἀριστερὰ — καὶ ποὺ ἤθελαν νὰ τὶς ἐντάξουν στὸ παιχνίδι τῶν κομμάτων καὶ τῶν συνδικάτων. Ὅλα αὐτὰ τὰ ἀπαράτ εἶδαν στὶς ἐπιτροπὲς ἕναν ἐπικίνδυνο ἀνταγωνιστή, πού, μὴ μπορῶντας νὰ τὸν τσακίσουν ἔπρεπε νὰ τὸν ὑποτάξουν.

Καὶ αὐτὸ τὸ φαινόμενο εἶναι μέσα στὴ λογικὴ τῆς διαρκοῦς πάλης τῶν ἐργαζομένων γιὰ τὴ χειραφέτισή τους ὄχι μόνον ἀπὸ τὸν ζυγὸ τοῦ κεφαλαίου, ἀλλὰ ἐξ ἴσου ἀπὸ τὴν γραφειοκρατικοποίηση τῆς ἐργατικῆς ἐξουσίας. Ἀπ' αὐτὴν τὴν ἄποψη ξέρουμε ὅτι ἡ πάλη γιὰ τὴν αὐτοδιαχείριση εἶναι συνώνυμη μὲ τὴν πλήρη ἀνάπτυξη τῆς σοσιαλιστικῆς ἐπανάστασης; Εἶναι ἀναγκαία ἔγκαιρη προετοιμασία γιὰ νὰ καθορισθῆ μὲ σαφήνεια ὁ σκοπὸς ποὺ πρέπει νὰ ἐπιτευχθῆ, ἀποφεύγοντας ἡ κρατικοποίηση τῶν μέσων παραγωγῆς νὰ ἀποκλείσει τὴ δημοκρατική τους διαχείρηση ἀπὸ τοὺς ἐργαζομένους. (Καθὼς καὶ τὴ δημοκρατικὴ διαχείριση τοῦ συνόλου τῆς κοινωνικῆς ζωῆς).

Τὸ πορτογαλικὸ κομμουνιστικὸ κόμμα θέλησε στὴν ἀρχὴ ν' ἀγνοήσει τὶς ἐπιτροπὲς καὶ μάλιστα νὰ τὶς χτυπήσει σὰν ἀπορρέουσες ἀπὸ «προβοκάτορες» τῆς ἄκρας ἀριστερᾶς. Ἀλλὰ ἀπὸ τὴ στιγμὴ ποὺ τὸ MFA στὸ περιβόητο «σχέδιο - ὁδηγὸς» ἔτεινε νὰ στηριχθῆ πάνω στὶς ἐπιτροπές, παραμερίζοντας τὰ κόμματα, τὸ ΚΚΠ προσπάθησε νὰ τὶς «ἀνακτήσει» πρὸς ὄφελος τῶν συνδικαλιστικῶν ἐπιτροπῶν τῶν ἐλεγχομένων ἀπ' αὐτό. Μερικὲς ὀργανώσεις τῆς ἄκρας ἀριστερᾶς ἀπὸ τὴ δική τους πλευρὰ θέλησαν νὰ τὶς χρησιμοποιήσουν στὸν ἀγώνα τους ἐνάντια στὰ μαζικὰ κόμματα, στὰ πλαίσια τῆς ἄμεσης ἐφαρμογῆς τοῦ προγράμματός τους γιὰ μιὰ ἐπαναστατικὴ ἐξουσία, βασισμένη πάνω στὶς ἐπιτροπές, παρακάμπτοντας τὸ μεταβατικὸ στάδιο τῆς κυβέρνησης ΣΚ—ΚΚ—ΚΕΔ στηριγμένης πάνω στὶς ἐπιτροπές.

Τὸ «Πρῶτο Ἐθνικὸ Συνέδριο τῶν ἐπιτροπῶν τῶν ἐργαζομένων» ποὺ συγκλήθηκε στὰ τέλη τοῦ περασμένου Σεπτέμβρη στὴν Κουϊλχά ἀπὸ τὴν προσωρινὴ γραμματεία τῶν ἐπιτροπῶν τῆς Λισσαβῶνας, καὶ ποὺ συγκέντρωνε τοὺς ὀπαδοὺς τοῦ PRT(1), τοῦ MRPP καὶ τοῦ ΣΚ εἶναι τὸ πιὸ χαρακτηριστικὸ παράδειγμα μιᾶς τέτοιας πολιτικῆς.

Αὐτὸ τὸ «Συνέδριο» συγκέντρωσε 93 ἐπιτροπὲς ἐργαζομένων ἀπὸ τὶς ὁποῖες μόνον οἱ 52 εἶχαν δικαίωμα ψήφου. Στὴν πραγματικότητα ἐκυριαρχεῖτο ἀπὸ τὶς πολιτικὲς ἀντιλήψεις τοῦ MRPP καὶ τοῦ PRT ὅπως δείχνουν σαφῶς οἱ ἀποφάσεις ποὺ ψηφίστηκαν πάνω στὰ θέματα «τῆς κατάληψης τῆς ἐξουσίας» στὴν Πορτογαλία καὶ τοῦ «ἐργατικοῦ ἐλέγχου».

Δὲν θὰ μποροῦσε κανεὶς νὰ θεωρήσει αὐτὸ τὸ Συνέδριο σὰν ἀληθινὰ ἀντιπροσωπευτικὸ τοῦ κινήματος τῶν ἐπιτροπῶν στὴν Πορτογαλία, ἀλλὰ οὔτε καὶ νὰ παραδεχθεῖ τὰ ἐπιχειρήματα καὶ τὶς ἐπιθέσεις τοῦ ΚΚΠ, ποὺ κατηγοροῦσε τοὺς ὀργανωτές του, στοὺς ὁποίους ἀρνιότανε κάθε ἀντιπροσωπευτικότητα, γιὰ «μανοῦβρες προβοκατόρικες». Δείχνει ὅμως τὴν τάση τῶν ἐπιτροπῶν νὰ ἑνωθοῦν μεταξύ τους ἐπίσης σὲ ἐθνικὸ ἐπίπεδο, νὰ ἐμβαθύνουν τὸ ρόλο τους σὰν μόνιμα ὄργανα «τῆς λαϊκῆς ἐ-

ξουσίας», νὰ προάγουν τὸν ἐξοπλισμὸ τῶν ἐργαζομένων, νὰ γενικεύσουν τὸν ἔλεγχο πάνω στὴν οἰκονομία καὶ νὰ θεμελιώσουν καλλίτερα τὴν ἀπαραίτητη συμμαχία μὲ τὶς ἐπιτροπὲς τῶν κατοίκων καὶ τὶς ἐπιτροπὲς τῶν στρατιωτῶν, καθὼς καὶ μὲ τὶς ἑνώσεις τῶν χωρικῶν.

Η ΣΤΑΣΗ ΤΗΣ ΕΠΑΝΑΣΤΑΤΙΚΗΣ ΑΡΙΣΤΕΡΑΣ

Ἀλλὰ καὶ παραπέρα ἀπ' αὐτὸ τὸ συνέδριο, ἡ πιὸ σημαντικὴ κριτικὴ ποὺ πρέπει νὰ γίνει ἐνάντια στὶς πολιτικὲς ὀργανώσεις ποὺ διακηρύσσουν ὅτι ἀνήκουν στὴν ἐπαναστατικὴ ἀριστερά, καὶ πού, ἐνῶ ταυτόχρονα, δικαιολογημένα, δίνουν μιὰ πρωταρχικὴ σημασία στὸ σχηματισμὸ καὶ τὴ δραστηριότητα τῶν βασικῶν ὀργανισμῶν τοῦ ἑνιαίου ἐργατικοῦ μετώπου — ποὺ πρέπει νἆναι στὴν πραγματικότητα αὐτὲς οἱ διάφορες ἐπιτροπὲς — εἶναι ὅτι ἀπορρίπτουν τὴν ὁλοκληρωμένη ἀντίληψη τοῦ ἑνιαίου μετώπου, καθὼς καὶ τὰ πολιτικὰ συμπεράσματα πάνω στὴ μεταβατικὴ κυβέρνηση, ποὺ θὰ ἀπέρρεαν ἀπὸ μιὰ τέτοια ἀντίληψη. Ἐνεργῶντας ἔτσι, ἀντιπαραθέτοντας τὰ συμβούλια στὰ μαζικὰ κόμματα καὶ στὴν κυβέρνησή τους, περιορίζουν τὴν ἐπιρροή τους πάνω στὶς πλατειὲς μάζες κινδυνεύοντας νὰ τὰ καταντήσουν ἀνεπαίσθητα σὲ «συμβούλια ἐπαναστατῶν» ἀποσκελετωμένα, ἐξαρτώμενα ἀπὸ τὴ μιὰ ἢ τὴν ἄλλη πολιτικὴ ὀργάνωση διαπνεόμενη ἀπὸ μιὰ μεσσιανικὴ πίστη: ὅτι εἶναι αὐτή, αὐτὴ καὶ μόνη, τὸ «πραγματικὸ ἐπαναστατικὸ κόμμα», ἡ «μοναδικὴ διεύθυνση τῆς ἐπανάστασης».

Ἡ δημιουργία τοῦ FUR (Ἑνωμένο Ἐπαναστατικὸ Μέτωπο), ποὺ συγκεντρώνει διάφορες ὀργανώσεις τῆς ἄκρας ἀριστερᾶς μὴ μαοϊκὲς(2) καὶ τὸ MDP/CDE, δὲ γιάτρεψε αὐτὴ τὴν κατάσταση. Κατ' ἀρχὴν τὸ FUR ἔμεινε ἕνα μέτωπο ἱκανὸ νὰ ὀργανώσει στιγμιαῖες κοινὲς πράξεις (συγκεντρώσεις, διαδηλώσεις), μὰ δὲν κατορθώνει νὰ δομηθεῖ σ' ἕνα πολιτικὸ συγκυριακὸ μέτωπο, πάνω στὴ βάση ἑνὸς κοινοῦ πολιτικοῦ προγράμματος ποὺ νὰ δίνει μιὰ συγκεκριμένη μεταβατικὴ λύση στὸ κεφαλαιῶδες πρόβλημα τῆς κυβέρνησης. Γιατὶ τὸ νὰ περιορίζεται κανεὶς στὸ νὰ ζητᾶ μιὰ «κυβέρνηση ἐπαναστατικῆς ἑνότητας» ἢ μιὰ «κυβέρνηση τῶν ἐργαζόμενων» ἢ ἀκόμα «τοῦ λαοῦ» εἶναι σὰ νὰ χρησιμοποιεῖ ἀλγεβρικὲς φόρμουλες ἀποφεύγοντας νὰ πάρει καθαρὴ θέση ἀπέναντι στὰ μαζικὰ ἐργατικὰ κόμματα, καὶ στὸ MFA ὅπως καὶ ἀπέναντι στὴ σημερινὴ κυβέρνηση.

Γι' αὐτὸ τὸ λόγο, τὸ FUR περνᾶ τώρα ἀπὸ μιὰ σοβαρὴ κρίση ποὺ ἐπηρεάζει ἐπίσης τὴν ἀνάπτυξη τῶν ἐπιτροπῶν τῶν ἐργαζομένων. Οἱ τελευταῖες ὑπάρχουν ἀκόμη, καὶ σὲ μερικὰ μέρη, συνδέονται μεταξύ τους σὲ τοπικὲς ἢ περιφερειακὲς «συνεπιτροπὲς», σὰν αὐτὴν ποὺ ἑνώνει τώρα πάνω ἀπὸ 100 ἐπιτροπὲς στὰ ἐργατικὰ προάστεια τῆς Λισσαβώνας, στὴν ἄλλη ὄχθη τοῦ Τάγου, στὴν ὁποία ἔχει τώρα μεγάλη ἐπιρροὴ τὸ ΚΚΠ.

ΤΑ ΑΛΛΑ ΟΡΓΑΝΑ ΤΗΣ ΛΑΪΚΗΣ ΔΥΝΑΜΗΣ

Ὅταν μιλᾶμε γιὰ ἐμβρυακὰ ὄργανα «δυαδικῆς ἐξουσίας» στὴν Πορτογαλία, ἀντιπροσωπευτικὰ τῆς βαθειᾶς θέλησης τῶν μαζῶν νὰ φθάσουν στὴν «ἄμεση δημοκρατία», νὰ αὐτοοργανωθοῦν σὲ διευθύνουσα τάξη, νὰ ἀπελευθερωθοῦν ἀπὸ τὸν στενὸ ἔλεγχο τῶν διάφορων γραφειοκρατικῶν ἀπαράτ τῶν κομμάτων, τῶν συνδικάτων, τοῦ στρατοῦ, πρέπει νὰ ἀναφέρουμε ἐπίσης τὶς ἐ π ι τ ρ ο π ὲ ς τ ῶ ν κ α τ ο ί κ ω ν, τὶς ἐ π ι τ ρ ο π ὲ ς τ ῶ ν σ τ ρ α τ ι ω τ ῶ ν, τὶς ἑ ν ώ σ ε ι ς τ ῶ ν χ ω ρ ι κ ῶ ν - ἐ ρ γ α ζ ο μ έ ν ω ν.

Οἱ ἐ π ι τ ρ ο π ὲ ς τ ῶ ν κ α τ ο ί κ ω ν πῆραν μεγάλη ἔκταση στὶς πόλεις κι ἀκόμα καὶ σὲ μερικὰ χωριά. Προοδεύουν σήμερα πιὸ γρήγορα ἀπὸ τὶς ἐπιτροπὲς τῶν ἐργαζομένων στὶς ἐπιχειρήσεις. Φτιαγμένες ἀρχικὰ γιὰ νὰ λύσουν τὸ πρόβλημα τῆς κατοικίας, γιὰ νὰ βρίσκουν σπίτι ἢ νὰ μετοικίζουν ἀνθρώπους φτωχοὺς κι ἐγκαταλειμένους στὰ ἐργατικὰ περίχωρα τῶν πόλεων καὶ ἀλλοῦ, αὐτὲς οἱ ἐπιτροπὲς ἐπέκτειναν σιγὰ - σιγὰ τὶς λειτουργίες τους ἀπασχολούμενες ἐπίσης μὲ τὰ προβλήματα τῆς πολεοδομίας, ὑγείας, ἐκπαίδευσης κλπ. Οἱ ἀντιπρόσωποί τους συνεδριάζουν σὲ πολυάριθμα δημαρχεῖα τῆς χώρας (στὸ Φάρο, Λάγκος, Πόρτο καὶ ἀλλοῦ) πραγματικοὶ μεσολαβητὲς ἀναγνωρισμένοι ἀπὸ τὶς δημοτικὲς ἀρχές. Σὲ ὡρισμένες περιπτώσεις οἱ ἐπιτροπὲς ἑνώνονται σὲ συνεπιτροπές, σὰν αὐτὴ τῶν φτωχῶν συνοικιῶν τῆς Λισσαβώνας ἢ τοῦ Σετουμπάλ. Ἀπὸ τὴ δράση καὶ τὸ δυναμισμό τους ξεπήδησαν ἀκόμα οἱ τ ο π ι κ ὲ ς σ υ ν ε λ ε ύ σ ε ι ς, ὅπου συγκεντρώνονταν ἐπιτροπὲς κατοίκων, ἐπιτροπὲς ἐργαζομένων καὶ ἐπιτροπὲς στρατιωτῶν. Αὐτὲς οἱ συνελεύσεις σχηματίζουν ἕνα εἶδος τοπικοῦ κοινοβουλίου ποὺ μοιάζει πολὺ στὰ «συμβούλια» ἢ στὰ «σοβιέτ».

Στὰ νότια τῆς χώρας, ὅπου ἡ ἀγροτικὴ μεταρρύθμιση ἐξακολουθεῖ ν' ἀναπτύσσεται χάρη στὶς μάζες ποὺ μὲ δική τους πρωτοβουλία καταλαμβάνουν ὅλο καὶ νέα λατιφούντια, ὀργανώνοντας καλύτερα τὴν παραγωγὴ στὰ κτήματα ποὺ ἔχουν ἤδη καταληφθεῖ, συνδέοντας τὶς προσπάθειες ἀνάμεσα στοὺς χωρικοὺς καὶ ἐργάτες τῶν μεγάλων βιομηχανικῶν ἐπιχειρήσεων (ὅπως μὲ τὴν CUF) — ὥστε οἱ χωρικοὶ νὰ παίρνουν ἔγκαιρα τὸν σπόρο, τὰ λιπάσματα, τὶς μηχανὲς — ἐκεῖ λοιπόν, ξεπήδησαν οἱ ἑ ν ώ σ ε ι ς τ ῶ ν χ ω ρ ι κ ῶ ν, ἕνας ἄλλος σχηματισμὸς μὲ αὐτοδιαχειριστικὸ χαρακτήρα. Σ' αὐτὸν τὸν τομέα, ἡ πολιτικὴ τοῦ ΚΚΠ καὶ μιᾶς ὀργάνωσης ὅπως τὸ UDP παίρνει καμμιὰ φορὰ ἕνα δημαγωγικὸ χαρακτήρα, ποὺ ὑπάρχει κίνδυνος νὰ στραφεῖ ἐνάντια στοὺς χωρικούς: ἡ πολιτικὴ τῶν μισθῶν, τῶν τιμῶν, τῆς φύσης τῶν καλλιεργειῶν ποὺ πρέπει νὰ προαχθοῦν, τῆς ἀπαραίτητης βιομηχανικῆς ἀνάπτυξης ποὺ ἀντιστοιχεῖ σ' αὐτὴ τὴν περιοχὴ γιὰ νὰ ἐξασφαλισθεῖ ἐργασία γιὰ ὅλο τὸ χρόνο στοὺς χωρικούς, θὰ ἔπρεπε νὰ εἶναι τὸ ἀποτέλεσμα μιᾶς ἐπεξεργασίας δημοκρατικῆς ἀπὸ ὅλα τὰ ἐνδιαφερόμενα μέρη ἀποκλείοντας κάθε δημαγωγία ποὺ νὰ ἀποβλέπει μόνο στὸ νὰ διατηρεῖ μιὰ πολιτικὴ πελατεία σ' αὐτὴ ἢ στὴν ἄλλη ὀργάνωση.

ΤΑ ΣΥΜΒΟΥΛΙΑ ΤΩΝ ΣΤΡΑΤΙΩΤΩΝ

Ὑπάρχει τέλος ἡ αὐτόνομη ὀργάνωση τῶν στρατιωτῶν τῶν τριῶν ὅπλων, γενικευμένη στὴν ὁλοκληρία σχεδὸν τῶν ἐνόπλων δυνάμεων.

Στὸ πεζικό, στὴν ἀεροπορία καὶ στὸ ναυτικό, δίπλα στὴν αὐτόνομη ὀργάνωση τῶν ἀξιωματικῶν καὶ ὑπαξιω-

ματικῶν τὰ σ υ μ β ο ύ λ ι α τ ῶ ν σ τ ρ α τ ι ω τ ῶ ν ἐκλεγμένα ἀπὸ τὴ συνέλευση ἑνὸς συντάγματος, μιᾶς ἀεροπορικῆς βάσης, ἑνὸς πολεμικοῦ, ἀναπτύχθηκαν σὲ πολὺ μεγάλη κλίμακα. Στὴν ἀεροπορία ὑπάρχει ἀκόμα καὶ μιὰ κάθετη ὀργάνωση αὐτῶν τῶν τριῶν ἐπιτροπῶν (στρατιωτῶν, ὑπαξιωματικῶν, ἀξιωματικῶν).

Οἱ στρατιῶτες ἐπηρεασμένοι ἀπὸ τὸ παράδειγμα τῶν ἀξιωματικῶν καὶ τῶν ἐργαζομένων, σημαντικὰ πολιτικοποιημένοι μετὰ τὶς 25 Ἀπρίλη 74 καὶ μὴ θέλοντας ν' ἀκολουθοῦν τυφλὰ τὰ ἀντιφατικὰ κινήματα τῶν ἀνωτέρων τους, ποὺ εἶναι διαιρεμένοι σὲ διάφορες πολιτικὲς τάσεις ἀνταγωνιστικές, σχημάτισαν τὴν δική τους αὐτόνομη ὀργάνωση ἀντιπροσωπευόμενη ἀπὸ τὴν σ υ ν έ λ ε υ σ η καὶ τὴν ἐ π ι τ ρ ο π ὴ ποὺ ἐκλέγεται ἀπ' αὐτήν.

Τὸ SUV, κίνημα ποὺ ἄρχισε στὸ Πόρτο, στὴν ἀρχὴ πάνω στὴ βάση τῶν μισθῶν καὶ τῶν ἐπαγγελματικῶν διεκδικήσεων, μετατράπηκε γρήγορα σὲ πολιτικὴ κίνηση, ἔξω ἀπ' ὅλα τὰ κόμματα καὶ ἐπεκτάθηκε σ' ὅλη τὴ χώρα. Ἀλλὰ τὸ SUV δὲν κατάφερε ἀκόμα νὰ ἑδραιώσει τὴν ἐθνικὴ συγκέντρωση τῶν στρατιωτικῶν ἐπιτροπῶν ποὺ ὑπάρχουν σὲ κάθε μονάδα τῶν ἐνόπλων δυνάμεων.

Ὁ πολιτικὸς λοιπὸν προσανατολισμὸς αὐτῶν τῶν ἐπιτροπῶν ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὶς τοπικὲς συνθῆκες καὶ μπορεῖ νὰ δώση ἔδαφος σὲ πρωτοβουλίες ποὺ δὲν συμφωνοῦν μεταξύ τους.

Ἐν τούτοις αὐτὸ ποὺ ἀποκλείεται σήμερα στὴν Πορτογαλία εἶναι ἡ ἐπικράτηση ἑνὸς πραξικοπήματος τῆς δεξιᾶς «ἀλὰ Χιλή», ποὺ νὰ μπορέση νὰ θριαμβεύσει γρήγορα χάρις στὸ πλεονέκτημα τοῦ «αἰφνιδιασμοῦ». Δυνάμεις πολὺ μεγάλες στὸ στράτευμα θὰ ἀντιστέκονταν ἀμέσως, ὑπολογίζοντας στὴ συνδρομὴ ἑνὸς σημαντικοῦ ἀριθμοῦ ἀξιωματικῶν εἰλικρινά τοποθετημένων ἀριστερά. Ἡ ἀντεπανάσταση στὴν Πορτογαλία θὰ πρέπει λοιπὸν νὰ ὑπολογίζει ὅτι ὑπάρχει ἡ προοπτικὴ ἑνὸς ἀναπόφευκτου ἐμφύλιου πολέμου, ποὺ θὰ κινητοποιήσει μεγάλες μάζες στρατιωτῶν καὶ ἐργαζομένων καὶ θὰ μπορέσει νὰ προάγει τὴν ἑνοποίηση τοῦ ἐργατικοῦ μετώπου στὴν ἄμεση πάλη ἐνάντια στὴν ἀντίδραση. Αὐτὴ εἶναι ἡ οὐσιαστικὴ διαφορὰ μὲ τὴ χιλιάνικη ἐμπειρία, ὅπου οἱ μάζες διατηρήθηκαν ἀφοπλισμένες καὶ ὁ στρατὸς ἔμεινε προσκολλημένος στὸν μὲ φασιστικὴ νοοτροπία μηχανισμό του.

Αὐτὸ ποὺ εἶναι σήμερα ἀναγκαῖο στὴν Πορτογαλία εἶναι ἡ ἐμμονὴ στὴν ἀνάπτυξη τῶν ὀργανισμῶν τῆς «δυαδικῆς ἐξουσίας» μὲ αὐτοδιαχειριστικὸ χαρακτήρα, ποὺ εἶναι οἱ κύριες δυνάμεις τῆς ἐπανάστασης καὶ ὑπέρτατες ἐγγυήσεις τῆς νίκης.

Ἀλλὰ γιὰ νὰ ἀναπτυχθοῦν ὁλοκληρωμένα αὐτοὶ οἱ ὀργανισμοὶ πρέπει νὰ θεωρηθοῦν ἐπίσης σὰν ἔκφραση τοῦ πλατειοῦ ἐργατικοῦ ἑνιαίου μετώπου, ποὺ περιέχει ὅλα τὰ κόμματα κι ὅλες τὶς πολιτικὲς τάσεις, καὶ νὰ τοὺς δοθεῖ ἕνας πολιτικὸς μεταβατικὸς προσανατολισμὸς σωστός. Πρέπει ἀκόμα νὰ προσπαθήσομε νὰ τοὺς ἑνώσουμε ὀργανώνοντας τὸ ἐθνικό τους συνέδριο πάνω σὲ βάσεις πραγματικὰ δημοκρατικές, ἔξω ἀπὸ κάθε σεχταρισμό.

Ὅσον ἀφορᾶ τὶς ἐ π ι τ ρ ο π ὲ ς τ ῶ ν ἐ ρ γ α ζ ο μ έ ν ω ν ποὺ ἐμφανίζουν τώρα μιὰ ὑποχώρηση πρὸς ὄφελος τῶν κομμάτων καὶ τῶν συνδικάτων εἶναι δυνατὸν νὰ τοὺς ξαναδώσομε τὸ δυναμισμό τους, ἀναθέτοντάς τους, ἀνάμεσα στ' ἄλλα, τὸ καθῆκον τοῦ «ἐργατικοῦ ἐλέγχου» πάνω στὴν παραγωγὴ καὶ στὴν οἰκονομία, πρᾶγμα ποὺ ἀποφάσισε τὸ σημερινὸ Συμβούλιο τῆς Ἐπανάστασης. Δηλ. νὰ κάνουν τὸν «ἐργατικὸ ἔλεγχο» μιὰ πραγματικότητα ὀργανώνοντας σ' ὅλες τὶς ἐπιχειρήσεις πραγματικὰ «ἐργατικὰ συμβούλια», ἐπιφορτισμένα νὰ διαχειρίζονται τὶς ἐπιχειρήσεις ποὺ ἔχουν ἐθνικοποιηθεῖ καὶ νὰ ἐλέγχουν ἐκεῖνες ποὺ εἶναι ἀκόμη ἀντικείμενο ἀτομικῆς ἰδιοκτησίας.

10.11.75 Μ. ΠΑΜΠΛΟ

---

(1) Ἐπαναστατικὸ Κόμμα τῶν Ἐργαζομένων. Ὀργάνωση ποὺ ἐπικαλεῖται τὸν Τροτσκισμό, συγγενικὴ μὲ τὴν SWP (ΕΠΑ).

(2) LUAR, MES, PRP, LCI.

Ἀπόφαση τῆς T.M.R.I.(*) γιὰ τὴν κατάσταση στὴν Πορτογαλία μετὰ τὶς 25 Νοέμβρη.

Ἡ πορτογαλικὴ ἐπανάσταση γνωρίζει σήμερα μιὰ ἀναδίπλωση ποὺ ἐκφράζεται μὲ τὴν αὐξανόμενη συνδυασμένη πίεση, ἰδιαίτερα μετὰ τὴν 25 Νοέμβρη ἑτερόκλιτων δυνάμεων τῆς δεξιᾶς καὶ τοῦ ἰμπεριαλισμοῦ.

Φαίνεται πιὰ καθαρὰ πὼς αὐτὲς οἱ δυνάμεις ἐκμεταλευόμενες τὴν ἀσύνδετη καὶ χωρὶς συγκεκριμένο πολιτικὸ μεταβατικὸ πρόγραμμα δραστηριότητα τῆς ἄκρας ἀριστερᾶς καὶ τὶς καταστροφικὲς ἀντιφάσεις τῆς ἡγεσίας τοῦ Κ.Κ., προσανατολίζονται πρὸς τὴν «ὁμαλοποίηση» μ' ἄλλα λόγια τὴν ἐπανισχυροποίηση τοῦ καπιταλιστικοῦ καθεστῶτος, ποὺ πέρασε μιὰ δεινὴ δοκιμασία, μέσῳ τῶν ἐκλογῶν καὶ τῆς ἐπιστροφῆς τοῦ στρατοῦ «στοὺς στρατῶνες», ἀφοῦ ἐκκαθαριστεῖ ἀπ' τὴν ἀριστερὴ καὶ ἐπαναστατική του πτέρυγα.

Ἐλπίζουν ὅτι ἀπ' τὶς ἐκλογὲς θὰ ἀναδειχτεῖ μιὰ συντηρητικὴ πλειοψηφία ποὺ θὰ κυριαρχεῖται ἢ ἀπὸ τὸ P.P.D. καὶ τὶς ἀκόμα πιὸ ἀντιδραστικὲς δυνάμεις εἴτε ἀπ' τοὺς σοσιαλιστὲς ποὺ ὑποτεταγμένοι θὰ ὑποχρεωθοῦν νὰ συμπράξουν μὲ τὴ δεξιά. Ἡ εὐρωπαϊκὴ μπουρζουαζία καὶ ἡ σοσιαλδημοκρατία παίζουν κι' αὐτὲς τὸ χαρτὶ τῶν ἐκλογῶν, ὅπως δείχνει καὶ ὁ χείμαρος τῶν δανείων ποὺ παραχωρήθηκαν στὴν Πορτογαλία, τὰ μέτρα ποὺ πάρθηκαν στὴν Ἱσπανία καὶ τὴ Γαλλία κατὰ τῆς παρουσίας τοῦ Σπινόλα κλπ.

Τὸ κυριώτερο ὅμως ἐμπόδιο σ' αὐτὸ τὸ δρόμο παραμένει ἡ στρατιωτικὴ ἀριστερὰ ποὺ ὅσο κι' ἂν ἔχει ἀποστερηθεῖ αὐτὸ τὸν καιρὸ ἕνα μεγάλο μέρος ἀπὸ τὶς

(*) Διεθνοῦς Μαρξιστικῆς Ἐπαναστατικῆς Τάσης.

πιὸ ζωντανὲς ἐπαναστατικές της δυνάμεις, συνεχίζει νὰ διεκδικεῖ ἕνα ἀποφασιστικὸ ρόλο στὴν ἡγεσία τοῦ ἐπαναστατικοῦ προτσές. Αὐτὸς εἶναι ἰδιαίτερα, ὁ προσανατολισμὸς τῆς ὁμάδας τῶν «ἐνέα» γύρω ἀπὸ τὸν Μέλο Ἀντοῦνες.

Αὐτὴ ἡ ὁμάδα, τῆς ὁποίας ἡ προσπάθεια νὰ διαδεχτεῖ — ὕστερα ἀπὸ συνεννοήσεις μὲ τὸν Καρβάλιο — τὴν πέμπτη κυβέρνηση τοῦ Βάσκο Γκονσάλβες μιὰ Κυβέρνηση μὲ πρωθυπουργὸ τὸν Φαμπιάο ἀπότυχε, ἀναγκάστηκε στὴν συνέχεια νὰ συμμαχήσει εὐκαιριακὰ μὲ δεξιὲς στρατιωτικὲς δυνάμεις γιὰ νὰ ἀντιμετωπίσει, μὲ τὸ πλησίασμα τῆς 25 Νοέμβρη, τὶς προσπάθειες ποὺ ἀπέβλεπαν νὰ τὴ διαλύσουν. Ἔτσι, ἀναγκαστικά, ἀποδυναμώθηκε καὶ κινδυνεύει τώρα νὰ ὑποστεῖ τὶς συνέπειες τῆς ἀνόδου τῆς δεξιᾶς, ποὺ θέλει νὰ τὴν ἐξουδετερώσει πλήρως καὶ νὰ τὴν ἀπομακρύνει ἀπ' τὸ στρατὸ καὶ τὴν κυβέρνηση.

Ἡ πιὸ οὐσιαστικὴ μάχη ποὺ διεξάγεται σήμερα στὴν Πορτογαλία στοὺς κόλπους τῆς ἐξουσίας, δίνεται ἀνάμεσα σὲ διάφορες δυνάμεις τῆς δεξιᾶς (πολιτικὲς καὶ στρατιωτικὲς) καὶ στὴν ὁμάδα τῶν «ἐνέα», ποὺ προσπαθεῖ νὰ ἐξουδετερώσει αὐτὴ τὴν τάση καὶ νὰ κρατήσει στὴν ἡγεσία τοῦ ἐπαναστατικοῦ προτσές ὅ,τι ἀπομένει ἀπ' τὸ M.F.A.

Ὅμως αὐτὴ ἡ μάχη (ποὔχει πάρα πολλὲς μορφὲς ἀνάμεσα στὶς ὁποῖες πρέπει νὰ ἀναφερθοῦν: ἡ θέση ποὺ πῆρε ἡ ὁμάδα ὑπὲρ τῆς ἀναγνώρισης τοῦ M.P.L.A., ἐνάντια στὴ σύλληψη τοῦ Ὀτέλο καὶ γιὰ τὴν ἀπελευθέρωση τῶν φυλακισμένων στρατιωτικῶν) διεξάγεται μ' ἕνα συσχετισμὸ δυνάμεων εὐνοϊκὸ γι' αὐτὴ τὴν ὁμάδα. Ἡ δύσκολη κι' ἐπικίνδυνη σημερινὴ κατάσταση ποὺ ὡστόσο δὲν ἔχει ἀκόμα σφραγιστεῖ ἀπὸ καμιὰ ἀποφασιστικὴ μάχη ποὺ νὰ δόθηκε καὶ νὰ χάθηκε, εἶναι τὸ ἀποτέλεσμα ἑνὸς συνόλου παραγόντων ἀπὸ τοὺς ὁποίους ὁ πιὸ σημαντικὸς εἶναι ἡ ἀδυναμία τῶν πολιτικῶν ἡγεσιῶν ποὺ μιλᾶνε στ' ὄνομα τοῦ προλεταριάτου καὶ τοῦ σοσιαλισμοῦ.

Τὸ Σοσιαλιστικὸ Κόμμα ἔχει σήμερα τὴν κύρια εὐθύνη γιὰ τὴν ἀναδυνάμωση τῆς δεξιᾶς καὶ τῆς ἀντίδρασης στὴ χώρα καὶ γιὰ τοὺς κινδύνους ποὺ αὐτὸ συνεπάγεται. Ὁ ρόλος τοῦ Μάριο Σοάρες καὶ τῆς ὁμάδας ποὺ συγκεντρώνεται γύρω του ἀποδεικνύεται καταστρεπτικὸς στὸ μέτρο ποὺ φαίνεται ἀποφασισμένος νὰ παίξει τὸ χαρτὶ τῆς γερμανικῆς σοσιαλδημοκρατίας στὴν Πορτογαλία καὶ τὴν Εὐρώπη καὶ ζητιανεύει τὴν οἰκονομικὴ βοήθεια τῶν ἀμερικανῶν γιὰ νὰ μπορέσει νὰ δώσει σάρκα καὶ ὀστᾶ στὸ ἀπατηλὸ ὄνειρο μιᾶς «ἀστικῆς δημοκρατίας» κατ' εἰκόνα καὶ ὁμοίωση τῶν μεγάλων χωρῶν τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης.

Τὸ ἀντεπαναστατικὸ κατρακύλισμα αὐτῆς τῆς ὁμάδας ποὺ κάνει νὰ διαγράφεται ὁ κίνδυνος μιᾶς νέας δικτατορίας στὴν Πορτογαλία (μὲ τὴ μορφὴ γιὰ παράδειγμα ἑνὸς προεδρικοῦ καθεστῶτος, στηριζόμενου βασικὰ στὴ δεξιὰ πτέρυγα τοῦ στρατοῦ, ποὺ θὰ ἔπαιρνε κάποια στιγμὴ τέλος μαζὶ μὲ τὴ Βουλὴ καὶ τὰ κόμματα) προκαλεῖ ἀντιδράσεις στοὺς κόλπους τοῦ Σ.Κ. ποὺ θὰ πρέπει νὰ βοηθηθοῦν ὅσο γίνεται περισσότερο ἀπὸ μιὰ συγκεκριμένη πολιτικὴ μὲ τὴν προοπτικὴ νὰ δημιουργηθεῖ μιὰ πραγματικὴ ἀριστερὴ πτέρυγα ἱκανὴ νὰ ἐξουδετερώσει πρακτικὰ τὴν ὁμάδα Σοάρες.

Τὸ Κ.Κ. συνεχίζει τὰ ζίκ-ζάκ ἐξακολουθόντας νὰ φροντίζει νὰ μὴν ἀπομακρυνθεῖ ἀπ' τὴν κυβέρνηση καὶ νὰ μὴ χάση τὸ πιὸ ριζοσπαστικὸ κομμάτι τῆς βάσης της. Ἡ πολιτική του πολλὲς φορὲς ταυτόχρονα σεχταριστική, ὀππορτουνιστικὴ κι' ἀκόμα ριψοκίνδυνη, μάρτυρας τῆς μεγάλης πολιτικῆς ἀδυναμίας τῆς ἡγεσίας του, βάρυνε ἀρνητικὰ τόσο στὴν ἐξέλιξη τοῦ Σ.Κ., ὅσο καὶ τῆς ἄκρας ἀριστερᾶς καὶ τοῦ M.F.A. Ὁ ρόλος της, ἐνῶ πλησιάζει ἡ 25 Νοέμβρη, εἶναι ἀπ' τοὺς πιὸ συζητήσιμους. Συνεχίζει νὰ ὑφίσταται τὶς συνέπειες. Παρ' ὅλα αὐτὰ τὸ Κ.Κ. συνεχίζει νὰ ἔχει μιὰ μαζικὴ βάση κι' ἰδιαίτερα στοὺς κόλπους τοῦ παραδοσιακοῦ προλεταριάτου καὶ τῆς φτωχῆς ἀγροτιᾶς τοῦ Νότου. Εἶναι λοιπὸν μιὰ ἀπ' τὶς ἀπαραίτητες δυνάμεις γιὰ τὴ σύσταση τοῦ ἑνιαίου ἐργατικοῦ μετώπου καὶ τῆς κυβέρνησης ποὺ θὰ τὸ ἀντιπροσωπεύει.

Ἡ ἄκρα ἀριστερά, κάτω ἀπὸ διαφορετικὲς ἐτικέτες, δὲν μπόρεσε σὲ καμιὰ στιγμὴ νὰ συνεργαστεῖ σ' ἕνα μέτωπο προικισμένο μὲ μιὰ συγκεκριμένη μεταβατικὴ πολιτικὴ καὶ στὸ ἐπίπεδο τῆς κυβέρνησης.

Ἀγνόησε, μόνιμα, τὸν πραγματικὸ συσχετισμὸ δυνάμεων στὴ χώρα καὶ τὴν ἐξέλιξή του, καθὼς καὶ τὴν ἀκριβὴ κοινωνικὴ φύση τῶν ἀνταγωνιστικῶν δυνάμεων, διαπράττοντας ἔτσι διαδοχικὰ ταχτικὰ λάθη τὰ ὁποῖα ἡ δεξιὰ ἐκμεταλλεύτηκε πλατειά. Αὐτὸ ἐξηγεῖ σήμερα τὴν ἰδεολογική της σύγχυση καὶ τὴν ὀργανωτική της ἀποδυνάμωση. Ὡστόσο πολυάριθμοι ἀγωνιστὲς ἀνάμεσα στοὺς πιὸ ριζοσπαστικοὺς στὶς ἐργαζόμενες μάζες τῆς χώρας καὶ τῆς νεολαίας, ἀγωνίστηκαν κι' ἐξακολουθοῦν ν' ἀγωνίζονται ἀκόμα στὶς τάξεις της. Ἦταν τεράστια ἡ συνεισφορά τους στὴν ἀνάπτυξη τοῦ ἐπαναστατικοῦ κινήματος τῆς χώρας καὶ τὶς πιὸ ἐκρηκτικὲς ἐκδηλώσεις του: Τὶς ἐπιτροπὲς ἐργαζομένων ET DE MODATORES, τὶς λαϊκὲς συνελεύσεις, τὶς ἀγροτικὲς ἑνώσεις, τὶς ἐπιτροπὲς στρατιωτῶν, τὶς μεγάλες συγκεντρώσεις καὶ διαδηλώσεις τῶν ἐργαζομένων, τὶς ἐθνικοποιήσεις καὶ τὴν ἀγροτικὴ μεταρρύθμιση ποὺ ἐπεκτάθηκαν καὶ ἰσχυροποιήθηκαν κάτω ἀπ' τὴ δική τους πίεση.

Τὸ M.F.A. «δημιουργός, κινητήρας καὶ ἐγγυητής» γιὰ ἀρκετὸ καιρὸ δὲν μπόρεσε νὰ συνδεθεῖ πλήρως μὲ τὸ πολιτικὸ κίνημα τῶν ἐργαζομένων μαζῶν σ' ἕνα πρόγραμμα τοῦ ὁποίου ἡ πιὸ εὐτυχὴς ἔκφραση θὰ ἦταν ὁ σχηματισμὸς μιᾶς κυβέρνησης Σ.Κ. - Κ.Κ. - M.F.A. ποὺ θὰ εἶχε τὴν κριτικὴ ὑποστήριξη τῶν ἐπιτροπῶν τοῦ ἑνιαίου ἐργατικοῦ μετώπου ποὺ θὰ ἦταν ἀνοιχτὲς σὲ κάθε ἀγωνιστὴ καὶ ἐργαζόμενο. Ἡ ἀπουσία ἑνὸς ἑνιαίου μετώπου μεταξὺ Σ.Κ. καὶ Κ.Κ., καθὼς καὶ ἡ ἀνικανότητα τῆς ἄκρας ἀριστερᾶς νὰ κατανοήσει τὰ προβλήματα τῆς μεταβατικῆς ταχτικῆς ἦταν βασικοὶ παράγοντες ποὺ ἐμπόδισαν μιὰ τέτοια προοπτική. Πράγματι ἐξαρτιόταν ἀπ' τὴν ἰσχὺ καὶ τὸ δυναμισμὸ τοῦ ἑνιαίου ἐργατικοῦ μετώπου, ἡ ἐξέλιξη ποὺ θἄχε τὸ M.F.A. σὰν συμμέτοχος μιᾶς κυβέρνησης κι' ἂν θἄχαν κερδηθεῖ γιὰ τὴν ἐπανάσταση καὶ τὸ σοσιαλισμὸ τὰ καλύτερά του στελέχη.

Αὐτὸ ποὺ ἀπομένει σήμερα ἀπ' τὸ M.F.A. εἶναι μιὰ ἑτερόκλιτη ἀσταθὴς συμμαχία στὴν ὁποία διεξάγεται μιὰ μόνιμη μάχη γιὰ νὰ κρατηθεῖ σὲ μιὰ ἀριστερὴ γραμμή, ν' ἀναχαιτίσει τὴν αὐξανόμενη πίεση τῆς δεξιᾶς καὶ νὰ συνεχίσει νὰ παίζει ἕνα ἀποφασιστικὸ ρόλο στὴν ἡγεσία τοῦ ἐπαναστατικοῦ προτσές. Οἱ προοπτικὲς γιὰ τὸ σχηματισμὸ μιᾶς κυβέρνησης Σ.Κ. — Κ.Κ. ἀριστερᾶς τοῦ

M.F.A. μὲ τὴν κριτικὴ ὑποστήριξη τῶν ἐπιτροπῶν τοῦ ἑνιαίου ἐργατικοῦ μετώπου στὴ βάση ἔχουν σήμερα σημαντικὰ μειωθεῖ, ὅμως τὸ σύνθημα παραμένει σωστὸ σὰν ἡ μόνη συγκεκριμένη μεταβατικὴ προοπτική. Ἡ πραγματοποίησή του περνάει μέσα ἀπ' τὸν ἀγῶνα τοῦ ἑνιαίου ἐργατικοῦ μετώπου κατὰ τῆς παρουσίας τοῦ P.P.D. στὴν κυβέρνηση, πράμα ποὺ θἄπρεπε ἄλλωστε νἄχει πραγματοποιηθεῖ ἀπὸ καιρό. Αὐτὴ ἦταν μιὰ σωστὴ ταχτικὴ ἀπέναντι στὴν 6η κυβέρνηση κι' ὄχι ὁ ἀγώνας γιὰ τὴν ἄμεση ἀνατροπή της, χωρὶς μιὰ ἐναλλαχτικὴ μεταβατικὴ λύση τῆς ἐμπιστοσύνης τῶν πλατειῶν μαζῶν καὶ ἱκανῆς νὰ πραγματοποιηθεῖ μὲ τὸ συγκεκριμένο συσχετισμὸ δυνάμεων ποὺ ὑπῆρχε τότε.

Τώρα θὰ πρέπει, παράλληλα μὲ τὸν ἀγῶνα γι' αὐτὸ τὸ μεταβατικὸ σύστημα νὰ στερεωθεῖ τὸ ἑνιαῖο ἐργατικὸ μέτωπο ἀνοιχτὸ σ' ὅλες τὶς μαζικὲς πολιτικὲς ὀργανώσεις καὶ συγκροτημένο στὴ βάση μὲ ἐπιτροπὲς ἀνοιχτὲς σ' ὅλες τὶς τάσεις καὶ σ' ὅλους τοὺς ἐργαζόμενους. Τὸ ἑνιαῖο μέτωπο θὰ ὑπερασπιστεῖ τὶς ἀπειλούμενες κατακτήσεις τῆς ἐπανάστασης καθὼς καὶ τὸ ἐπίπεδο τῆς ζωῆς καὶ τὶς ἐλευθερίες τῶν ἐργαζομένων μαζῶν ἐνάντια στὶς προσπάθειες τῆς σημερινῆς κυβέρνησης νὰ σταθεροποιήσει τὸν καπιταλισμὸ σὲ βάρος τῶν ἐργαζομένων. Θὰ ἀπαιτήσει ἐπίσης τὴν ἄμεση ἀπελευθέρωση ὅλων τῶν κρατουμένων πολιτῶν ἢ στρατιωτικῶν τῆς ἀριστερᾶς. Θὰ βαθύνει τὴν ἐργασία σταθεροποίησης τῶν λαϊκῶν ὀργάνων στὴ βάση, καθὼς καὶ τὴ συνδικαλιστικὴ δουλειὰ καὶ θὰ φροντίσει νὰ ξαναπεράσει στὴν ἐπίθεση μέσω τῆς ἐπίμονης ὑπεράσπισης τῶν κατακτήσεων τῶν μαζῶν, τοῦ ἐπιπέδου ζωῆς τους καὶ ἐνάντια στὴν καταπίεση. Στὶς ἐκλογὲς ποὔχουν προγραμματιστεῖ γιὰ τὴν ἄνοιξη, θὰ ὑπερασπιστεῖ τὴν ἰδέα κοινωνικῶν ὑποψηφίων πάνω σ' ἕνα προχωρημένο ἀντικαπιταλιστικὸ πρόγραμμα. Ἐλλείψει μιᾶς τέτοιας προοπτικῆς οἱ ἐργατικοὶ ὑποψήφιοι ποὺ ἔχουν τὴν καλύτερη τοποθέτηση στὴν περιοχή τους — κομμουνιστὲς σοσιαλιστές, ἢ τῆς ἄκρας ἀριστερᾶς — θὰ ὑποστηριχτοῦν. Τέτοια θὰ πρέπει νὰ εἶναι ἡ θέση μιᾶς μαρξιστικῆς ἐπαναστατικῆς ὀργάνωσης ἂν δὲν ἔχει ἀκόμα συσταθεῖ τὸ πλατὺ ἑνιαῖο ἐργατικὸ μέτωπο. Οἱ ὑποψηφιότητες τῆς ἄκρας ἀριστερᾶς — ἐκείνης ποὺ δὲν θὰ ἀγνοήσει ἢ σαμποτάρει τὶς ἐκλογὲς — δὲν θἄχουν ἔννοια στὸν πρῶτο γύρο παρὰ μόνο στὴν περίπτωση ποὺ θὰ ὑπάρχουν δύο γῦροι στὶς ἐκλογὲς ἢ τοπικὰ στὶς περιφέρειες ἐκεῖνες ποὺ εἶναι ἰδιαίτερα εὐνοϊκὲς γι' αὐτήν. Στὴν πραγματικότητα, οἱ ἐκλογὲς θὰ δόσουν τὴ δυνατότητα νὰ προπαγανδιστεῖ ἡ ἰδέα τοῦ ἑνιαίου ἐργατικοῦ μετώπου, τῆς ἀπόλυτης ἀναγκαιότητάς του γιὰ τὴν ἰσχυροποίηση τῶν καταχτήσεων τῆς ἐπανάστασης γιὰ τὴν ἀντιμετώπιση τῶν κινδύνων ποὺ τὴν ἀπειλοῦν καὶ γιὰ νὰ μπορέσει νὰ ξαναρχίσει τὴν πορεία της πρὸς τὰ ἐμπρός. Στὴν περίπτωση ἐκλογῶν γιὰ τὴν ἐκλογὴ προέδρου τῆς δημοκρατίας μὲ καθολικὴ ψηφοφορία τὸ ἑνιαῖο ἐργατικὸ μέτωπο θὰ ὑπερασπιστεῖ τὴν ἰδέα ἑνὸς ἑνιαίου ὑποψήφιου καὶ ἐλλείψει μιᾶς ὁμοφωνίας σ' αὐτὸ τὸ θέμα τὸν ὑποψήφιο τῆς ἀριστερᾶς μὲ τὴν καλύτερη τοποθέτηση.

Ἡ ἀναδιοργάνωση τῶν πραγματικῶν μαρξιστικῶν ἐπαναστατικῶν δυνάμεων μετὰ τὰ διδάγματα ποὔχει δώσει ἡ πολὺ πλούσια ἐμπειρία τοῦ πρόσφατου παρελθόντος, ἐπιβάλλεται σὰν ἀπόλυτα ἀπαραίτητη ἀντικειμενικὴ συνθήκη γιὰ νὰ ξαναπάρει ἡ ἐπανάσταση τὴν πορεία της πρὸς τὰ μπρός. Αὐτὸ εἶναι πάντα δυνατὸ δεδομένου τοῦ μεγάλου ἐπαναστατικοῦ δυναμικοῦ ποὺ κατέχουν οἱ μάζες καὶ τῆς ἐπαναστατικῆς προοπτικῆς ποὺ διαγράφεται στὴν Ἱσπανία, τὴν Ἰταλία κι' ἀκόμα τὴ Γαλλία.

Ἀπ' τὴν ἄλλη μεριὰ μπροστὰ στὸν αὐξανόμενο κίνδυνο ποὺ προέρχεται ἀπ' τὰ δεξιά, πρέπει νὰ προβλεφθοῦν οἱ ἀναπόφευκτες διαφοροποιήσεις στοὺς κόλπους τοῦ Σ.Κ. καὶ τῆς στρατιωτικῆς ἀριστερᾶς, καθὼς καὶ μιὰ στάση περισσότερο ἑνωτικὴ τοῦ Κ.Κ. καὶ τοῦ πιὸ συνειδητοῦ καὶ πιὸ ὥριμου τμήματος τῆς ἄκρας ἀριστερᾶς. Αὐτὰ τὰ προτσές εἶναι κι' ὅλας ὁρατά. Στὸ μέτρο ἐπίσης ποὺ παρὰ τὴν σημαντικὴ ἐπιδείνωση τῆς οἰκονομικῆς ζωῆς ἡ Πορτογαλία δὲν κινδυνεύει νὰ βρεθεῖ σὲ μιὰ κατάσταση παρόμοια μ' αὐτὴ τῆς Χιλῆς, πρὸς τὸ τέλος τοῦ καθεστῶτος Ἀλλέντε, εἶναι πάντα δυνατὸ νὰ ἀναδιοργανωθοῦν οἱ δυνάμεις τῶν ἐργαζομένων καὶ τῶν ἐπαναστατῶν στὰ πλαίσια μιᾶς δραστηριότητας μὲ μακροπρόθεσμες προοπτικὲς ποὺ θὰ ἐπιτρέπει παράλληλα τὴ σύσταση μιᾶς σημαντικῆς πρωτοπορείας μαρξιστῶν ἐπαναστατῶν, ἱκανῆς ν' ἀντιμετωπίσει μὲ τὶς καλύτερες ὑποκειμενικὲς συνθῆκες τὴ νέα, ἀναπόφευκτη, φάση τῆς προώθησης τῆς πορτογαλικῆς ἐπανάστασης, ποὺ ὅπως καὶ νἄναι βρίσκεται ἀκόμα μακρυὰ ἀπ' τὸ τέλος της.

30 Γενάρη 1976

Γιὰ μιὰ ὀρθὴ στρατηγικὴ καὶ ταχτικὴ στὴν Πορτογαλία

Δημοσιεύουμε παρακάτω ἀποσπάσματα ἀνοιχτῆς Ἐπιστολῆς ποὺ ἔστειλε σὲ ὁρισμένες δυνάμεις τῆς Πορτογαλικῆς Ἐπαναστατικῆς Ἀριστερᾶς, τὸ Γραφεῖο τῆς Διεθνοῦς Γραμματείας τῆς Διεθνοῦς Ἐπαναστατικῆς Μαρξιστικῆς Τάσης (TMRI). Ὕστερα ἀπὸ τὰ γεγονότα τῆς 25 Νοεμβρίου 1975 ἡ Πορτογαλικὴ Ἐπαναστατικὴ Ἀριστερὰ βρίσκεται στὸ δρόμο ἰδεολογικῆς καὶ ὀργανωτικῆς ἀνασυγκρότησης τῶν διεσπαρμένων δυνάμεών της.

Πιστεύουμε, πὼς τὸ παρακάτω κείμενο θἆναι χρήσιμο καὶ στὸ χῶρο τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστατικῆς Ἀριστερᾶς, ὑποχρεωμένης καὶ αὐτῆς νὰ ἐπεξεργαστεῖ ἕνα συγκεκριμένο Μεταβατικὸ Πρόγραμμα, πάνω στὸ ὁποῖο νὰ γίνει δυνατὴ ἡ ἀνασυγκρότηση ἀπὸ τὶς πιὸ ἰδεολογικὰ ὑγιεῖς καὶ ἱκανές της δυνάμεις.

Παρίσι, Μάρτης 1976

Ἀγαπητοὶ Σύντροφοι,

Σᾶς ἀπευθύνουμε αὐτὸ τὸ γράμμα γιὰ νὰ μοιραστοῦμε μαζί σας μερικὲς ἀπ' τὶς τωρινὲς ἔγνοιες μας.

Ὅπως ξέρετε παρακολουθοῦμε μὲ ἐξαιρετικὴ προσο-

χὴ τὴν πορεία πρὸς τὴν ἀνασυγκρότηση τῶν μαρξιστικῶν ἐπαναστατικῶν δυνάμεων ποὺ ἀποσκοπεῖτε.

Ὅπως κι' ἐσεῖς εἴμαστε καὶ μεῖς πεισμένοι πὼς ἡ ὑποχώρηση ποὺ σημειώθηκε μετὰ τὶς 25 τοῦ Νοέμβρη δὲ σημαίνει τὸ τέλος τῆς Πορτογαλικῆς Ἐπανάστασης. Μιὰ νέα φάση ἀνοίγεται, βέβαια πιὸ «δύσκολη», ὅπως ἐπίσης καὶ πιὸ «πραγματική»: ὁ ἀληθινὸς συσχετισμὸς τῶν πολιτικῶν καὶ κοινωνικῶν δυνάμεων ἔχει φανεῖ καὶ ἀπ' αὐτὸν πρέπει τώρα νὰ ξεκινήσουμε. Οἱ συσπάσεις τοῦ πορτογαλικοῦ καπιταλισμοῦ δὲν ἔχουν τελειώσει καὶ μόνο μιὰ ἧττα καὶ μάλιστα φυσικὴ ὅπως στὴ Χιλὴ τῆς ἐργατικῆς τάξης θὰ μποροῦσε νὰ σταθεροποιήσει πάλι τὴν κατάσταση. Αὐτὴ ἡ ὑπόθεση ποὺ δὲν πρέπει νὰ τὴν ἀποκλείσουμε, δὲν εἶναι ὡστόσο ἡ πιὸ πιθανὴ τουλάχιστο τώρα ὄχι πολὺ μακρυά. Θἄπρεπε γι' αὐτὸ νὰ μποροῦσε ἡ ἀστικὴ τάξη νὰ ἑνωθεῖ ἢ νἄπαιρνε τὴν ἡγεμονία τῆς ἀστικῆς τάξης στὸ σύνολό της κάποιος τομέας της ποὺ θἄχε αὐτὸ τὸ σχέδιο. Δὲν ὑπάρχει ὅμως τέτοια περίπτωση. Γιατὶ αὐτὸς ὁ τομέας θὰ χρειαζόταν ἕνα εὐρωπαϊκὸ τουλάχιστο «χῶρο» γιὰ νὰ ρυθμίσει τὰ προβλήματα τῆς συσσώρευσης καὶ τῆς καπιταλιστικῆς ἀνάπτυξης. Ὅμως ἄλλες θεωρήσεις ἀγωνίζονται γιὰ νὰ πολεμήσουν τὴν ἡττοπάθεια καὶ τὶς συνέπειές της: τὴν διάσπαση τῶν δυνάμεων καὶ τὸν όππορτουνισμό.

Ὅπως τὸ ἀναλύσαμε ἀπὸ τὶς 25 Ἀπριλίου 1974, ἡ πορτογαλικὴ ἐπανάσταση δὲν εἶναι παρὰ ἡ ἀρχὴ σὲ ἐθνικὴ βάση τῆς εὐρωπαϊκῆς σοσιαλιστικῆς ἐπανάστασης. Μπορούσαμε ἐκείνη τὴν ἐποχὴ νὰ εἰρωνευθοῦμε αὐτὴ τὴν πρόγνωση. Σήμερα δὲν εἶναι πιὰ δυνατό. Ἡ ἀνάσχεση στὴν Πορτογαλία δὲν εἶχε σὰν ἐπακόλουθο τὴν ἀνάσχεση οὔτε στὴν Ἱσπανία, οὔτε στὴν Ἰταλία, οὔτε στὴ Γαλλία. Ἡ κρίση τῶν ἀστικῶν καθεστώτων ἔχει βαθύνει καὶ μόνο ἡ μικροψυχία τῶν παραδοσιακῶν ἐργατικῶν διευθύνσεων ἐπιβραδύνει τὶς προθεσμίες.

Τὰ χρόνια ποὺ μᾶς περιμένουν εἶναι χρόνια ἐπαναστάσεων καὶ ἀγώνων.

Πρέπει λοιπὸν νὰ ἑτοιμαζόμαστε στὰ σοβαρά. Ἀπ' αὐτὴ τὴν ἄποψη ἡ ἐπιτυχία τῆς ἀνασυγκρότησης τῶν ἐπαναστατικῶν δυνάμεων στὴν Πορτογαλία θὰ ἔχει ἀξία, ποὺ θὰ ξεπεράσει τὰ ἐθνικὰ σύνορά της. Γιατὶ ἀπὸ τὸν ἀπολογισμὸ τῆς πρώτης φάσης τῆς πορτογαλικῆς ἐπανάστασης θὰ βγοῦν μαθήματα ποὺ θὰ ἰσχύουν γιὰ ὅλο τὸ εὐρωπαϊκὸ ἐργατικὸ κίνημα.

Πραγματικά, σ' ὅλες τὶς χῶρες γιὰ τὶς ὁποῖες μιλᾶμε βρισκόμαστε σὲ παρόμοια κατάσταση.

Παντοῦ τὸ ἐργατικὸ κίνημα κυριαρχεῖται ἀπὸ τὸ σοσιαλδημοκρατικὸ καὶ τὸ μετασταλινικὸ ρεφορμισμό.

Παντοῦ ἡ νέα ἐπαναστατικὴ ἀριστερὰ εἶναι μιὰ πραγματικὴ δύναμη καὶ περιλαμβάνει ἕνα μέρος τῆς ἐργατικῆς ἐμπροσθοφυλακῆς (κυρίως στρώματα νεοπρολεταριοποιημένα καταγωγῆς ἀγροτικῆς ἢ σπουδαστικῆς).

Ὅμως παντοῦ βρίσκεται κανένας στὴν πρώτη φάση τῆς ἐπαναστατικῆς ἀνόδου μπροστὰ σὲ μιὰ διεύρυνση τῆς ρεφορμιστικῆς ἐπιρροῆς, ἐνῶ ἡ ἐπαναστατικὴ ἀριστερὰ φαίνεται τὶς περισσότερες φορὲς ἀνίκανη νὰ καταλάβει τὴ διαλεκτικὴ αὐτοῦ τοῦ φαινομένου καὶ νὰ βγάλει μιὰ στρατηγική, μιὰ τακτική, τέλος μιὰ πολιτική.

Ὅλα αὐτὰ τὰ ζητήματα — στρατηγικὴ γιὰ τὴν ἐξουσία, τακτικὴ σὲ σχέση μὲ τὰ παραδοσιακὰ κόμματα, προβλήματα τῶν ταξικῶν συμμαχιῶν, δόμηση τῆς δυαδικότητας τῆς ἐξουσίας, δόμηση τῆς πολιτικῆς ὀργάνωσης τῆς πρωτοπορείας κλπ.... — παραπέμπουν σὲ ἰδεολογικὰ ζητήματα πιὸ καθαρά: φύση καὶ σύλληψη τοῦ προγράμματος, ρόλος καὶ λειτουργία τοῦ ἐπαναστατικοῦ κόμματος, σύλληψη τοῦ σοσιαλισμοῦ ποὺ θὰ οἰκοδομήσουμε, σχέσεις κόμματος ἢ καλύτερα κομμάτων - μαζῶν κλπ.

Ὅλα ἔχουν ἀνακινηθεῖ ἀπ' τὴν πορτογαλικὴ ἐπανάσταση καὶ ἀνακινοῦνται στὴν Ἱσπανία, τὴν Ἰταλία καὶ τὴ Γαλλία. Ὅσο γιὰ μᾶς προσπαθοῦμε νὰ βγάλουμε ὅλες τὶς συνέπειες.

Ὑποστηρίζουμε, στὸ φῶς τῆς πείρας τῆς Πορτογαλίας ἀλλὰ ἐπίσης καὶ τῆς Χιλῆς καὶ τοῦ Μαΐου - Ἰούνιου τοῦ '68 πὼς τὸ κλειδὶ τῆς τακτικῆς βρίσκεται στὴν πολιτικὴ τοῦ ἑνιαίου ἐργατικοῦ μετώπου καὶ τὸ κλειδὶ τῆς στρατηγικῆς στὴν αὐτοδιαχειριστικὴ πρακτικὴ τῆς δυαδικότητας τῆς ἐξουσίας.

Ἡ ἐσωτερικὴ διάρθρωση σ' ἕνα μεταβατικὸ πρόγραμμα αὐτῶν τῶν δύο ἐννοιῶν, αὐτὴ ἐπιτρέπει νὰ κερδίσουμε τὶς μάζες γιὰ νὰ κερδίσουμε τὴν ἐξουσία.

Νὰ κερδίσουμε τὶς μάζες ἐκεῖ ποὺ εἶναι: δηλαδὴ οὐσιαστικὰ μέσα στὰ παραδοσιακὰ κόμματα ἢ στὴν περιφέρειά τους. Καὶ ἡ πορτογαλικὴ πείρα ἔρχεται νὰ δείξει, πὼς ἡ ὕπαρξη καὶ ἡ σταθερότητα γιὰ μιὰ ὁλόκληρη περίοδο αὐτῶν τῶν ὀργανώσεων εἶναι ἕνα γεγονὸς θεμελιῶδες γιὰ τὴν ἐπαναστατικὴ πολιτικὴ ποὺ κανένας ὑποκειμενικὸς ἐθελοντισμὸς ἢ θριαμβολογία δὲ θὰ μποροῦσε νὰ παραβλέψει.

Ἂς δοῦμε γιὰ παράδειγμα τὸ Σοσιαλιστικὸ Πορτογαλικὸ Κόμμα. Τί ἦταν πρὶν τὶς 24 τοῦ Ἀπρίλη; Τίποτα. Γιατί ἔγινε μαζικὴ δύναμη; Πολλὲς ἐξηγήσεις ἔχουν δοθεῖ ἀλλὰ οἱ ἀνάγκες δικαιολόγησης μιᾶς τυχοδιωκτικῆς γραμμῆς, ἔχουν περάσει ὅλες γρήγορα πάνω ἀπὸ δύο γεγονότα χωρὶς τὰ ὁποῖα εἶναι ἀδύνατο κατὰ τὴ γνώμη μας νὰ καταλάβουμε τὴν ἀνάπτυξη τῆς σοσιαλδημοκρατίας στὴν Πορτογαλία.

Τὸ πρῶτο ἀφορᾶ τὴν ἴδια τὴν πορτογαλικὴ ἐπανάσταση. Ἢ ἀκριβέστερα τὴ φύση της.

Στὴν ἐξέλιξή της, ἡ φύση τῆς πορτογαλικῆς ἐπανάστασης ὑπῆρξε μία ἐκδήλωση σχεδὸν «καθαρὴ» τῆς θεωρίας τῆς διαρκοῦς ἐπανάστασης. Δὲν ἀρχίνησε μὲ κίνημα ἐξέγερσης τῶν μαζῶν μὲ σίγουρο προλεταριακὸ - σοσιαλιστικὸ χαρακτήρα. Ἀντίθετα: ἡ σοσιαλιστικὴ πορτογαλικὴ ἐπανάσταση ἄρχισε μὲ τὴ μορφὴ ἑνὸς ἀστικο-δημοκρατικοῦ πραξικοπήματος τῶν στρατιωτικῶν μικροαστῶν, σφυρηλατώντας γύρω τους (γύρω ἀπ' τὸ M.F.A.) μιὰ πλατειὰ πολιτικοκοινωνικὴ συμμαχία, πολυταξικὴ μὲ δημοκρατικοὺς ἀντικειμενικοὺς σκοπούς. Βέβαια φάνηκε γρήγορα πὼς ἡ ἴδια ἡ δυναμικὴ τῆς ταξικῆς πάλης θὰ ἔκανε νὰ διαλυθεῖ αὐτὴ ἡ συμμαχία (καὶ τὸ M.F.A. ὁ «ἐγγυητής» της μαζί) συνδυάζοντας ὁλοένα καὶ πιὸ πολὺ τοὺς σοσιαλιστικοὺς καὶ τοὺς δημοκρατικοὺς ἀντικειμενικοὺς σκοποὺς μέχρι ποὺ αὐτοὶ οἱ δεύτεροι περάσουν σὲ δεύτερο πλάνο. Πάνω σ' αὐτὴ τὴ διαλεκτικὴ πρῶτα οἰκοδομήθηκε τὸ Σ.Π.Κ., ἐνῶ οἱ ὀργανώσεις ποὺ διακηρύσσουν

πὼς ἀνήκουν στὴν πρωτοπορεία εἶχαν καταφρονήσει τὶς δημοκρατικὲς διεκδικήσεις ποὖναι ὅμως οὐσιαστικὲς γιὰ νὰ σφυρηλατήσει κανεὶς τὴν ἀπαραίτητη συμμαχία μὲ τὰ μὴ προλεταριακὰ στρώματα. Θὰ μπορούσαμε ἐδῶ νὰ ἀναφέραμε τὴν πολιτική τους ἀπέναντι στὴ Συντακτικὴ Συνέλευση, ἀπέναντι στὶς δημοκρατικὲς ἐλευθερίες, ἀπέναντι στὰ μεταβατικὰ συνθήματα, ἀπέναντι στὴ μισθωτὴ μικροαστικὴ τάξη καὶ στὴν ἀγροτιά. Ὅμως ἡ ἱστορία τῶν ἐπαναστάσεων δείχνει πὼς τὰ μὴ προλεταριακὰ στρώματα καὶ τὸ προλεταριάτο τὸ ἴδιο σὲ μεγάλο μέρος (καὶ μάλιστα ἕνα προλεταριάτο χωρὶς παραδόσεις καὶ ποὺ βγαίνει ἀπὸ 50 χρόνια δικτατορίας) πᾶνε μὲ τὸ μέρος τῆς δικτατορίας τοῦ προλεταριάτου, ὅταν οἱ ἄλλες «δυνατότητες» ἔχουν ἐξαντληθεῖ ἀπ' τὴν ἴδια τὴν ἐξέλιξη τῆς πάλης τῶν τάξεων καὶ ἀπ' τὴν ἴδια τους τὴν πείρα. Αὐτὸ τὸ «φυσικὸ» κίνημα πρέπει οἱ ἐπαναστάτες - μαρξιστὲς νὰ τὸ συνοδεύσουν προβάλλοντας κάθε στιγμὴ τοὺς μεταβατικούς του ἀντικειμενικοὺς σκοποὺς καὶ συνθήματα, ποὺ ἔχουν ἀκριβῶς σκοπὸ νὰ κάνουν τὴ γέφυρα ἀνάμεσα στὶς ρεφορμιστικὲς αὐταπάτες τῶν μαζῶν καὶ τὴν κατάληψη τῆς ἐξουσίας.

Ἐπειδὴ δὲν υἱοθέτησαν αὐτὴ τὴ μέθοδο καὶ τὴν πολιτικὴ οἱ ἐπαναστατικὲς ὀργανώσεις ἄφησαν στὸ Σ.Κ. ἕνα ἀπέραντο χῶρο γιὰ τὴν ἀνάπτυξή του ἀκόμα καὶ στὶς λαϊκὲς μάζες.

Ἀλλὰ ὁ μεταρρυθμισμὸς (καὶ ἡ ὀργανική του ἔκφραση ἡ σοσιαλδημοκρατία) ἔχει ἐπίσης ἄλλες αἰτίες δομικὲς ἰδιαίτερα. Ἀκόμα σὲ ἐπαναστατικὴ περίοδο, ἡ διαλεκτικὴ «τοῦ τελικοῦ σκοποῦ καὶ τοῦ μερικοῦ σκοποῦ», γιὰ τοὺς ὁποίους μιλοῦσε ἡ Ρόζα Λούξεμπουργκ ἐπενεργεῖ. Καὶ ἂν δὲ συμμεριζόμαστε τὴν ἰδέα πὼς ἡ ἐργατικὴ τάξη εἶναι αὐθόρμητα ἐπαναστατική, πρέπει νὰ λογαριάσουμε καλὰ αὐτὴ τὴ διαλεκτικὴ λειτουργία.

Ἂν προσθέσουμε σ' αὐτὲς τὶς δύο ἐξηγήσεις, τὸ γεγονὸς πὼς στὴν ἐποχή μας τὰ πολιτικὰ ρεύματα ποὺ διαφιλονικοῦν γιὰ τὴν καθοδήγηση τῆς τάξεως ἔχουν δομηθεῖ διεθνῶς καὶ στηρίζονται σὲ κρατικοὺς μηχανισμούς, δὲ χωράει ἀμφιβολία πὼς τὸ Σ.Π.Κ., ἀνεξάρτητα ἀπὸ τὶς ἰδιομορφίες του, θὰ ἀναπτυσσόταν σὰ μαζικὸ κόμμα. Ἡ πλειοψηφία τῆς πορτογαλικῆς ἐπαναστατικῆς ἀριστερᾶς ἔχει κυρίως ἐπιμείνει στὴν ἀνάλυσή της σ' αὐτὲς τὶς «ἰδιομορφίες» (ποὺ ὑπάρχουν βέβαια), χωρὶς νὰ μπορεῖ νὰ δεῖ ἔτσι πιὸ μακρυά.

Ἔτσι «νὰ κερδίσουμε τὶς μάζες» σήμαινε καὶ σημαίνει πάντα (καὶ μάλιστα περισσότερο τώρα ἀπὸ κάθε ἄλλη φορὰ) νὰ υἱοθετήσουμε μιὰ ὀρθὴ τακτικὴ ἀπέναντι στὰ μαζικὰ κόμματα, ποὺ ἰσχυρίζονται πὼς εἶναι τῆς ἐργατικῆς τάξης. Αὐτὴ ἡ τακτικὴ τοῦ ἑνιαίου ἐργατικοῦ μετώπου ποὺ δὲν ἔχουμε σταματήσει νὰ διακηρύσσουμε, ἐμπνέεται ἀπ' τὴν πείρα τῆς παγκόσμιας σοσιαλιστικῆς ἐπανάστασης, ἔπειτα ἀπὸ τὴν Ὀκτωβριανὴ ἐπανάσταση, ὅπως δηλαδὴ τὸ μπολσεβίκικο κόμμα μπόρεσε νὰ τὴν πραγματοποιήσει ἀνάμεσα στὸ Φλεβάρη καὶ τὸν Ὀχτώβρη 1917, ὅταν ἐνισχύοντας τὴ δυαδικότητα τῆς ἐξουσίας, πρὶν ἀπαιτήσει «ὅλη τὴν ἐξουσία στὰ σοβιέτ», ἀγωνιζότανε ταυτόχρονα γιὰ νὰ διακόψει τὶς σχέσεις του μὲ τὴν ἀστικὴ τάξη τὸ μενσεβίκικο κόμμα (ἐκείνη τὴ στιγμὴ τὸ μπολσεβίκικο κόμμα δὲν ἔλεγε «Κάτω ἡ κυβέρνηση Κερένσκι» ἀλλὰ «ἔξω οἱ 10 κεφαλαιοκράτες ὑπουργοί»), καὶ ἐφαρμόσει τὸ πρόγραμμά του ὑπεύθυνο καὶ μόνο μπροστὰ στὰ Σοβιέτ. Νά, γιὰ παράδειγμα, πὼς ὁ Τρότσκυ συνόψιζε αὐτὴ τὴν τακτικὴ (σ' ἕνα ἄρθρο του πάνω στὴν ἰσπανικὴ ἐπανάσταση): «Ὅλος ὁ κόσμος ξέρει τὸν τεράστιο ρόλο ποὺ ἔπαιξε κατὰ τὴ συμμαχία στὴ Ρωσία τῶν συμφιλιωτικῶν σοσιαλιστῶν καὶ τῶν φιλελεύθερων, τὸ μπολσεβίκικο σύνθημα: «Κάτω οἱ 10 κεφαλαιοκράτες ὑπουργοί». Οἱ μάζες εἶχαν ἀκόμη ἐμπιστοσύνη στοὺς συμφιλιωτικοὺς σοσιαλιστές, ὅμως οἱ πιὸ ἐμπιστευόμενες μάζες ἔχουν πάντα μιὰ ἐνστικτώδικη καχυποψία ἐπέναντι τῶν ἀστῶν, τῶν ἐκμεταλλευτῶν, τῶν κεφαλαιοκρατῶν. Πάνω κεῖ στηριζόταν ἡ τακτικὴ τῶν μπολσεβίκων κατὰ τὴ διάρκεια μιᾶς ὁλόκληρης περιόδου. Δὲ λέγαμε: «Κάτω οἱ σοσιαλιστὲς ὑπουργοί!». Δὲν εἴχαμε κἂν ἐκτομίσει τὸ σύνθημα: «Κάτω ἡ προσωρινὴ κυβέρνηση!» σὰ σύνθημα ἐπίκαιρο, σύνθημα ἀγώνα. Ἀντίθετα, χτυπούσαμε στὸ ἴδιο καρφί: «Κάτω οἱ 10 κεφαλαιοκράτες ὑπουργοί!». Αὐτὸ τὸ σύνθημα ἔπαιξε κεφαλαιώδη ρόλο γιατὶ ἐπέτρεψε στὶς μάζες νὰ πειθοῦν πὼς οἱ συμφιλιωτικοὶ σοσιαλιστὲς λογάριαζαν πολὺ περισσότερο τοὺς κεφαλαιοκράτες ὑπουργοὺς παρὰ τὶς ἐργατικὲς μάζες... Ἔτσι κάτω ἀπ' αὐτὴ τὴν ὤθηση διώχτηκαν διαδοχικὰ ἀπ' τὴν Κυβέρνηση συνεργασίας ὁ Γκούτσκοφ καὶ ὁ Μιλιούκοφ, ἔπειτα ὁ πρίγκιπας Λβόφ· ὁ Κερένσκι τοποθετήθηκε στὴν κεφαλὴ τῆς κυβέρνησης, ὁ ἀριθμὸς τῶν σοσιαλιστῶν αὐξήθηκε κλπ.... Μετὰ τὸν ἐρχομὸ τοῦ Λένιν, τὸ μπολσεβίκικο κόμμα δὲ στάθηκε ἀλληλέγγυο οὔτε στιγμὴ μὲ τὸν Κερένσκυ καὶ τοὺς συμφιλιωτές. Ἀλλὰ βοηθοῦσε τὶς μάζες νὰ βάζουν σὲ δοκιμασία, πάνω στὴν πράξη, τὴν κυβέρνησή τους. Ἦταν ἕνα βῆμα θεμελιῶδες στὸν ἀνοδικὸ δρόμο τῶν μπολσεβίκων γιὰ τὴν ἐξουσία».

Ἔτσι μπόρεσε νὰ κατακτήσει τὴν πλειοψηφία μέσ' στὰ σοβιέτ, δηλαδὴ νὰ κερδίσει τὴ βάση τῶν μεταρρυθμιστικῶν κομμάτων καὶ νὰ προετοιμάσει τὶς συνθῆκες γιὰ τὴν ἐξέγερση.

Ἀκόμα πρὶν νὰ θεωρητικοποιήσει ἡ Κομμουνιστικὴ Διεθνὴς αὐτὸ τὸν προσανατολισμὸ στὸ 3ο της συνέδριο (ἀπόφαση γιὰ τὴν ἑνότητα τοῦ προλεταριακοῦ μετώπου), ὁ Λένιν στὴν «Παιδικὴ ἀρρώστια τοῦ Κομμουνισμοῦ», ἔκανε μιὰ λεπτομερειακὴ περιγραφὴ ἀπευθυνόμενος στοὺς Ἄγγλους κομμουνιστές: «Ἂν θέλουμε νὰ τραβήξουμε πίσω μας τὶς μάζες (γιατὶ χωρὶς αὐτὲς διακινδυνεύουμε νὰ μὴν εἴμαστε τίποτα περισσότερο παρὰ λογάδες), πρέπει πρῶτα νὰ βοηθήσουμε τὸν Χέντερσον καὶ τὸν Σνόουντεν (στελέχη τῶν ἐργατικῶν), νὰ νικήσουν τὸ Λόυντ Τζώρτζ καὶ τὸν Τσώρτσιλ (κι ἀκόμα ἀκριβέστερα: νὰ ὑποχρεώσουμε τοὺς πρώτους — γιατὶ φοβοῦνται τὴν ἴδια τους τὴ νίκη! — νὰ νικήσουν τοὺς δεύτερους)· ἔπειτα νὰ βοηθήσουμε τὴν πλειονότητα τῆς ἐργατικῆς τάξης νὰ πεισθεῖ ἀπ' τὴν ἴδια της τὴν πείρα πὼς ἔχουμε δίκιο πὼς οἱ Χέστερσον καὶ οἱ Σνόουντεν δὲν εἶναι παρὰ ἀνάξιοι, πὼς εἶναι δόλιοι μικροαστοὶ καὶ ὅτι ἡ ἀποτυχία τους εἶναι βέβαιη· νὰ πλησιάσουμε ἐπιτέλους τὴ στιγμὴ ὅπου, ἀφοῦ ἡ πλειονότητα τῶν ἐργατῶν θὰ ἔχει χάσει τὶς ψευδαισθήσεις της, θὰ μπορούσαμε νὰ ἀνατρέψουμε μὲ σοβαρὲς πιθανότητες ἐπιτυ-

χίας τὴν Κυβέρνηση, τὸν Χέντεροον καὶ τὸν Σνόουντεν».

Μποροῦμε εὔκολα νὰ ἀντικαταστήσουμε τὸ Χέντερσον καὶ τὸ Σνόουντεν μὲ τὸ Σοάρες καὶ τὸν Κουνιάλ...

Αὐτὸς ὁ προβληματισμὸς ἔχει ἐπίσης ἐμπνεύσει τὰ ἐπαναστατικὰ κινήματα στὴ διάρκεια τῶν τραγικῶν ἐμπειριῶν τῶν Λαϊκῶν Μετώπων καὶ τῆς ἀνόδου τοῦ φασισμοῦ στὴν Εὐρώπη. Τελευταῖα αὐτὴ ἡ ἀντίληψη ἐφαρμόστηκε, ἂν καὶ ἐμπειρικά, ἀπ' τὰ ἐπαναστατικὰ κινήματα τῆς χιλιανῆς ἐπανάστασης. Βέβαια, αὐτὴ ἡ τακτικὴ ἀπομονωμένη ἀπ' τὸ στρατηγικό της περίγυρο δὲ θά 'χε καμία σημασία. Ὅμως ἀκριβῶς αὐτὴ ἐπιτρέπει καλύτερα νὰ ἀναπτύξουμε τοὺς ὀργανισμοὺς τῆς ἄμεσης δημοκρατίας στὴ βάση σὰν τὴν πιὸ ψηλὴ ἔκφραση τῆς ἑνότητας τῶν ἐργαζομένων καὶ ὄχι σὰν ἕνα εἶδος «μαζικοῦ πολιτικοῦ κινήματος», πού 'ρχεται σ' ἀντίθεση μετωπικὴ μὲ τὰ παραδοσιακὰ κόμματα.

Αὐτὸς ὁ προσανατολισμός, ποὺ τὸν ὀνομάζουμε αὐτοδιαχειριστικό, στηρίζεται στὴν θεμελιώδικη τάση τῶν μαζῶν νὰ παίρνουν στὰ χέρια τους τὶς προσωπικὲς ὑποθέσεις τους. Γιατὶ μόλις θέτεται τὸ ζήτημα τῆς ἐξουσίας δὲν εἶναι πιὰ ὁ ἐργατικὸς ἔλεγχος ποὺ βγαίνει στὴν ἡμερήσια διάταξη, ἀλλὰ ἡ αὐτοδιαχείριση ποὺ γίνεται, κι ἐδῶ εἶναι ἡ ἐπαναστατικὴ δύναμή της, μεταβατικὸ σύνθημα καὶ «πρότυπο» συνάμα τοῦ σοσιαλισμοῦ ποὺ θὰ οἰκοδομήσουμε. Ἡ κατάληψη τῆς ἐξουσίας σὰν ἱστορικὴ ἀνάγκη γιὰ τὸ προλεταριάτο δὲν εἶναι μιὰ προοπτικὴ ποὺ πάει μόνη της, ὅσον ἀφορᾶ τὴν πλειονότητα τῶν ἐργαζόμενων. Οἱ ἐργαζόμενοι μποροῦν νὰ ὁδηγηθοῦν σ' αὐτὸ τὸ συμπέρασμα γιὰ νὰ ὑπερασπίσουν (καὶ ἑπομένως γιὰ νὰ ἐπεκτείνουν) ὅ,τι ἔχει κατακτηθεῖ. Ὅμως, τί μπορεῖ νὰ εἶναι αὐτὸ «τὸ κατακτημένο», ποὺ εἴμαστε πρόθυμοι νὰ τοῦ θυσιάσουμε τὴ ζωή μας; Ἐθνικοποιήσεις; Ἁπλὸς ἔλεγχος στὸν ἐργοδότη; Ὁπωσδήποτε ὄχι. Ὁ ἀγώνας γιὰ τ ὴ ν ἐξουσία πραγματοποιεῖται μὲ βάση μύριες μερικὲς μάχες γιὰ τ ὶ ς ἐξουσίες. Σ' αὐτὸ τὸ πεδίο ἡ ἐπαναστατικὴ Ἀριστερὰ δὲ μπορεῖ νἆναι πιὸ πίσω ἀπ' τὸ Σ.Κ. Καὶ ἡ ἐπιχειρηματολογία, σύμφωνα μὲ τὴν ὁποία ἡ λέξη αὐτοδιαχείριση θά 'χανε τὴν ἀξία της, ἐπειδὴ χρησιμοποιεῖται ἀπ' τὴ σοσιαλδημοκρατία, δὲν εἶναι σοβαρή. Ἔχει κιόλας χρησιμοποιηθεῖ στὴ Χιλὴ ἀπ' τὸ M.I.R. καὶ τὸ M.A.P.U., ποὺ ἄφησαν ἔτσι στὴ Χριστιανοδημοκρατία τὴ χρήση αὐτοῦ τοῦ ὅρου ἐλεύθερη, δημαγωγικὴ βέβαια, ἐπιτρέποντάς του ἔτσι νὰ κερδίσει ὁρισμένα λαϊκὰ ρεύματα, ποὺ ἀντιδροῦσαν στὸν κρατικὸ παρεμβατισμὸ τῆς «Λαϊκῆς Ἕνωσης».

Ἡ υἱοθέτηση αὐτοῦ τοῦ προβληματισμοῦ μᾶς ἐπιτρέπει νὰ κόψουμε μὲ μιὰ ὁλόκληρη σειρὰ ἀπὸ ἀντιλήψεις κληρονομημένες ἀπ' τὸ σταλινισμό, ἢ ἀπὸ μιὰ ἀνάγνωση μονόπλευρη τοῦ λενινισμοῦ, ποὺ ἀφορᾶ τὸ κεντρικὸ πρόβλημα τοῦ ἐπαναστατικοῦ κόμματος, τῆς λειτουργίας του, τῆς σχέσης του μὲ τὶς μάζες.

Ἡ αὐτοοργάνωση, ἂν εἶναι περιωρισμένη στὸν ἔλεγχο μένει ὑποταγμένη σὲ μιὰ ἐξωτερικὴ ὀντότητα, ποὺ αὐτοονάζεται πρωτοπορεία. Ὁ σοσιαλισμὸς λοιπὸν γίνεται συνώνυμο τῆς ἐξουσίας τοῦ κόμματος ποὺ ἐλέγχεται ἀπ' τὰ συμβούλια.

Οἱ μάζες οἱ πιὸ προχωρημένες ἔχουν δείξει πὼς ἀπορίπτανε στὴν Πορτογαλία κι ἀλλοῦ, αὐτὴν τὴν ἀντίληψη, ποὺ παραμένει κατηγορηματικὰ ἢ σιωπηρὰ ἀντίληψη τῆς πλειονότητας τοῦ ἐπαναστατικοῦ κινήματος. Οἱ συνέπειες τῆς 25 τοῦ Νοέμβρη θὰ ὀξύνουν μάλιστα αὐτὴ τὴν τάση ἐνισχύοντας ἀνάμεσα στοὺς ἐπαναστάτες ἐργάτες ἕνα ρεῦμα «αὐτονομίας», θρεμμένο ἀπ' τὴν ἀποτυχία τῶν «καθοδηγήσεων». Τὸ νὰ πείσουμε αὐτοὺς τοὺς σύντροφους γιὰ τὴν ἀναγκαιότητα τῆς πρωτοπορειακῆς πολιτικῆς ὀργάνωσης θά 'ναι μάλιστα μιὰ ἀπ' τὶς πιὸ δύσκολες προσπάθειες.

Γι' αὐτὸ λοιπὸν μᾶς φαίνεται πὼς ἡ ἀνασυγκρότηση, πρὶν ἀκόμα πάρει τὴ μορφὴ ἑνὸς κόμματος δημοκρατικὰ συγκεντρωτικοῦ (μὲ τὴν ἔννοια ποὺ ἡ Ρόζα Λούξεμπουργκ μιλοῦσε γιὰ τὴ συγκεντροποίηση σὰν τάση θεμένη στὴ συνείδηση τοῦ προγράμματος καὶ ὄχι σὰν ἕνα γεγονὸς καταστατικὸ καὶ διοικητικό), ποὺ προϋποθέτει ψηλὸ βαθμὸ στὴν κοινὴ ἀντίληψη τῶν προσπαθειῶν καὶ τῶν ἐνεργειῶν, ἡ ἀνασυγκρότηση αὐτὴ θὰ μποροῦσε νὰ συσταθεῖ γιὰ μιὰ μεταβατικὴ περίοδο σὲ κίνημα ὀργανωμένο εὐέλικτα πάνω σὲ μιὰ προγραμματισμένη πλατφόρμα, στὰ πλαίσια τοῦ ὁποίου κάθε τάση ποὺ θά 'παιρνε μέρος θὰ μποροῦσε νὰ διατηρεῖ τὴ δική της ἰδιαίτερη φυσιογνωμία. Οἱ μῆνες ποὔρχονται θὰ ἀπαιτήσουν βέβαια διασαφηνίσεις. Ἡ ἀναπόφευκτη ὑποχώρηση τοῦ κινήματος τῶν ἐπιτροπῶν ξαναφέρνει στὴν ἡμερήσια διάταξη τὸ συνδικαλιστικὸ ζήτημα· ἡ μάχη γιὰ τὴ σύνθεση καὶ τὸ πρόγραμμα τῆς 7ης Κυβέρνησης ἐπιβάλλει καθαρὴ ἐκλογὴ τακτικῆς, ἡ υἱοθέτηση τοῦ συντάγματος, ποὺ ὁπωσδήποτε ἐκφράζει ἕνα, ὁρισμένο συσχετισμὸ δυνάμεων καὶ μερικὲς κατακτήσεις τῆς ἐπανάστασης θὰ μᾶς ὑποχρεώσει νὰ καθορίσουμε τὴν πολιτική μας ἀπέναντί του;

Οἱ ἀγῶνες μέσα στὶς ἔνοπλες δυνάμεις, ποὺ δὲν πρόκειται νὰ τελειώσουν τώρα κοντά, ζητοῦν κι αὐτοὶ ἐπίσης τὴν πολιτικὴ καὶ τὴν ἐπέμβαση τῶν ἐπαναστατικῶν δυνάμεων».

'Ελεύθερη συζήτηση καὶ κριτική

Σκέψεις πάνω στὴν ἐξέλιξη τοῦ ἐπίσημου διεθνοῦς κομμουνιστικοῦ κινήματος

Αὐτὸ τὸ κείμενο ἀφορᾶ πιὸ ἰδιαίτερα τὴν πρόσφατη ἐξέλιξη τῶν Κομμ. Κομμάτων τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης, μὰ δὲν μπορεῖ νὰ γίνει καλὰ κατανοητὴ ἂν δὲν τοποθετηθῇ μέσα στὸ σύνολο τοῦ διεθνοῦς κομμ. κινήματος καὶ στὴ συνολική του ἐξέλιξη.

Τὸ ξάπλωμα τῆς Παγκόσμιας 'Επανάσασης, ἀποτέλεσμα καὶ αἰτία τῆς ἐξάρθρωσης τοῦ καπιταλισμοῦ καὶ τοῦ ἰμπεριαλισμοῦ στὸ διάστημα μιᾶς μακριᾶς ἱστορικῆς περίοδου, ποὺ περιλαμβάνει πολέμους, ἐπαναστάσεις σὲ ἐθνικὰ πλαίσια καὶ κρίσεις διάφορες, ἐναλλασσόμενες μὲ ξανασταθεροποιήσεις, περισσότερο ἢ λιγώτερο μακριές, προκαλεῖ ἐπίσης ἀδιάκοπες διαφοροποιήσεις μέσα στὸ κομ. κίνημα, τὸ συνδεδεμένο στὴν ἀρχή του μὲ τὴ Σοβιεικὴ Ἕνωση, τέτοια ποὺ διαμορφώθηκε ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ Στάλιν.

Εἶναι ἡ ἱστορικὴ πορεία τῆς ἰδεολογικῆς καὶ ὀργανωτικῆς ἀποσύνθεσης τοῦ σταλινισμοῦ. Δηλ. τῆς συντριπτικῆς κυριαρχίας ποὺ ἄσκησε τὸ Κρεμλῖνο πάνω στὸ παγκόσμιο κομ. κίνημα ἐπὶ πολλὲς δεκάδες χρόνια, ὑποτάσσοντας τὰ ἰδιαίτερα συμφέροντα τοῦ κινήματος αὐτοῦ, στὴν «ἐθνική» πολιτικὴ τῆς Σοβιετικῆς Ἕνωσης», τῆς κυριαρχημένης ἀπὸ μιὰ γραφειοκρατία ποὺ διαχειρίζεται τὸ Κράτος της, Κράτος σὲ μιὰ διηνεκῆ τερατώδικη ἀνάπτυξη.

'Αλλὰ αὐτὴ ἡ ἰδεολογικὴ καὶ ὀργανωτικὴ ἀποσύνθεση τῆς κυριαρχίας τοῦ Κρεμλίνου πάνω στὸ ὑπόλοιπο ἐπίσημο κομ. κίνημα, συνοδεύεται ἀπὸ τὴν ἐπέκταση τῆς διεθνοῦς βάσης τοῦ γραφειοκρατικοῦ φαινομένου, τοῦ ὁποίου ὁ σταλινισμὸς ὑπῆρξε ἡ ἔκφραση, μέσα στὶς εἰδικὲς συνθῆκες τῆς δημιουργίας καὶ τῆς ἀνάπτυξης τῆς Σοβιετικῆς Ἕνωσης. Στὸ βαθμὸ ποὺ ἡ ἀντι-ἰμπεριαλιστικὴ καὶ ἀντικαπιταλιστικὴ ἐπανάσταση ξαπλώνεται στὸν κόσμο, μὰ ποὺ ἐξακολουθεῖ νὰ προχωρεῖ ἀπ' τὴν περιφέρεια πρὸς τὸ κέντρο, ἐνῶ μένει περιορισμένη σὲ ἐθνικὰ πλαίσια, χωρὶς νὰ βρίσκει ἀκόμα μιὰ διεθνῆ βάση, προχωρημένη (ἀπὸ ἄποψη ὑλικὴ καὶ πολιτιστική), τὸ γραφειοκρατικὸ φαινόμενο αὐξάνεται καὶ πληθύνεται σὲ ὅλα τὰ κράτη ποὺ συμβατικὰ τὰ λέμε «ἐργατικά». Δὲν πρέπει λοιπὸν νὰ ἐξομοιώνομε τὴν ἰδεολογικὴ καὶ ὀργανωτικὴ ἀποσύνθεση τῆς κυριαρχίας τοῦ Κρεμλίνου πάνω στὸ ἐπίσημο κομ. κίνημα μὲ τὴν ἀποσύνθεση τοῦ γραφειοκρατικοῦ φαινομένου μέσα στὴν τωρινὴ πρόοδο τῆς Παγκόσμιας 'Επανάσταοης. Μάλιστα μὲ κάποια ἔννοια, αὐτὸ τὸ φαινόμενο διεθνοποιήθηκε, ξεπερνώντας κατὰ πολὺ τὰ ὅρια τῆς Σοβιετικῆς Ἕνωσης καὶ ἐγείροντας θεμελιώδη προβλήματα ὡς πρὸς τὸ ἱστορικὸ βραχυπρόθεσμο μέλλον τῆς ἀνθρωπότητας, στὴν περίπτωση ποὺ δὲ δημιουργηθῆ ἔγκαιρα μιὰ προχωρημένη διεθνὴς βάση γιὰ τὴν οἰκοδόμηση τοῦ αὐτοδιαχειριζόμενου σοσιαλισμοῦ, δηλ. τοῦ καθ' ἑαυτὸ σοσιαλισμοῦ.

Αὐτὸ γιὰ τὸ ὁποῖο μιλᾶμε τώρα εἶναι λοιπὸν ἡ ἰδεολογικὴ καὶ ὀργανωτικὴ ἐξουσία ποὺ εἶχε ἄλλοτε τὸ Κρεμλῖνο πάνω στὰ «ἐργατικὰ» Κράτη καὶ στὰ κόμματα, καὶ ποὺ τώρα ἀμφισβητεῖται σημαντικὰ ἀπὸ τὰ μὲν καὶ τὰ δέ. 'Απὸ τὰ «ἐργατικὰ» Κράτη στὸ βαθμὸ ποὺ ἀναπτύσσεται καὶ σταθεροποιεῖται σὲ καθένα ἀπ' αὐτὰ μιὰ ἐθνικὴ γραφειοκρατία, μὲ τὰ δικά της ἰδιαίτερα συμφέροντα, καὶ ποὺ ἐννοεῖ νὰ δόσει προνομιακὴ θέση στὴ δική της ἐθνικὴ βάση, ἀπέναντι στὴν οἰκονομική, πολιτιστικὴ καὶ γενικὴ σοβιετικὴ κυριαρχία. Ὅσο πιὸ σημαντικὸ εἶναι τὸ «ἐργατικὸ» Κράτος, τόσο πιὸ ἔντονος εἶναι «ἐθνικισμὸς» του· καὶ οἱ τάσεις του γιὰ νὰ χειραφετηθεῖ ἀπ' τὸν ἔλεγχο τοῦ Κρεμλίνου πιὸ ἰσχυρὲς καὶ ἐπίμονες. Λόγοι ἱστορικοὶ καὶ γεωγραφικοὶ διευκολύνουν τὴν ἀνάπτυξη τέτοιων τάσεων, ὅπως π.χ. στὴν περίπτωση τῆς Γιουγκοσλαυΐας, τῆς 'Αλβανίας, τοῦ Βιετνάμ καὶ κυρίως βέβαια τῆς Κίνας.

Ἔτσι, τὸ ξάπλωμα τῆς 'Επανάσταοης μὲ τὴ μορφὴ τοῦ πολλαπλασιασμοῦ τῶν «ἐργατικῶν» Κρατῶν, ποὺ συγχρόνως διαιωνίζουν τὸ γραφειοκρατικὸ φαινόμενο (δηλ. τὴν πολιτικὴ ἀπαλλοτρίωση τοῦ προλεταριάτου καὶ τῶν ἐργαζομένων σὲ ὄφελος τῆς παντοδύναμης πολιτικῆς ἐξουσίας τοῦ νέου κοινωνικοῦ στρώματος τῆς κρατικῆς γραφειοκρατίας, ποὺ διαχειρίζεται ὁλόκληρη τὴν κοινωνία), παράλληλα ἀποσυνθέτει τὴν ἰδεολογικὴ καὶ ὀργα-

νωτική κυριαρχία τοῦ Κρεμλίνου πάνω σ' αὐτὰ τὰ Κράτη.

Τὸ ἴδιο φαινόμενο μπορεῖ νὰ παρατηρηθεῖ σὲ διάφορα κομ. κόμματα, ποὺ ἔχουν μιὰ σημαντικὴ μαζικὴ βάση καὶ ποὺ δροῦν σὲ πλαίσια ἐθνικά, τῶν ὁποίων εἶναι ἀδύνατο ν' ἀγνοήσουν τὴν ἐπίδραση. Τέτοια εἶναι τώρα πιὸ ἰδιαίτερα ἡ περίπτωση τῶν κομ. κομμάτων τῶν προηγμένων καπιταλιστικῶν χωρῶν, κυρίως τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης, ἀλλὰ ἐπίσης καὶ τῆς Αὐστραλίας καὶ τῆς 'Ιαπωνίας. Ὅλα αὐτὰ τὰ κόμματα παρουσιάζουν τὸ ἕνα μετὰ τὸ ἄλλο κεντρόφυγες τάσεις, διεκδικώντας μιὰ μεγαλύτερη αὐτονομία σχετικὰ μὲ τὸ Κρεμλῖνο, στὸ δρόμο τους τὸν «ἐθνικὸ» ἀπὸ δῶ καὶ πέρα «πρὸς τὸ σοσιαλισμὸ», καὶ ποὺ ἀπορρίπτει περισσότερο ἢ λιγώτερο ξεκάθαρα τὴ διεθνῆ ἰσχὺ τοῦ «σοβιετικοῦ μοντέλου».

'Απὸ τὸ 1975 αὐτὸ τὸ φαινόμενο ἔχει σημαντικὰ ἐπιτείνει σὲ διεθνῆ κλίμακα, κατὰ τρόπο τώρα συντονισμένο, μὲ τὸν δικό του δυναμισμό, τὴν τάση ποὺ ἔδειξαν μερικὲς περιπτώσεις καὶ ποὺ ἔμειναν γιὰ καιρὸ ἀπομονωμένες καὶ περιορισμένες στὸ ΚΚ τῆς Γιουγκοσλαυΐας, στὸ ΚΚ τῆς Αὐστραλίας, στὸ 'Ιταλικὸ καὶ 'Ισπανικὸ ΚΚ. 'Αφότου μπῆκε στὸ χορὸ τὸ 1975 καὶ τὸ Γαλλικὸ ΚΚ ποὺ ὡς τὰ τότε ἦταν ἕνα ἀπ' τὰ πιὸ «ὀρθόδοξα» ΚΚ τοῦ κόσμου καὶ ἰδίως μετὰ τὶς συγχρονισμένες ἐκδηλώσεις κατὰ τὸ 25ο Συνέδριο τοῦ ΚΚ τῆς Σοβιετικῆς Ἕνωσης, τῶν Γιουγκοσλαύων, Ρουμάνων, Γάλλων, 'Ιταλῶν, Ἄγγλων, 'Ισπανῶν καὶ ἄλλων, ἔγινε ἕνα πήδημα ποιοτικὸ καὶ μποροῦμε τώρα νὰ μιλήσουμε γιὰ τὴ δημιουργία μιᾶς τάσης, — ἂν ὄχι μιᾶς διεθνοῦς φράξιας, ὁπωσδήποτε ἑνὸς ἑνιαίου μετώπου — ποὺ ἀντιτίθεται στὸ Κρεμλῖνο σὲ ζητήματα μὲ ἐκρηκτικὸ δυναμισμὸ ἱκανὸ νὰ προκαλέση ἕνα νέο «σχίσμα» τῆς σημασίας ἐκείνου μὲ τὴν Κίνα τῶν χρόνων 60.

Τὸ Κρεμλῖνο ἔχει συνείδηση τῆς σοβαρότητας τῆς κατάστασης καὶ προσπαθεῖ νὰ τὴν ἀντιμετωπίσει μὲ διάφορα μέσα. Παίζει ταυτόχρονα μὲ τὸ ἀτού τῆς ἀνερχόμενης στρατιωτικῆς δύναμης τῆς Σοβ. Ἕνωσης καὶ μὲ τὴν ἐπέκταση τῆς παγκόσμιας ἐπιρροῆς της σὰν «ὑπερ-δύναμης», ἱκανῆς σὲ ὡρισμένες περιπτώσεις νὰ συμβάλλει στὴ νίκη πραγματικῶν ἐπαναστατικῶν κινημάτων, ὅπως στὸ Βιετνάμ, ἀλλὰ κυρίως στὴν 'Αγκόλα. Παίζει ἐπίσης μὲ τὴν ἀπήχηση ἐπαναστατικῶν ἰδεῶν, ὅπως ὁ «προλεταριακὸς διεθνισμός» καὶ ἡ «δικτατορία τοῦ προλεταριάτου», ποὺ στὴν πραγματικότητα τὰ εἶχε ἀδειάσει ὁ Σταλινισμὸς ἀπὸ τὸ ἀρχικό τους περιεχόμενο, μὰ ποὺ παρουσιάζουν τὸ Κρεμλῖνο σὰν δῆθεν ὑπερασπιζόμενο θέσεις «ἀριστερές», σχετικὰ μὲ τὸ «δεξιὸ ρεβιζιονισμὸ» τῶν Κ.Κ., ποὺ ξεφεύγουν ἀπὸ τὴν ἐπιρροή του. 'Αλλὰ ταυτόχρονα τὸ Κρεμλῖνο ἀποφεύγει ἐπίσης τὴ ρήξη μ' αὐτὰ τὰ κόμματα καὶ προσποιεῖται ὅτι ἀρνεῖται νὰ κριτικάρει τὸ καθένα ἀπ' αὐτὰ ξεχωριστά, ἀκόμα καὶ ὅτι καταλαβαίνει καὶ παραδέχεται τοὺς λόγους ποὺ τὰ ἀναγκάζουν, κατὰ κάποιο τρόπο, νὰ ἐγκαινιάζουν τὸ «νέο δρόμο» τους. Ἔτσι τὴν ἴδια στιγμὴ ποὺ ὁ Σουσλὼφ καὶ ἄλλοι δογματικοὶ τοῦ κόμματος, θεματοφύλακες ἄγρυπνοι τῆς παλιᾶς σταλινικῆς κληρονομιᾶς, κατατροπώνουν τοὺς «ρεβιζιονιστὲς» γενικά, ὁ Μπρέζνιεφ ἀντιπρόσωπος τοῦ κέντρου, ποὺ ἐξακολουθεῖ νὰ κυριαρχεῖ μέσα στὴν πολιτικὴ διεύθυνση τῆς σοβιετικῆς γραφειοκρατίας, ὑπογράφει μιὰ προκήρυξη ἀλληλεγγύης μὲ τὸ Μπερλίγκουερ καὶ ἐξαίρει τὸ «διεθνιστικὸ» πνεῦμα τοῦ γαλλικοῦ Κ.Κ.

ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΕΣ ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΚΑΙ ΟΙ ΑΙΤΙΕΣ ΤΟΥΣ

Πρόκειται ἄραγε γιὰ ἕνα καταμερισμὸ δουλιᾶς συμφωνημένο ἀπὸ κοινοῦ ἢ γιὰ μιὰ τακτικὴ ἐπιβεβλημένη στὴ σοβιετικὴ διεύθυνση ἀπὸ τὸ νέο συσχετισμὸ δυνάμεως μεταξὺ της καὶ τῆς πλειάδας τώρα πολὺ σημαντικῶν Κ.Κ., ποὺ καθὼς φαίνεται δροῦν ἐκ συμφώνου μεταξύ τους ἀπέναντι στὸ Κρεμλῖνο;

Τείνομε μᾶλλον στὸ νὰ υἱοθετήσουμε αὐτὴ τὴν τελευταία ἐξήγηση καὶ νὰ θεωρήσουμε ὅτι ἡ τακτικὴ τοῦ Κρεμλίνου — ποὺ εἶναι βέβαια προσωρινὴ — ἀποβλέπει στὸ νὰ κερδίσει καιρό, χωρὶς τὸ Κρεμλῖνο νὰ ξαίρει ἀκόμα ὡς ποῦ θὰ πάει ἡ «διάσταση» καὶ μὲ ποιό τρόπο τελικὰ θὰ τὴν ρυθμίσει. Ὡς πρὸς αὐτὸ τὸ ζήτημα τουλάχιστον, πολὺ ἀπέχωμε ἀπὸ τὴν ὁμοφωνία μέσα στὴν πολιτικὴ διεύθυνση τῆς σοβιετικῆς γραφειοκρατίας.

Οἱ λόγοι γιὰ νὰ ὑπάρχουν ἀληθινὲς διαφορὲς μεταξὺ τοῦ Κρεμλίνου καὶ μιᾶς ὁλόκληρης πλειάδας ἀπὸ Κ.Κ. στηρίζονται στὶς ἑξῆς διαπιστώσεις, ποὺ ἐξηγοῦν ταυτόχρονα αὐτὸ τὸ φαινόμενο.

Τὰ Κ.Κ. ποὺ δροῦν ἰδιαίτερα στὰ προηγμένα καπιταλιστικὰ κράτη, ἦταν ἐπὶ πολὺν καιρό, κάτω ἀπ' τὴν πίεση τοῦ ἐθνικοῦ τους περιβάλλοντος, ποὺ χαρακτηρίζεται ἀπὸ ἕνα ὑψηλὸ ὑλικὸ καὶ πολιτιστικὸ ἐπίπεδο. Σ' αὐτὲς τὶς χῶρες ξεκίνησε τὸ φαινόμενο τῆς αὐξανόμενης ἀμφισβήτησης τῶν πολιτικῶν, πολιτιστικῶν καὶ ἠθικῶν ἀξιῶν τοῦ προχωρημένου καπιταλισμοῦ καὶ τῶν αὐταρχικῶν, ἱεραρχημένων, γραφειοκρατικῶν δομῶν του. Σ' αὐτὲς τὶς χῶρες ἐπίσης, ὁ σταλινισμὸς σὰν μοντέλο «σοσιαλιστικῆς» κοινωνίας, ἔχει τὸ περισσότερο τραυματίσει τὶς πλατειὲς μάζες, καθὼς ἐπίσης καὶ τὴν παραδοσιακὴ ἐργατικὴ τάξη. Παρὰ τὴν «ἀποσταλινοποίηση», ποὺ ἄρχισε στὴν ΕΣΣΔ ἀπὸ τὸ ΧΧο συνέδριο τοῦ σοβιετικοῦ Κ.Κ. ἔχει γίνει αἰσθητὸς ὁ πάρα πολὺ περιορισμένος χαρακτήρας της.

Γενικὰ ἡ ἀνάπτυξη τῆς ΕΣΣΔ καὶ τῶν ἄλλων «ἐργατικῶν» Κρατῶν, ἐξαίροντας πάντα τὸ ρόλο τοῦ Κράτους διαχειριστῆ ὁλόκληρης τῆς κοινωνίας, διὰ μέσου τοῦ νέου κοινωνικοῦ στρώματος τῆς γραφειοκρατίας, ἐντελῶς ἀντέβαινε στὶς ἐπιθυμίες τῶν νέων γενεῶν ποὺ διαμφισβητοῦν ὅλο καὶ περισσότερο, σὲ ὅλες τὶς προηγμένες κοινωνίες, ἰδιαίτερα στὶς κοινωνίες τῆς Δύσης, τὶς αὐταρχικὲς καὶ ἱεραρχικὲς δομὲς καὶ ἀποβλέπουν σὲ μιὰ πραγματικὴ δημοκρατικοποίηση ὁλόκληρης τῆς κοινωνικῆς ζωῆς.

'Ο Μάης τοῦ 68 στὴν Γαλλία καὶ ἡ «Ἄνοιξη τῆς Πράγας» δείχνουν κατὰ τρόπο τέλειο τὴν ἀντικειμενικότητα αὐτοῦ τοῦ καινούργιου ἱστορικοῦ χαρακτηρισμοῦ.

Νέοι συγκυριακοὶ παράγοντες μπῆκαν στὸ μεταξὺ σὲ ἐνέργεια μὲ τὸ τέλος τῆς περιόδου εὐφορίας τῆς καπιταλιστικῆς ἀνάπτυξης, καὶ τὴ μακριὰ ὕφεση ποὺ σημειώθηκε ἀπ' τὶς ἀρχὲς τῆς τωρινῆς δεκαετίας. 'Ο πληθωρισμὸς καὶ ἡ ἀνεργία συντέλεσαν στὸ νὰ ἐπιταχύνουν τὴ σύνδεση τοῦ μεγαλύτερου μέρους τῆς παραδοσιακῆς ἐργα-

τικῆς τάξης μὲ τὰ ἄλλα κοινωνικὰ στρώματα ἐπίσης ἀντιτιθέμενα στὴν καταναλωτικὴ κοινωνία καὶ τὸν ἄγριο καπιταλισμό, ὀξύνοντας τὴν πολιτικὴ κρίση τῶν δεξιῶν κυβερνήσεων στὰ προηγμένα καπιταλιστικὰ κράτη ἰδιαίτερα τῆς δυτικῆς Εὐρώπης. Αὐτὲς οἱ ἴδιες αἰτίες συνετέλεσαν στὴν ἐνίσχυση τόσο τῶν συνδικάτων ὅσο καὶ τῶν παραδοσιακῶν ἐργατικῶν κομμάτων, ἰδιαίτερα τῶν σοσιαλιστικῶν κομμάτων, ποὺ συγκεντρώνουν ἕναν ὅλο καὶ μεγαλύτερο ἀριθμὸ ἐργαζομένων, ποὺ ἀνήκουν στὰ καινούργια κοινωνικὰ στρώματα τῶν ὑπαλλήλων, τῶν τεχνικῶν, τῶν ἐπιστημόνων, τέτοια, ποὺ τὰ δημιουργεῖ ἡ καπιταλιστικὴ ἀνάπτυξη. Μιὰ ἀπὸ τὶς αἰτίες ποὺ συντελοῦν στὴν ἐνίσχυση αὐτῶν τῶν κομμάτων εἶναι ἀναμφισβήτητα ἡ προπαγάνδα ποὺ κάνουν γιὰ ἕνα «σοσιαλισμὸ δημοκρατικὸ» κι ἀκόμα γιὰ ἕνα «αὐτοδιαχειριζόμενο σοσιαλισμὸ», διαφορετικὸ ἀπὸ τὸ σοβιετικὸ μοντέλο.

Αὐτὴ ἡ καινούργια κατάσταση ἀσκεῖ πάνω στὰ Κ.Κ. μιὰ διπλῆ πίεση. Ἐκείνη ποὺ προέρχεται ἀπὸ τὴν ἀνάγκη ὅπου βρίσκονται νὰ πάρουν θέση σχετικὰ μὲ τὴν προοπτικὴ τῆς δυνατῆς τους συμμετοχῆς, σχετικὰ γρήγορα, σὲ κυβέρνηση μαζὺ μὲ τοὺς σοσιαλιστές. Καὶ ἐκείνη ποὺ προέρχεται ἀπὸ τὸν ἀνταγωνισμὸ μὲ τοὺς σοσιαλιστὲς ποὺ τοὺς ἀναγκάζει νὰ πάρουν θέση σχετικὰ μὲ τὸ ἀκριβὲς δημοκρατικὸ περιεχόμενο τοῦ σοσιαλισμοῦ καὶ νὰ μὴν ἀφήσουν αὐτὸ τὸ πλεονέκτημα στοὺς μόνους σοσιαλιστές.

Τὸ ζήτημα τῆς συμμετοχῆς σὲ κυβέρνηση συνασπισμοῦ τῶν μαζικῶν ἐργατικῶν κομμάτων ἔχει γίνει ἐπίκαιρο, ἀναγκάζοντας τὰ κόμματα αὐτὰ νὰ ἀποδείξουν ἂν εἶναι πραγματικὰ ἀποφασισμένα νὰ φέρουν σὲ πέρας αὐτὴ τὴν ἀποστολὴ ποὺ θὰ μποροῦσε νὰ τοὺς ἀνατεθεῖ ἀκόμα καὶ μὲ ἐκλογὲς ὅπου θὰ εἶχαν τὴν πλειοψηφία.

Τὰ Κ.Κ. καταλαβαίνουν πὼς αὐτὴ ἡ ἄνοδος στὴν ἐξουσία δὲν εἶναι δυνατὴ παρὰ μὲ μιὰ συμμαχία μὲ τοὺς σοσιαλιστὲς καὶ μὲ τὴ δυναμικὴ αὐτῆς τῆς συμμαχίας. Ἀπ' τὴν ἄλλη μεριὰ αὐτὴ ἡ συμμαχία δὲν εἶναι δυνατὴ παρὰ μόνο ἂν παραδεχθοῦν «τὸ δημοκρατικὸ δρόμο» πρὸς τὸ σοσιαλισμὸ καὶ ἂν δόσουν ἀπτὲς ἀποδείξεις ὅτι εἰλικρινὰ προσχώρησαν σ' αὐτὸ τὸ δρόμο. Ὁ διαρκὴς συναγωνισμός τους μὲ τοὺς σοσιαλιστὲς γιὰ νὰ ἐπεκτείνουν τὴν ἐπιρροή τους, ἰδιαίτερα μέσα στὰ νέα στρώματα τῶν ἡμερομισθίων ἐργαζομένων τοὺς σπρώχνει σ' αὐτὴ τὴν ἴδια κατεύθυνση.

Ἔτσι τὰ Κ.Κ. κάτω ἀπὸ τὴν ἐπιρροὴ τοῦ καινούργιου τους ἐθνικοῦ περιβάλλοντος, τέτοιου ποὺ διαμορφώθηκε στὶς προηγμένες καπιταλιστικὲς κοινωνίες, καὶ μπροστὰ στὸ πρόβλημα τῆς κυβέρνησης καὶ τοῦ συναγωνισμοῦ τῶν σοσιαλιστικῶν κομμάτων, βρίσκονται ἀναγκασμένα νὰ ἐγκαινιάσουν ἕνα «νέο δρόμο».

ΚΙΝΔΥΝΟΙ, ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ, ΚΑΘΗΚΟΝΤΑ

Αὐτὸς ὁ δρόμος συνεπάγεται ἀπ' τὴ μιὰ μεριὰ τὴν ἐνσωμάτωση τῆς ἀστικῆς πολιτικῆς δημοκρατίας σὰν ἀπαραίτητης προϋπόθεσης τῆς πάλης γιὰ τὴν κυβέρνηση καὶ ὕστερα τοῦ «περάσματος στὸ σοσιαλισμὸ» καὶ τῆς οἰκοδόμησής του. Καὶ εἶναι μέσα στὴ λογικὴ αὐτῆς τῆς ἐξέλιξης ποὺ μπαίνει ἡ ἐγκατάλειψη τῆς ἔννοιας τῆς «δικτατορίας τοῦ προλεταριάτου», ποὺ τὴν ἀποφάσισαν τὸ ἕνα μετὰ τὸ ἄλλο μιὰ σειρὰ ἀπὸ Κ.Κ.

Αὐτὴ ἡ ἐγκατάλειψη ποὺ τὴ δικαιολογοῦν μὲ διάφορες, «θεωρητικὲς» φόρμουλες πρόχειρες καὶ κονφουζιονιστικές, στὴν πραγματικότητα σημαίνει τὴν ἐγκατάλειψη τοῦ ταξικοῦ χαρακτήρα τοῦ μεταβατικοῦ Κράτους, καθὼς καὶ τῆς μαρξιστικῆς ἔννοιας τῆς ἐπανάστασης, σὰν πήδημα ποιοτικό, σὲ μιὰ δοσμένη στιγμή, ἑνὸς ἐξελικτικοῦ προτσέσου, ποὺ ἐπιτρέπει, ὄχι τὴ βαθμιαία ἀναμόρφωση, μὲ προοδευτικὲς μεθόδους τῆς κρατικῆς μηχανῆς, μὰ τὴ συντριβή της καὶ τὴν ὁλοκληρωτική της ἀντικατάσταση. Ἔτσι ἐπιτρέπονται ἐπίσης «πλατειὲς» συμμαχίες ποὺ διαλύουν τὴν τάξη τῶν ἡμερομισθίων ἐργαζομένων, τῶν παραγωγῶν ὑπεραξίας, (ποὺ περιλαμβάνει τοὺς παραδοσιακοὺς ἐργάτες καὶ τὰ καινούργια στρώματα ἐργαζομένων τέτοιου εἴδους) μέσα στὸ «Λαὸ» ἀντιτιθέμενο στὴν πολὺ περιορισμένη μειοψηφία τῶν ἀντιπροσώπων τῶν «μεγάλων μονοπωλίων».

Μιὰ τέτοια πολιτικὴ περιορίζει τὴν πρωταρχικὴ ἀποτελεσματικότητα τοῦ ἑνιαίου μετώπου τῶν μισθωτῶν ἐργαζομένων, τῶν παραγωγῶν ὑπεραξίας, ποὺ συμπεριλαμβάνουν τώρα τὴν πλειοψηφία τοῦ πληθυσμοῦ στὶς προηγμένες καπιταλιστικὲς χῶρες (τὰ 75% περίπου), καὶ βάζει σὰ στόχο τὴν ἀνέφικτη συμμαχία ἀκόμα καὶ μὲ τὴ μικρὴ καὶ μεσαία μπουρζουαζία στὴν πάλη γιὰ τὸ σοσιαλισμὸ καὶ τὴν κατάληψη τῆς ἐξουσίας. (Καὶ ὄχι μόνο γιὰ τὴν ἄνοδο στὴν κυβέρνηση).

Κινδυνεύει λοιπὸν ν' ἀποδειχθεῖ τὸ πρωταρχικὸ ἐμπόδιο γιὰ τὴ νικηφόρα ἔκβαση τοῦ ἀντικειμενικὰ ἐπαναστατικοῦ προτσέσου πού, στὶς τωρινὲς συνθῆκες, θὰ ξεκινοῦσε στὴν περίπτωση ποὺ στὴν Ἰταλία, στὴ Γαλλία καὶ ἀλλοῦ στὴ Δυτικὴ Εὐρώπη, θὰ σχηματίζονταν κυβερνήσεις συμμαχίας τῶν μαζικῶν ἐργατικῶν κομμάτων.

Τότε εἶναι ποὺ θὰ σήμαινε ἡ πραγματικὴ ὥρα τῆς ἀλήθειας, δηλ. ἡ δύσκολη φάση γι' αὐτὰ τὰ κόμματα, ποὺ εἴτε θὰ ἀναδείχνονταν οἱ «διαχειριστὲς τῆς κρίσης τοῦ καπιταλισμοῦ», εἴτε κάτω ἀπ' τὴν πίεση τῆς βάσης τους, καὶ τῆς καθολικῆς δύναμης τοῦ ἑνιαίου ἐργατικοῦ μετώπου τοῦ ὀργανωμένου μέσα στὸ πλατὺ δίχτυ τῶν ἐπιτροπῶν (τῶν ἀνοιχτῶν σ' ὅλες τὶς τάσεις, σ' ὅλους τοὺς ἐργαζομένους) θὰ βρίσκονταν μέσα σὲ μιὰ κατάσταση «διπλῆς ἐξουσίας» καὶ θἄχαν νὰ ἀντιμετωπίσουν τὶς συνέπειες. Πάντα θἄπρεπε νἆναι τώρα φανερὸ ὅτι χωρὶς αὐτὴ τὴν ἐμπειρία ποὺ τὴν ἐπιβάλλει ἡ λογικὴ τῆς τωρινῆς κατάστασης δὲ θἆναι δυνατὸν νὰ φθάσουμε σὲ μιὰ ἀνώτερη φάση τοῦ ἐργατικοῦ κινήματος σ' αὐτὲς τὶς χῶρες.

Μιὰ τέτοια ἐξέλιξη ποὺ θὰ ἐπέτρεπε αὐτὴ τὴν ἐμπειρία εἶναι τώρα ἡ πιὸ πιθανὴ τόσο στὴν Ἰταλία, ὅσο στὴ Γαλλία, στὴν Ἱσπανία, τὴν Πορτογαλλία, τὴν Ἑλλάδα. Ἀλλὰ δὲν εἶναι παρ' ὅλα αὐτὰ καὶ ἀπόλυτα ἀναπόφευκτη. Γι' αὐτὸ ἡ μπουρζουαζία σπρωγμένη, ἐνθαρρυμένη, ἀκόμα καὶ ἀπειλημένη ἀπὸ τὸν Ἀμερικάνικο ἰμπεριαλισμό, θὰ κάνει τὰ πάντα γιὰ νὰ τὴν ἀποφύγει, ἐνῶ τὸ Κρεμλῖνο, γιὰ δικούς τους λόγους, κι' αὐτὸ ἐπίσης θὰ τὴν σαμποτάρει.

Οἱ προσπάθειες τῆς μπουρζουαζίας καὶ τῶν ἀμερικανῶν, θὰ ἔχουν στόχο τοὺς σοσιαλιστὲς γιὰ νὰ ἐμποδίσουν τὸ ἑνιαῖο τους μέτωπο μὲ τοὺς κομμουνιστές, καί,

στὴν περίπτωση ποὺ θὰ σχηματίζαν μαζὶ κυβέρνηση, νὰ σμπαραλιάσουν γρήγορα τὴ συμμαχία τους.

Οἱ προσπάθειες τοῦ Κρεμλίνου θἄχουν στόχο τοὺς Κομμουνιστὲς καὶ στὸ ὄνομα μιᾶς «καθαρότητας τοῦ δόγματος», θὰ κυττάξουν νὰ τοὺς ἀποθαρρύνουν ὥστε νὰ μὴν μποῦν μὲ εἰλικρίνεια, τόλμη καὶ ἐνθουσιασμὸ στὸ δρόμο τῆς συμμαχίας μὲ τοὺς σοσιαλιστὲς μὲ στόχο νὰ πάρουν τὴν κυβέρνηση μὲ βάση ἕνα προχωρημένο ἀντικαπιταλιστικὸ πρόγραμμα.

Δὲν ἀποκλείεται οἱ προσπάθειες τῶν μὲν καὶ τῶν δέ νὰ ἐπιτύχουν συντρίβοντας αὐτὴ τὴν προοπτικὴ καὶ τὸ δυναμικό της. Στὴν πραγματικότητα αὐτὸ θὰ ἐξαρτηθεῖ ἀπ' τὴ δύναμη ποὺ θὰ ἀποκτήσει ἢ ὄχι στὸ μεταξὺ τὸ ἑνιαῖο ἐργατικὸ μέτωπο τὸ ὀργανωμένο στὴ βάση ποὺ δὲ θ' ἀντιμετωπίζει μὲ σκεπτικισμὸ καὶ ἐπιφυλάξεις τὴν προοπτικὴ τῆς κυβέρνησης τῶν «μαζικῶν ἐργατικῶν κομμάτων», θὰ ἀσκεῖ ἀντίθετα μιὰ διαρκῆ πίεση σ' αὐτὰ τὰ κόμματα γιὰ νὰ μποῦν ἀποφασιστικὰ σ' αὐτὸ τὸ δρόμο, ἐνῶ ταυτόχρονα θὰ τὰ ἐντάσσει μέσα στὴ δύναμη, τὴ λογική, τὴ δυναμικὴ αὐτοῦ τοῦ μετώπου.

'Απ' αὐτὸ ἀπορρέει ἡ ἀνάγκη τῆς οἰκοδόμησης ἐγκαίρως μιᾶς δυνατῆς μαρξιστικῆς ἐπαναστατικῆς ὀργάνωσης ἀνεξάρτητης, ἱκανῆς νὰ ἀναδειχθεῖ ὁ συνειδητὸς ὑποκειμενικὸς παράγων τῆς ἀναγκαιότητας ἑνὸς τέτοιου προσανατολισμοῦ, ποὺ θὰ συντελοῦσε στὸ σχηματισμὸ τοῦ ἑνιαίου ἐργατικοῦ μετώπου, τέτοιου ποὺ πρέπει ν' ἀντιμετωπιστεῖ στὴν καθολικότητα τοῦ ρόλου του.

Σ' αὐτὸ τὸ καθῆκον θὰ ἐπιδοθῆ ἀπὸ τώρα μὲ δυναμισμὸ καὶ ἐπιμονὴ ἡ Τάση μας, προσπαθώντας νὰ πείσει ὅλα τὰ συγκλίνοντα ἰδεολογικὰ ρεύματα νὰ συγκεντρωθοῦν μέσα στὸ ἴδιο ὀργανωτικὸ πλαίσιο. Καὶ ποὺ νάχει μιὰ μεταβατικὴ πολιτικὴ συγκεκριμένη ἱκανὴ νὰ ἐξασφαλίσει τὴ νίκη τοῦ ὅλου προτσές, ἀπὸ τὸ σχηματισμὸ «τῆς κυβέρνησης τῶν μαζικῶν ἐργατικῶν κομμάτων» ὡς τὴν πραγματικὴ κατάληψη τῆς ἐξουσίας ἀπὸ τὸ ἑνιαῖο ἐργατικὸ μέτωπο, τὸ δομημένο στὶς ἐπιτροπές.

Ἡ ἐπεξεργασία ἑνὸς τέτοιου προγράμματος εἶναι ἀπαραίτητη καὶ πρέπει ἐπίσης νὰ ἐπιμείνει πάνω στὸν τρόπο ποὺ θ' ἀντιμετωπίσει τὸ ἀναπόφευκτο σαμποτάρισμα τῆς μπουρζουαζίας σὲ κάθε χώρα, ποὺ ἐνεργὰ βοηθιέται ἀπ' τὸν ἀμερικανικὸ καὶ τὸν διεθνῆ ἰμπεριαλισμό.

Μιὰ ἀποφασιστικὴ φάση τῆς παγκόσμιας σοσιαλιστικῆς ἐπανάστασης ἔχει ἀρχίσει καὶ ἐξακολουθεῖ, ἰδιαίτερα στὴ Δυτικὴ Εὐρώπη, στὴν ὁποία ἡ ἐπαναστατικὴ ἀριστερὰ πρέπει νὰ ἀποδείξει τὴν ἰδιεολογικὴ καὶ πολιτική της ὡριμότητα καὶ τὴν πρακτική της ἀποτελεσματικότητα, ἔτσι ποὺ ν' ἀποφευχθεῖ τόσο ἡ καταστροφὴ τῆς Χιλῆς, ὅσο καὶ ἡ ἐπικίνδυνη κάμψη στὴν ὁποία ὁδηγήθηκε ὡς τὰ τώρα ἡ πορτογαλικὴ 'Επανάσταση.

'Απὸ ἄποψη καθολικὴ ἡ πρόσφατη ἐξέλιξη τῶν Κ.Κ. ποὺ δροῦν στὶς προηγμένες καπιταλιστικὲς χῶρες (καὶ ἐκτὸς μερικὲς περιπτώσεις τώρα περιορισμένες ὅπως τὸ ἀμερικάνικο Κ.Κ., τὸ πορτογαλικὸ Κ.Κ., τὸ ἑλληνικὸ Κ.Κ., τὸ λεγόμενο τοῦ ἐξωτερικοῦ) εἶναι ἀντιφατική: Εἶναι θετικὴ στὸ βαθμὸ ποὺ αὐτὰ τὰ κόμματα ἀποκτοῦν μιὰ μεγαλύτερη ἀνεξαρτησία σχετικὰ μὲ τὸ Κρεμλῖνο, ἀπορρίπτουν φραστικὰ τὸ μοντέλο τοῦ «σοσιαλισμοῦ» κατὰ τὸ σοβιετικὸ πρότυπο καὶ δημοκρατικοποιοῦνται σχετικά.

Εἶναι ἀρνητικὴ στὸ βαθμὸ ποὺ θεωρητικοποιοῦν τὸ ρεφορμιστικὸ δρόμο στὸ σοσιαλισμὸ καὶ ἐξαίρουν τὸν «ἐθνικὸ» χαρακτῆρα, σὲ βάρος τῆς βασικῆς ἰδέας, τῆς θεμελιωμένης τώρα περισσότερο παρὰ ποτέ, ὅτι δὲν οἰκοδομεῖται ὁ σοσιαλισμὸς παρὰ σὲ μιὰ προηγμένη διεθνῆ βάση. Πάντα ἡ ἐξέλιξή τους διευκολύνει ταυτόχρονα τὴ συμμαχία μὲ τοὺς σοσιαλιστὲς γιὰ τὸ σχηματισμὸ κοινῶν κυβερνήσεων καὶ τὴν ἰδεολογικὴ ἐπιρροὴ τῆς ἐπαναστατικῆς ἀριστερᾶς στὶς βάσεις τους ποὺ εἶναι λιγώτερο «μονολιθικὲς» καὶ φανατικὲς ἀπὸ ἄλλοτε. 'Αλλὰ αὐτὸ ὑπὸ τὸν ὅρο αὐτὴ ἡ ἀριστερὰ νὰ ὑπερνικήσει τοὺς «ὑπερ - ἀριστερούς» της πειρασμούς, νὰ ἐπεξεργαστεῖ καὶ νὰ ὑπερασπίσει μὲ ἐπιμονὴ ἕνα κατάλληλο μεταβατικὸ πρόγραμμα.

ΟΙ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ ΣΤΗΝ ΚΙΝΑ

Σημείωση: Δὲν ἐπρόκειτο σ' αὐτὸ τὸ κείμενο γιὰ τὴ Κίνα, γιατὶ ἀφοροῦσε κυρίως Κ.Κ. ἐπηρρεασμένα ἀπ' τὸ Κρεμλῖνο.

Καὶ ὅμως τὸ ζήτημα τῆς Κίνας ἐπιδρᾶ συνεχῶς πάνω στὸ σύνολο τοῦ ἐπίσημου κομμουνιστικοῦ κινήματος, καθὼς πολλὰ Κ.Κ. εἶχαν, (καὶ μερικὰ ἔχουν ἀκόμα), τὴν ἀπατηλὴ ἐλπίδα ἑνὸς «ἄλλου σοσιαλισμοῦ» ποὺ οἰκοδομεῖται, καὶ κυρίως ὅτι θὰ βροῦν ἐκεῖ μιὰ βοήθεια, μιὰ ὑποστήριξη γιὰ ν' αὐξήσουν τὴν ἀνεξαρτησία τους σχετικὰ μὲ τὸ Κρεμλῖνο.

Αὐτὴ ἡ ἀπατηλὴ ἐλπίδα ὡς τὰ τώρα διαψεύθηκε μὲ τὴν ἀναπάντεχη ἐξέλιξη τῆς ἐσωτερικῆς καὶ ἐξωτερικῆς πολιτικῆς τῆς Κίνας.

Τὸ κύριο στοιχεῖο ἀναταραχῆς αὐτῆς τῆς ἐξέλιξης μένει ἀναμφισβήτητα ἀπὸ ὑποκειμενικὴ ἄποψη ὁ ἴδιος ὁ Μάο καὶ ὁ μύθος του.

Ὅπως στὴν 'Ισπανία τοῦ Φράνκο τίποτα τὸ οὐσιαστικὸ δὲν κινήθηκε πρὶν ἀπ' τὸ θάνατό του, μπορεῖ κανεὶς νὰ πεῖ πὼς τὸ ἴδιο καὶ στὴν Κίνα οἱ ἀληθινὲς ριζικὲς ἀλλαγὲς θὰ γίνουν μετὰ τὸ θάνατο τοῦ Μάο. 'Αλλὰ ὅμως αὐτὲς οἱ ἀλλαγὲς ἄρχισαν ἤδη καὶ ἡ γενική τους γραμμὴ εἶναι σχετικὰ φανερή.

Εἶναι πρῶτα - πρῶτα φανερὸ πὼς ὅσο ζοῦσε ὁ Σοὺ - εν - Λάϊ, αὐτὸς ὁ τελευταῖος, ἔχοντας συμμαχήσει μὲ τὴν πλειοψηφία τῶν παληῶν στελεχῶν τοῦ κόμματος, ἐτσάκισε τὴν «ἀριστερικὴν» ἐξέλιξη τῆς «Πολιτιστικῆς 'Επανάστασης», καθὼς καὶ τὸ κυρίαρχο ρόλο ποὺ ἀπέκτησε στὴν τελευταία της φάση ὁ στρατός, ποὺ μποροῦσε νὰ ἀπειλήσει τὴν ἐπανάσταση μὲ μιὰ βοναπαρτιστικὴ στρατιωτικὴ δικτατορία.

Ὁ Σοῦ - εν - Λάϊ ἔρριξε τὸ βάρος του στὴν παλινόρθωση τῆς κυριαρχίας τοῦ Κόμματος πάνω στὸ σύνολο τοῦ Κράτους καὶ τοῦ στρατοῦ, ἐμπιστευόμενος καὶ πάλι τὸ κόμμα στὰ παληὰ στελέχη. Τὸ ἴδιο τὸ Κόμμα γίνηκε ἔτσι ἀνεπαίσθητα ἡ ἔκφραση τῆς γραφειοκρατίας τοῦ Κράτους, σὲ ἀκατάσχετη ἀνάπτυξη.

'Επρόκειτο γιὰ τὸν Σού - εν - Λάϊ, νὰ περιοριστοῦν οἱ ζημιὲς ποὺ προξένησαν οἱ «ὑπερβολὲς» τῆς «Πολιτιστικῆς 'Επανάστασης», νὰ ἐπανορθωθοῦν, καὶ νὰ μπεῖ στὴν ἡμερησία διάταξη τὸ πρωταρχικὸ καθῆκον τῆς ἐπιταχυνόμενης βιομηχανοποίησης τῆς χώρας, στὴ βάση ἑνὸς σχεδίου, κάτω ἀπ' τὴ «ρεαλιστικὴ», «μὲ τάξη» διεύθυνση τῆς γραφειοκρατίας τοῦ κόμματος καὶ τοῦ κράτους.

Τὰ «στελέχη» καὶ οἱ μηχανὲς ἔπρεπε νὰ κυριαρχήσουν

πάνω στὸ βολονταρισμὸ τῆς διεύθυνσης καὶ στὸν «ἐπαναστατικὸ ἐνθουσιασμὸ» τῶν ἄτακτων μαζῶν, ποὺ βρίσκονταν σὲ διαρκῆ πολιτικὴ κίνηση.

Αὐτὲς οἱ μάζες περιλάμβαναν στὴν πραγματικότητα ἰδίως τὴ φοιτητικὴ νεολαία τῶν πόλεων, ποὺ δὲν κατώρθωσε νὰ ἐνσωματωθεῖ στὴν παραγωγὴ παρὰ στὸ ἐπίπεδο μιᾶς ἐργασίας κατὰ τὸ πλεῖστο μὴ παραγωγικῆς, στοὺς ἠγρούς, δουλειᾶς ποὺ δὲν μποροῦσε νὰ καλμάρει τὴν ἐνεργητικότητά της καὶ τὴ δυσαρέσκειά της.

Ἀντίθετα ἡ λύση τοῦ προβλήματος ἔπρεπε νὰ βρεθεῖ σὲ μιὰ ἀνάπτυξη οἰκονομική, πραγματική, σχεδιασμένη, ποὺ ἀπαιτοῦσε ἕνα αὐξανόμενο ἀριθμὸ στελεχῶν καταρτισμένων καὶ ὄχι μόνο «πολιτικά». Ἡ τάση τοῦ Σοὺ - εν - Λάϊ ἐνήργησε πρὸς αὐτὴ τὴν κατεύθυνση, ἐνῶ ταυτόχρονα φρόντιζε νὰ διατηρεῖ τὶς σχέσεις του μὲ τὸ Μάο, πού, γιὰ λόγους κυρίως «φυσικοὺς» «βασιλεύει» μὰ δὲν «κυβερνᾶ» πραγματικά. Ὡς πρὸς τὶς σχέσεις μὲ τὸ ἐξωτερικὸ ἡ τάση τοῦ Σοῦ - εν - Λάϊ προσανατολίστηκε στὸ νὰ ἐξασφαλίσει τὴν πολλαπλῆ βοήθεια πρῶτα ἀπ' ὅλα τῆς Ἰαπωνίας, καθὼς ἐπίσης καὶ τῆς Ἀμερικῆς καὶ τῆς Εὐρώπης, ἐνῶ ἄλλοι ἐκπρόσωποι τῆς κινεζικῆς γραφειοκρατίας, τοῦ κόμματος, τοῦ Κράτους καὶ τοῦ στρατοῦ θεωροῦσαν (καὶ θεωροῦν ἀκόμα) ὅτι ἔπρεπε νὰ ἀπευθυνθοῦν ἐπίσης καὶ στὴ Σοβιετικὴ Ἕνωση, ἐπιδιώκοντας καὶ πάλι μιὰ προσέγγιση μὲ τὸ Κρεμλῖνο. Αὐτὸ τὸ τελευταῖο ρεῦμα δὲν ἔπαψε ποτὲ νὰ ὑπάρχει, ὅσο δύσκολο κι' ἂν εἶναι νὰ διαγράψει κανεὶς ἀκριβῶς τὰ ἀκριβῆ του πλαίσια μέσα στὴν κινεζικὴ γραφειοκρατία. Ὁ Τέγκ στὴν πραγματικότητα ξανατοποθετήθηκε ἀπὸ τὸ Σοὺ - εν - Λάϊ σύμφωνα μὲ μιὰ πολιτικὴ συμφωνημένη ἀπὸ κοινοῦ.

Γι' αὐτὸ τὸ λόγο ἀμέσως μετὰ τὸ θάνατο τοῦ Σοῦ, ἡ «ἀριστεριστικὴ» μερίδα μέσα στὴ διεύθυνση, τῆς ὁποίας ὁρισμένα μέλη γνώρισαν μιὰ ἐξαιρετικὴ προβολὴ τὸν καιρὸ τῆς ἀκμῆς τῆς «πολιτιστικῆς ἐπανάστασης» πέρασε στὴν ἐπίθεση, χρησιμοποιώντας τὸ Μάο, ποὺ τὸν ἐπηρέαζε τὸ ἄμεσο περιβάλλον του, καθὼς καὶ τὸ μῦθο του, στὴ λυσσαλέα πάλη γιὰ τὴ διαδοχὴ τοῦ Μάο, ἔχοντας στὴν ἀρχὴ μερικὲς περιορισμένες ἐπιτυχίες.

Ἀλλὰ ὁ διορισμὸς τοῦ Χουά, ποὺ οἱ «Ἀριστεριστὲς» ἐπίσης κριτικάριζαν, εἶχε τὴν ἔννοια μιᾶς ἰσορροπίας μέσα στὴν ἡγεσία, ποὺ ἦταν ἀκόμα ἀβέβαιη καὶ ἐφήμερη. Σὲ καμμία στιγμὴ ἡ καμπάνια ἐναντίον τοῦ Τέγκ δὲν πῆρε αὐτὴν τὴν φορὰ τὶς διαστάσεις τῆς «πολιτιστικῆς ἐπανάστασης». Οἱ μάζες ἔμειναν στὸ περιθώριο, ἀκόμα καὶ οἱ νέοι, ζεματισμένοι ἀπὸ τὴν ἀνάμνηση τῆς τύχης ποὺ εἶχαν οἱ «κόκκινοι φρουροί». Ὕστερα ἀπὸ μιὰ γρήγορη κλιμάκωση, μοιάζει ἀπὸ τὶς 10 τοῦ Μάρτη, νάχει πάλι ἀρκετὰ περιοριστεῖ καὶ νὰ ἀνακρούει σκοποὺς «συμφιλιωτικοὺς» ἀκόμα καὶ σχετικὰ μὲ τὸν Τέγκ καὶ τὸν Χουά, σὰν νὰ διατηρεῖται τὸ ἀδιέξοδο ἀνάμεσα σὲ διαφωνοῦσες τάσεις, πάνω σὲ μιὰ ἰσορροπία ἀσταθῆ, σὲ ἕνα κομπρομί, ἀλλὰ ποὺ περιμένει τὴν ἐξαφάνιση τοῦ Μάο γιὰ νὰ ἐξαπολύσει τὴ μανιασμένη πάλη γιὰ τὴν πραγματικὴ διαδοχή του, καὶ γιὰ τὸν καθορισμὸ μιᾶς ἐσωτερικῆς καὶ ἐξωτερικῆς πολιτικῆς, ποὺ θὰ ξεπεράσει τὶς μεγάλες ἀσυναρτησίες, ἀντιφάσεις καὶ ἐλλείψεις τῆς μαοϊκῆς ἐποχῆς.

Ἴσως τότε ἡ Κίνα θὰ συνταράξει καὶ πάλι τὸν κόσμο, ἰδιαίτερα στὴν περίπτωση ποὺ θὰ σκιαγραφήσει μιὰ ὁρισμένη προσέγγιση μὲ τὸ Κρεμλῖνο ποὺ βρίσκεται στὸν κολοφῶνα τῆς στρατιωτικῆς του δύναμης.

Οἱ συνέπειες πάνω στὸ ἐπίσημο διεθνὲς κομμουνιστικὸ κίνημα, καὶ γενικὰ στὸ διεθνὲς ἐργατικὸ κίνημα θὰ εἶναι ἐπίσης πολὺ σημαντικές. Ὡστόσο εἶναι πρόωρο ἀκόμα νὰ ἐπεκταθοῦμε λεπτομερειακὰ σ' αὐτὸ τὸ τελευταῖο σημεῖο.

Στὴν πραγματικότητα, ἐν ὄψει μιᾶς τέτοιας πιθανότητας, ἔχομε ἤδη ἐπιμείνει, ἐπίσης καὶ γι' αὐτὸ τὸ λόγο, ὅτι εἶναι ἀναγκαία, ὅτι εἶναι ἐπείγουσα ἡ Εὐρωπαϊκὴ Σοσιαλιστικὴ Ἐπανάσταση, μόνη ἱστορικὴ διαφορετικὴ προοπτικὴ (τουλάχιστον βραχυπρόθεσμα), γιὰ νὰ ἀποφύγη ἡ ἀνθρωπότητα, ταυτόχρονα, τὸν παγκόσμιο ἀτομικὸ πόλεμο, καὶ τὴν ἐπικράτηση — τὴν παροδικὴ βέβαια — τοῦ «σοσιαλιστικοῦ» μοντέλου τῆς κρατικῆς γραφειοκρατίας, ὅπου τὸ Κράτος ἐλέγχει τὴν κοινωνία ὁλόκληρη.

Μάρτης 1976 Μ. ΣΠΕΡΟΣ

Υ.Γ.: Ἡ πρόσφατη πτώση τοῦ Τέγκ ἀποτελεῖ μερικὴ νίκη τῶν «Ἀριστεριστῶν» Μαοϊκῶν, καὶ ἁπλὸ ἐπεισόδειο στὴ συνεχιζόμενη πάλη γιὰ τὴν πραγματικὴ διαδοχή του.

Οὐσιαστικὰ συνεχίζεται ἡ πολιτικὴ τοῦ Τέγκ καὶ γενικώτερα τῆς τάσης ποὺ ἀντιπροσωπεύει τὴν «ρεαλιστικὴ» κρατικὴ καὶ κομματικὴ γραφειοκρατία ποὺ ἔχει τώρα βαλθεῖ νὰ ἐπιταχύνει τὴν βιομηχανοποίηση τῆς χώρας. Ἕνα πάντα ζήτημα ποὺ διχάζει τὴν κινεζικὴ ἡγεσία εἶναι οἱ σχέσεις ἀφ' ἑνὸς μὲ τὴν Ἀμερικὴ καὶ ἀφ' ἑτέρου μὲ τὴ Σοβιετικὴ Ἕνωση. Ὁ Μάο καὶ αὐτοὶ ποὺ ἐπικαλοῦνται τ' ὄνομα, τὴν προστασία του, τὸ μῦθο του, εἶναι πάντα Ἀντισοβιετικοὶ καὶ ἕτοιμοι νὰ δεχθοῦν ἀκόμα καὶ στρατιωτικὴ βοήθεια τῶν Ἀμερικανῶν.

Ἄλλοι ὅμως, ὅπως ἴσως ὁ ἴδιος ὁ Τέγκ, κλίνουν πρὸς μία νέα προσέγγιση μὲ τὸ Κρεμλῖνο.

Οἱ ἴδιοι οἱ Ἀμερικανοὶ δὲν ἔχουν ἀκόμα ἀποφασίσει ἂν θὰ δώσουν ἀποφασιστική, οἰκονομική, τεχνολογικὴ καὶ ἀκόμα στρατιωτικὴ βοήθεια στὴν Κίνα, μὲ κίνδυνο νὰ ὀξύνουν ἔτσι παραπάνω τὶς σχέσεις τους μὲ τὸ Κρεμλῖνο.

Τὸ ταξεῖδι τοῦ Νίξον καὶ τώρα τοῦ Σλέσινγκερ στὴν Κῖνα, εἶναι προετοιμαστικὰ τέτοιων πιθανῶν ἐξελίξεων.

Ἀπρίλης 1976

'Από τ' άρχεία τής ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΕΠΑΝΑΣΤΑΤΙΚΗΣ ΜΑΡΞΙΣΤΙΚΗΣ ΑΡΙΣΤΕΡΑΣ

'Αρχίζουμε άπό τό φύλλο αύτό τή δημοσίευση βασικών κειμένων τής πραγματικής 'Ιστορίας τής 'Ελληνικής 'Επαναστατικής Μαρξιστικής 'Αριστεράς.

'Ιστορικά ή τάση αύτή σχηματίστηκε άρχικά άφ' ένός άπό τό Κ.Κ.Ε. καί άφ' έτέρου άπό τά διαδοχικά σχίσματα πού δημιουργήθηκαν στή γραμμή τής ίδιότυπης 'Αρχειομαρξιστικής 'Οργάνωσης άπό τά χρόνια 1930 καί άργότερα.

Δημοσιεύουμε παρακάτω άπόσπασμα άπό τίς είσηγήσεις τοῦ Π.Κ.Γ. τής 'Αντιπολίτευσης τοῦ Κ.Κ.Ε. (όμάδα «Σπάρτακος») γιά τήν Α' 'Εθνική Συνδιάσκεψή της, πού πραγματοποιήθηκε τόν Σεπτέμβρη τοῦ 1932 καί πού έκθέτει τό ίστορικό τοῦ σχηματισμοῦ της.

Πρόκειται γιά τόν κλάδο τής 'Ελληνικής 'Επαναστατικής Μαρξιστικής 'Αριστεράς, πού προέρχεται άπό τό Κ.Κ.Ε. καί πού ό ρόλος του ύπήρξε τόσο βασικός σ' όλόκληρη τήν περίοδο 1930—1940. "Οπως είναι γνωστό ή 'Αριστερή 'Αντιπολίτευση τοῦ Κ.Κ.Ε., άπό τήν όποία καί προῆλθε ό «Σπάρτακος», κατευθύνονταν άπό στελέχη τοῦ Κ.Κ.Ε. όπως ό Παντελής Πουλιόπουλος, ό Σεραφείμ Μάξιμος, ό Γιώργης Νίκολης, ό Κώστας Σκλάβος καί άλλοι, γνωστότατες φυσιογνωμίες στό τότε κομμουνιστικό κίνημα τής χώρας μας.

Θά συνεχίσουμε μέ άλλα βασικά κείμενα αύτής τής περιόδου πρίν περάσουμε σέ κείνη πού άρχισε μέ τό ξέσπασμα τοῦ ΙΙου Παγκοσμίου Πολέμου. Σήμερα οί ίδεολογικά συγκλίνουσες δυνάμεις τής 'Επαναστατικής Μαρξιστικής 'Αριστεράς προέρχονται άπό διάφορους νέους ίστορικούς χώρους, σάν συνέπεια τής άνάπτυξης τής Διεθνοῦς 'Επανάστασης, καί τής πολύτιμης πείρας πού συγκεντρώθηκε άπό διαφόρους τομείς, τάσεις, καί άτομα τοῦ παγκόσμιου έργατικοῦ κινήματος.

'Απρίλης 1976

Ο "ΣΠΑΡΤΑΚΟΣ" ΚΑΙ Η ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΟΥ

Ἡ ὁμάδα «Σπάρτακος» ('Αντιπολίτευση) τοῦ Κομμουνιστικοῦ Κόμματος τῆς 'Ελλάδος) γεννήθηκε τὸ Γενάρη 1929 μέσα ἀπὸ τὴν 'Αντιπολίτευση τοῦ ΚΚΕ.

"Υστερα ἀπὸ μιὰ ἰδεολογικὴ πάλη μέσα στὶς ἀντιπολιτευτικὲς ὁμάδες τῶν 'Αθηνῶν, Πειραιῶς καὶ Θεσσαλονίκης, ὁ «Σπάρτακος» συγκέντρωσε ὅλα τὰ προλεταριακὰ στοιχεῖα τῆς παλιᾶς κομμουνιστικῆς ἀντιπολίτευσης καὶ χωρίστηκε προγραμματικὰ ἀπὸ τὶς ὀππορτουνιστικὲς τάσεις ἑνὸς μικροῦ κύκλου ἀπὸ διανοουμένους της (Σκλάβος καὶ Σία). Ὁ κύκλος αὐτὸς διαλύθηκε ἀμέσως ὕστερα ἀπὸ τὸ χωρισμό, ἀφοῦ πρῶτα ἀπέτυχε στὴν προσπάθειά του νὰ διαλύσει τὴν 'Αντιπολίτευση.

Ἡ ἑνιαία 'Αντιπολίτευση τοῦ ΚΚΕ σχηματίστηκε ἀπὸ κομματικὰ μέλη διαγραμμένα καὶ μὴ ἀπὸ τὸ ΚΚΕ γιὰ τὶς ἀντιπολιτευτικές τους ἰδέες καὶ ἐμφάνισε τὴν πρώτη πολιτική της πλατφόρμα μὲ τὸ θεωρητικό της περιοδικὸ «Σπάρτακος» τὸν Γενάρη τοῦ 1928.

Μὲ τὴν τωρινή του συγκρότηση τὸ Προσωρινὸ Κεντρικὸ Γραφεῖο τῆς 'Ομάδας Σπάρτακος ποὺ λογοδοτεῖ σήμερα μπροστὰ στὴν 'Εθνική της Συνδιάσκεψη καὶ ποὺ μέχρι τὸν 'Απρίλη τοῦ 1932 ἦταν ταυτόχρονα καὶ Τοπικὸ Γραφεῖο τῆς 'Οργάνωσης Θεσσαλονίκης, σχηματίστηκε ἀπὸ τὶς ἀντιπολιτευτικὲς ὁμάδες τῆς Θεσσαλονίκης τὸν Νοέμβρη τοῦ 1930 μὲ τὴν πρωτοβουλία καὶ ὕστερα ἀπὸ σχετικὴ ἀπόφαση τῶν ὁμάδων τῶν 'Αθηνῶν, ποὺ ἐγκρίνανε τὴν ἐκλογὴ ἐκείνη καὶ ἀναθέσανε κι' αὐτὲς ἐπίσης στὸ Τοπικὸ Γραφεῖο τῆς Θεσσαλονίκης τὴν προσωρινὴ διεύθυνση τῆς 'Αντιπολίτευσης τοῦ ΚΚΕ (Σπάρτακος) μέχρι τὴν 'Εθνική της Συνδιάσκεψη.

Ἡ λογοδοσία τοῦ Κεντρικοῦ Γραφείου δὲν μπορεῖ νὰ περιοριστεῖ στὴν ἀπὸ τοῦ Νοέμβρη 1930 περίοδο μέχρι σήμερα. Θὰ περιλάβει ἀναγκαστικὰ καὶ τὴ δράση τοῦ «Σπάρτακου» ἀπὸ τὴν πρώτη ἐμφάνιση

τῆς 'Ομάδας, τὸν Γενάρη τοῦ 1929. Ἡ εὐθύνη γιὰ τὴ γενικὴ διεύθυνση τῆς 'Ομάδας ἀπὸ τὸ Γενάρη 1929 μέχρι τὸ Νοέμβρη τοῦ 1930 εἶναι φανερὸ ὅτι ἀφορᾶ μόνον δύο ἀπὸ τὰ μέλη τοῦ λογοδοτοῦντος σήμερα Κεντρικοῦ Γραφείου, τὰ μόνα ποὺ συμμετεῖχαν στὸ Κεντρικὸ Γραφεῖο τοῦ «Σπάρτακου», τὸ ὁποῖο εἶχε ἐκλέξει ἡ κοινὴ Συνέλευση τῶν 'Ομάδων 'Αθηνῶν καὶ Πειραιῶς, τὸν Γενάρη τοῦ 1929. Τὸ Γραφεῖο ἐκεῖνο, μετὰ τὸν τραγικὸ θάνατο τοῦ ἀλησμόνητού μας συντρόφου καὶ πρωταγωνιστὴ τῆς 'Ελληνικῆς 'Αντιπολίτευσης Γιώργη Νίκολη, καὶ ὕστερα ἀπὸ τὴν μετατόπιση δυὸ μελῶν της, ἀπὸ τὴν 'Αθήνα στὴ Θεσσαλονίκη, διαλύθηκε καὶ ἀντικαταστάθηκε, ὅπως προαναφέραμε, τὸν Νοέμβρη τοῦ 1930, μετέφερε δὲ καὶ τυπικὰ τὴν ἕδρα τοῦ κέντρου τῆς 'Αντοπολίτευσης ἀπὸ τὴν 'Αθήνα στὴ Θεσσαλονίκη.

Ἡ 'Ομάδα Σπάρτακος εἶναι ἡ ἄμεση συνέχεια τῆς ἑνιαίας 'Αντιπολίτευσης τοῦ Κ.Κ.Ε. τοῦ 1928, ἀπαλλαγμένης ἀπὸ τὰ ὀπορτουνιστικὰ στοιχεῖα της.

Ὅλο τὸ θεωρητικὸ καὶ πραχτικὸ ἔργο τῆς ἑλληνικῆς ἀντιπολίτευσης στὸ ἔτος 1928, μὲ ὅλες τὶς ἐπιτυχίες καὶ τὶς ἐλλείψεις του, εἶναι οὐσιαστικὰ ἔργο τῶν ἀγωνιστῶν τοῦ Σπαρτάκου. Αὐτοῦ τοῦ ἔργου ἀνάπτυξη καὶ τελειοποίηση εἶναι ἡ κατοπινὴ δράση τῆς ὁμάδας μας. Ἡ Διοίκηση τῆς 'Αντιπολίτευσης τοῦ Κ.Κ.Ε. ποὺ εἶχαν ἐκλέξει οἱ ἀντιπολιτευτικὲς ὁμάδες 'Αθηνῶν — Πειραιῶς στὰ τέλη τοῦ 1927, λογοδότησε στὴ Γενικὴ Συνέλευση τοῦ Γενάρη τοῦ 1929 μὰ πολὺ συνοπτικὰ καὶ χωρὶς νὰ δοθεῖ ἡ εὐκαιρία γιὰ μιὰ διεξοδικὴ κριτικὴ ἀνάλυση τοῦ ὅλου μέχρι τότε ἔργου. Ἔτσι, σήμερα, ἡ γενικὴ ἔκθεση τῆς δράσης τοῦ Σπάρτακου ποὺ πρέπει νὰ ὑποβληθεῖ στὸν κολλεκτιβιστικὸν ἔλεγχο τῆς Α' Ἐθνικῆς του Συνδιάσκεψης, δὲν μπορεῖ παρὰ νὰ περιλάβει καὶ τὴν περίοδο τοῦ ἔτους 1928 ἀπὸ τὴν πρώτη ἐμφάνιση τῆς 'Αντιπολίτευσης τοῦ Κ.Κ.Ε.

ΟΙ ΣΤΑΘΜΟΙ ΣΤΗΝ ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΗΣ ΑΝΤΙΠΟΛΙΤΕΥΣΗΣ ΤΟΥ Κ.Κ.Ε.

Ὁ 'Ομάδα «Σπάρτακος» εἶναι τὸ τελικὸ ἀποκρυστάλλωμα μιᾶς ἀντιπολιτευτικῆς κίνησης καὶ μεγάλης ἐνδοκομματικῆς πάλης μέσα στὸ Κομμουνιστικὸ Κόμμα τῆς Ἑλλάδος, ποὺ ἡ πρώτη της ἐκδήλωση σημειώθηκε κιόλας ἀπὸ τὸν καιρὸ τοῦ 3ου Τακτικοῦ Συνεδρίου τοῦ Κόμματος (ἄνοιξη 1927). Ἡ ἀντιπολιτευτικὴ τάση — ἀνάλογα μὲ τὴν σχετικῶς μικρὴ θεωρητικὴ καὶ πολιτικὴ ἡλικία τοῦ ἐπαναστατικοῦ προλεταριακοῦ κινήματος στὴν Ἑλλάδα — δισταχτική, μονομερὴς καὶ ἐρευνητικὴ στὴν ἀρχή, ὕστερα ὁλοένα καὶ πιὸ σίγουρη, πλήρης καὶ ἀποφασιστικὴ στὶς διαπιστώσεις της, πέρασε ὡρισμένες φάσεις ἐξέλιξης. Μέσα σ' αὐτὴ τὴν ἐξέλιξη, καὶ ὄχι μονομιᾶς, διαμορφώθηκε βαθμιαίως ἡ σημερινὴ 'Αντιπολίτευση τοῦ ΚΚΕ (Σπάρτακος), ὡς ἡ μόνη μαρξιστικὴ - λενινιστικὴ τάση τοῦ ΚΚΕ, ποὺ ἐνσαρκώνει, κατὰ τὸν ἱκανοποιητικώτερο μέχρι σήμερα τρόπο, τὴν διαλεχτικὴ σύνθεση ὅλης τῆς πείρας τοῦ ἑλληνικοῦ ἐργατικοῦ κινήματος ἀπὸ τὰ 1918 μαζὶ μὲ τὴν ἐπαναστατικὴ διδασκαλία τοῦ Μάρξ καὶ τοῦ Λένιν καὶ μὲ τὶς στρατηγικὲς καὶ ταχτικὲς θέσεις τῶν 4 πρώτων Παγκοσμίων Συνεδρίων τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς.

Ἡ διαμόρφωση τῆς ἀντιπολιτευτικῆς τάσης, στὴν ἀρχὴ μέσα στὸ ΚΚΕ, ὕστερα ἔξω ἀπὸ τὸν ὀργανισμό του, ἴσαμε τὴν ἐμφάνιση τῆς 'Ομάδας Σπάρτακος, πέρασε δυὸ ἱστορικὰ στάδια: 1) τὸ στάδιο τῶν ἀντιπολιτευτικῶν ζυμώσεων τοῦ ἔτους 1927 (ἀπὸ τὸ 3ο Συνέδριο τοῦ ΚΚΕ, ἴσαμε τὴν ἔκδοση τοῦ περιοδικοῦ «Σπάρτακος») καὶ 2) τὸ στάδιο τῆς πρώτης ἀποκρυστάλλωσης (ὅλο τὸ ἔτος 1928).

Αὐτὴ εἶναι ἡ προσπαρτακικὴ περίοδος τῆς 'Αντιπολίτευσης τοῦ ΚΚΕ.

Ἡ ἱστορία πάλι τῆς 'Ομάδος Σπάρτακος μπορεῖ κι' αὐτὴ νὰ διαιρεθεῖ σὲ δύο στάδια: 1) 'Απὸ τὸν Γενάρη τοῦ 1929 μέχρι τὸν 'Ιούνιο 1930 — περίοδο κρίσης καὶ ὀργανωτικῆς χαλάρωσης καὶ 2) ἀπὸ τὸν 'Ιούνιο 1937 μέχρι σήμερα — περίοδο ὀργανωτικῆς ἀνασυγκρότησης καὶ ἀνάπτυξης.

Ὅλα τὰ παραπάνω στάδια τῆς ἀντιπολιτευτικῆς τάσης στὴν ἱστορική της ἀνάπτυξη, τὰ συνέχει μιὰ λογικὴ καὶ ἱστορικὴ ἀλληλουχία.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΗ ΔΡΑΣΗ ΤΟΥ Κ.Γ.

'Αντίθετα μὲ τὸ 'Αρχεῖο, ποὺ σχηματίστηκε καὶ ἐξελίχτηκε σὲ κλειστοὺς «μορφωτικοὺς» κύκλους, ἀνεξάρτητα καὶ ἐνάντια στὴν πραγματικὴ πορεία τοῦ ἐπαναστατικοῦ κινήματος τῆς χώρας (διαλυτικὴ τοῦ ΚΚΕ «δράση» του ἀπὸ τὰ 1923), καὶ ἀντίθετα ἀπὸ ἄλλες παρασιτικὲς ὁμάδες στὴν Ἑλλάδα καὶ στὸ ἐξωτερικὸ ποὺ ζήτησαν τεχνητὰ νὰ σχηματιστοῦν καὶ συνδεθοῦν μὲ τὴ διεθνῆ ἀριστερὰ τῆς Κ.Δ., ὁ «Σπάρτακος» γεννήθηκε καὶ ἐξελίχτηκε πάνω στὴν ἀντιμετώπιση τῶν ζωντανῶν συγκεκριμένων προβλημάτων ποὺ ἔθετε στὸ ἐπαναστατικὸ προλεταριάτο ἡ ἀληθινὴ πορεία τοῦ ταξικοῦ κινήματος. Ὁ Σπάρτακος γεννήθηκε καὶ ἀναπτύχθηκε μέχρι σήμερα ἀδιάσπαστα ἑνωμένος μὲ τὸ Κ.Κ.Ε. καὶ μὲ ὅλες τὶς παραδόσεις τοῦ ἐπαναστατικοῦ κινήματος τῆς ἑλληνικῆς ἐργατικῆς τάξης.

Παραπάνω ἀναλύθηκε τὸ στάδιο τῶν ζυμώσεων, ὅπου μόλις ἄρχισαν ψηλαφητὰ νὰ ἐκδηλώνουνται οἱ πρῶτες ἀντιπολιτευτικὲς τάσεις κατὰ τοῦ σταλινισμοῦ μέσα στὸ Κόμμα, ἐξηγήθηκαν ἐπίσης τὰ γενικὰ ἱστορικὰ αἴτια τῆς προσωρινῆς ἧττας τὴν ὁποία ὑπέστη ἡ κομματικὴ ἀντιπολίτευση ἀπὸ τὴ σταλινικὴ γραφειοκρατία ὕστερα ἀπὸ τὴν ἀποκρυστάλλωσή της στὰ 1928. Τὰ αἴτια αὐτὰ βρίσκουνται στενὰ συνδεδεμένα μὲ τὴ μηχανικὴ ἐξολόθρευση τῆς μαρξιστικῆς πτέρυγας (μπολσεβίκοι - λενινιστὲς) μέσα σὲ ὅλη τὴ Διεθνῆ ἀπὸ τὰ 1924 μέχρι σήμερα.

Στὶς ἀποτυχίες ὅμως ὡς τώρα τῆς ἑλληνικῆς ἀντιπολίτευσης συνέβαλαν, ἐκτὸς ἀπὸ τὰ αἴτια αὐτὰ καὶ ἀδυναμίες καὶ λάθη ποὺ οἱ πηγές τους πρέπει νὰ ἀναζητηθοῦν μέσα στοὺς κόλπους τῆς ἑλληνικῆς ἀντιπολίτευσης τῆς ἴδιας. Ἕνα βασικὸ χαρακτηρισμὸ γιὰ τὶς ἀδυναμίες αὐτὲς ἔδωσαν οἱ θέσεις τοῦ 1929 καὶ ὁ ἐπανεκδομένος «Σπάρτακος» στὰ πρῶτα φύλλα του. Ἕνα ἀπὸ τὰ λάθη τῆς ἑλληνικῆς ἀντιπολίτευσης ἦταν

ἡ ὑπερβολικὴ ἴσαμε τὸ 1930 στενὴ προσκόλληση σὲ μιὰ σχηματικὴ ἀντίληψη γιὰ τὸν «πατριωτισμὸ Κόμματος». Αὐτὸ τὸ γεγονὸς μ' ὅλον ποὺ στὸν πρῶτο καιρὸ προφύλαξε τὴν Ἀντιπολίτευση ἀπὸ ἐπικίνδυνες, ἀντικομματικῆς διαλυτικῆς - ἀρχειομαρξιστικῆς μορφῆς, παρεκκλίσεις, ὡστόσο ὡδήγησε σὲ μιὰ ὑποτίμηση καὶ παραμέληση τῆς ὀργάνωσης τῶν ἀντιπολιτευτικῶν δυνάμεων. Ἔτσι οἱ δισταγμοὶ στὴν ἀνοιχτὴ μέσα στὶς μάζες ἀποκάλυψη τῶν ἐγκληματικῶν σφαλμάτων τῆς σταλινικῆς γραφειοκρατίας (ποὺ ἔφταναν ἀκόμη μέχρι θυελλωδῶν συζητήσεων γιὰ τὸ ἂν θάπρεπε νὰ ἐμφανιζώμεθα ξεχωριστὰ σὲ συνελεύσεις, ἢ νὰ βγάλουμε ἑβδομαδιαῖο ὄργανο) ἀδυνάτιζε τὸ κῦρος τῆς Ἀντιπολίτευσης καὶ τῆς ἔδινε ἕνα χαραχτῆρα περισσότερο κριτικο - προπαγανδιστικὸ καὶ ὄχι ἄμεσα δημιουργικό, δυσκόλεψαν τὴ στρατολογία νέων ἀγωνιστῶν, μελῶν καὶ ὀπαδῶν καὶ ἔτσι ὡδήγησαν σὲ μιὰ ἐπικίνδυνη ὀργανωτικὴ χαλάρωση καὶ διαρροὴ τῶν ἴδιων τῶν παλιῶν στενῶν μας ὁμάδων γιὰ ἕνα διάστημα κατὰ τὸ ὁποῖο δὲν χρησιμοποιήθηκε πολύτιμος χρόνος καὶ εὐνοϊκὲς γιὰ τὴν ἀνάπτυξη τῆς Ἀντιπολίτευσης καὶ τοῦ Κόμματος δυνατότητες. Ἡ ἀδράνεια τοῦ Κεντρικοῦ Γραφείου ἀπὸ τὸ φθινόπωρο 1929 μέχρι τὴν ἀνασυγκρότηση, εἶναι μιὰ ἀπὸ τὶς κυριώτερες αἰτίες τῆς διακοπῆς τοῦ φύλλου τῆς Ἀντιπολίτευσης, ποὺ ἔτσι χάθηκε ὁλότελα γιά ἕνα ἔτος τὸ ἑνωτικὸ ἰδεολογικὸ ὄργανο τῆς ἀντιπολίτευσης. Ἡ μὴ ἔγκαιρη καταπολέμηση τῆς ὀππορτουνιστικῆς τάσης Σκλάβου μόλις ἐμφανίστηκε στὶς ἀρχὲς 1928 καθὼς καὶ τῶν πραχτικῶν παρεκκλίσεων ἀπὸ τὴ γραμμὴ τοῦ Σπαρτάκου στὸ συνδικαλιστικό, βοήθησε ἀντικειμενικὰ τὸ ἀποσυνθετικὸ ἔργο τῶν σταλινικῶν καὶ τῶν ἀνευθύνων στοιχείων ποὺ πῆραν γιὰ προκάλυμα τὴν ἀντιπολίτευση. Λάθος ἐπίσης τῆς Διοίκησης τῆς Ἀντιπολίτευσης στάθηκε ἡ χαλαρὴ στὴν ἀρχὴ πολεμικὴ ποὺ ἐξασκήθηκε στὰ ὀππορτουνιστικὰ σφάλματα τῶν συμπαθούντων καὶ ὀπαδῶν τοῦ Σπαρτάκου μέσα στὴν Ἠλεκτρικὴ Ὁμοσπονδία, στὸν Πειραιᾶ, στὴν Καβάλλα. Ἂν δὲν ἦταν χαλαρὴ ἡ σύνδεση τοῦ Κεντρικοῦ Γραφείου μὲ τὴν ἐπαρχία, θὰ ἐμποδιζότανε τὸ σφάλμα τῆς λεγομένης «καπνεργατικῆς ἀντιπολίτευσης» (ἀπολιτικῆς) στὴν Κ.Ε.Κ., τὴν ὁποία ὅμως ἔγκαιρα καὶ σωστὰ καταπολέμησε ὁ «Σπάρτακος» μόλις ἐκδηλώθηκε. Ἡ ταχτικὴ τοῦ Πανεργατικοῦ Συνασπισμοῦ στὶς ἐκλογὲς 1928 ποὺ ἐπρότειναν ἡ Ἀντιπολίτευση μ' ὅλον ποὺ ξεκινοῦσε ἀπὸ τὴν ὀρθὴ ἰδέα τῆς ἐκκαθάρισης τῶν ὀππορτουνιστικῶν σφαλμάτων καὶ τῆς ὀππορτουνιστικῆς σαβούρας ποὺ εἶχε μαζέψει ἡ σταλινικὴ ἐφαρμογὴ τοῦ Ἐργατοαγροτοπροσφυγικοῦ Συνασπισμοῦ ὡς τότε, ἦταν μολοντοῦτο κι' αὐτὴ ἐσφαλμένη γιατὶ στὶς γενικὲς ἐκεῖνες πολιτικὲς ἐκλογὲς τὸ Κόμμα ἔπρεπε νὰ ἐμφανιστεῖ μὲ τὴν ξεκάθαρή του φυσιογνωμία. Μεγάλη τέλος ἔλλειψη καὶ ἐμπόδιο σταθερὸ στὴν ἀνάπτυξη τῆς ἐργασίας τοῦ Σπαρτάκου, ἐμπόδιο ποὺ ἀκόμη ὁ Σπάρτακος δὲν ἐβρῆκε τὸν τρόπο νὰ τὸ παραμερίσει, ἦταν καὶ εἶναι ἡ τοποθέτηση τοῦ κέντρου τῆς ἀντιπολίτευσης ἐπὶ 2 χρόνια μέχρι σήμερα στὴ Θεσσαλονίκη καὶ ὄχι στὴν πρωτεύουσα ὅπου καὶ τὸ κέντρο τῆς πολιτικῆς ζωῆς τῆς χώρας καὶ τοῦ προλεταριάτου.

Μέσα ὅμως ἀπὸ ὅλες τὶς ἧττες, τὶς ἐλλείψεις καὶ τὰ λάθη τῆς Ἀντιπολίτευσης, ὁ οὐσιώδης χαρακτήρας της σὰν τῆς μοναδικῆς μαρξιστικῆς ἀριστερῆς πτέρυγας τοῦ Κ.Κ.Ε. φαίνεται καθαρὰ μέσα ἀπὸ ὅλη τὴν πορεία τῆς ἐξέλιξής της στὰ τελευταῖα 5 χρόνια. Ἡ γραμμή της μέσα ἀπὸ ὅλη τὴ διαδρομὴ τῶν διαφόρων σταθμῶν τῆς ἀντικειμενικῆς κατάστασης, τόσο κατὰ τὶς περιόδους ἀνόδου, ὅσο καὶ τῆς ὕφεσης τοῦ κόμματος, — αὐτὴ ἀκριβῶς εἶναι ποὺ τὴν κατατάσσει φυσιολογικὰ στὴν ἀντιπολίτευση τῆς ἀριστερᾶς μέσα στὴν Κομμουνιστικὴ Διεθνῆ. «Γιὰ νὰ ἐκτιμήσουμε μὲ ἀκρίβεια τὶς διάφορες ὁμάδες, πρέπει νὰ ἐξετάσουμε τὴ στάση τους κατὰ τὴ διαδρομὴ πολλῶν σταθμῶν. Γιὰ νὰ χαράξουμε τὴν ἀκριβῆ καμπύλη τῆς κομμουνιστικῆς ἀριστερῆς ἀντιπολίτευσης, πρέπει προηγουμένως νὰ προσδιορίσουμε ὡρισμένα οὐσιώδη κρίσιμα σημεῖα: Στάση μας ἀπέναντι τῶν γεγονότων τῆς Γερμανίας, ἀπέναντι τῆς σταθεροποίησης (κατὰ τὴ διάρκεια αὐτῆς τῆς περιόδου μᾶς κατηγόρησαν ἐμᾶς τοὺς μαρξιστὲς - λενινιστὲς ὡς «δεξιοὺς» λικβινταριστὲς» σελ. 47), ἀπέναντι τῆς βιομηχανοποίησης καὶ τοῦ Κουλάκου στὴν ΕΣΣΔ, κατὰ τὸ 1923—1928, ἀπέναντι τοῦ Κουόμινταγκ, ἀγγλορωσσικῆς Ἐπιτροπῆς (κατὰ τὴ διάρκεια τῆς περιόδου αὐτῆς γίναμε «ὑπεραριστεροί», σελ. 47), ἀπέναντι τῶν θεωριῶν καὶ τῆς πραχτικῆς τῆς «τρίτης περιόδου». Καὶ κάθε ἕνα ἀπ' αὐτὰ τὰ ζητήματα περιλαβαίνει μιὰ σειρὰ ἀπὸ ἰδιαίτερα προβλήματα ταχτικῆς... Μερικοὶ κλεφτοφρουτάδες τῆς κομματικῆς γραφειοκρατίας βγάζουν ἀπὸ τὸ πολύπλοκο σύστημα ἰδεῶν καὶ ἀρχῶν ὡρισμένες φράσεις γιὰ νὰ στηρίξουν σ' αὐτὲς μιὰ δῆθεν προσέγγιση τῶν ἀντιπολιτευομένων τῆς δεξιᾶς μὲ τὴν ἀντιπολίτευση τῆς ἀριστερᾶς. Ἕνας ἀληθινὸς μαρξιστὴς παίρνει τὸ πρόβλημα στὸ σύνολό του, χωρὶς ποτὲ νὰ χάνει τὴν ἑνότητα τῆς στρατηγικῆς σκέψης διαμέσου τῶν διαφόρων καταστάσεων. Ἡ μέθοδος αὐτὴ δὲν δίνει ἄμεσα ἀποτελέσματα, μὰ εἶναι ἡ μόνη ἀσφαλής. Οἱ κλεφτοφρουτάδες ἂς κλέβουνε. Ὅσο γιὰ μᾶς ἂς ἐργαστοῦμε γιὰ τὴν αὔριο. (Λ. Τρότσκυ, Τρίτη Περίοδος Λαθῶν τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς, ἑλλ. μετ. σελ. 73 - 74).

Οἱ ἐναλλαγὲς τῆς κατάστασης στὴν Ἑλλάδα καὶ τὰ ζίγ - ζάγ τῆς σταλινικῆς γραφειοκρατίας τοῦ ΚΚΕ, ἔχουνε κι' αὐτὰ τὴν ἰδιαίτερή τους περιπλοκή. Ἡ ἀπέναντί τους κριτικὴ καὶ θετικὴ θέση κάθε φορὰ τῆς Ἀντιπολίτευσης τοῦ ΚΚΕ φανερώνει καλύτερα ἀπὸ κάθε τι ἄλλο τὸ χαραχτῆρα της καὶ ὑποδείχνει τὸν ἀληθινὸ καὶ μέσα στὰ πράγματα ὑφιστάμενον ἰδεολογικὸ καὶ πολιτικὸ σύνδεσμό της μὲ τὴ ρωσικὴ καὶ διεθνῆ ἀριστερά. Στὰ τέλη 1926 ἡ ἀσχημάτιστη ἀκόμη καὶ ψηλαφοῦσα ἀντιπολιτευτικὴ τάση ἀποκρούει πρώτη αὐτὴ τὴν ὀππορτουνιστικὴ πολιτικὴ τῶν σταλινικῶν καὶ εἰδικὰ τῶν σήμερα διοικούντων τὸ Κόμμα) γιὰ τὴν «Ἀριστερὴ καὶ Πραγματικὴ Δημοκρατία». Μπρὸς στὴ δυσαναλογία τῆς ἐπιρροῆς τοῦ Κόμματος καὶ τῆς ὀργανωτικῆς του κατάπτωσης καὶ στὸν κίνδυνο νέας παρανομίας ὕστερα ἀπὸ τὴν παγκαλική,

ἡ ἀντιπολίτευση διαισθάνεται τοὺς κινδύνους καὶ ἀναζητεῖ τὰ κατάλληλα ὀργανωτικὰ μέτρα γιὰ τὸ σταμάτημα τῆς διαρροῆς καὶ παλίρροιας καὶ γιὰ τὴν πραχτικὴ ὑποβοήθηση τῆς ἀνάπτυξης ἑνὸς ἀφομοιωτικοῦ πυρήνα ἐπαναστατῶν μέσα στὸ Κόμμα. Ὅταν ἡ σταλινικὴ ὁμάδα ἔβλεπε μὲ σχηματικότητα, διαρκῶς ὀξυνόμενη κρίση — θεωρώντας την παιδιακίσια ὡς τὴν πιὸ «ἐπαναστατικὴ» διαπίστωση! — ἡ Ἀντιπολίτευση πρώτη καὶ μόνη μέσα στὴν Ἑλλάδα προλεταριακὴ παράταξη, μὲ τὶς θέσεις τοῦ 1928, δίνει μιὰ ἀντικειμενικὴ ἀνάλυση τῆς ἀνάπτυξης καὶ σταθεροποίησης μέσα σὲ περίοδο γενικῆς κρίσης τοῦ συστήματος καὶ προσανατολίζει τὸ Κόμμα πρὸς ἕναν ἀγῶνα μερικῶν διεκδικήσεων, ὀργανωτικῆς στερέωσης, διείσδυσης μέσα στὰ συνδικάτα καὶ στὶς μάζες, ἐνάντια στὶς ἄγονες ψευτοεπαναστατικὲς ἀερολογίες. Στὶς τυχοδιωκτικὲς τάσεις πρὸς ἵδρυση ξέχωρων συνδικάτων ποὺ ἀπὸ τὰ 1927 κιόλας εἶχαν ἐκδηλωθῆ μὲ τὴν «ὠργανωμένη ἀριστερὴ παράταξη» ἀπὸ τοὺς γραφειοκράτες, ἀντιτάσσει τὴν ἑνωτικὴ συνδικαλιστικὴ γραμμὴ τῶν πρώτων συνεδρίων τῆς Κ.Σ.Δ., ποὺ ἐπιβαλλότανε ἀπὸ τὶς συνθῆκες κιόλας τῆς σταθεροποίησης. Τότε χαρακτηρίζεται «δεξιὰ» καὶ «λικβινταριστική». Πολὺ ἀργὰ μετὰ τὴν ἵδρυση τῆς ἑνωτικῆς οἱ γραφειοκράτες οἱ ἴδιοι ἀναγνωρίζανε ἔμμεσα τὸ σφάλμα τους μὲ τὴν πρόταση τῆς διοίκησης τῆς Ἑνωτικῆς γιὰ τρίτη Συνομοσπονδία, ἀλλὰ πάλι ἐσφαλμένα γιατὶ οἱ συνθῆκες ἀλλάξανε. Στοὺς τριτοπεριοδικοὺς τυχοδιωχτισμοὺς ὁ «Σπάρτακος» ἀντιτάσσει τὴ μαρξιστικὴ ἐπαναστατικὴ πολιτικὴ τῆς κατάχτησης τῶν μαζῶν βῆμα πρὸς βῆμα σὲ ἀδιάσπαστο σύνδεσμο μὲ τὸν βασικὸ στρατηγικὸ σκοπὸ τοῦ ἐπαναστατικοῦ προλεταριάτου. Στὸν ὀππορτουνισμὸ τῆς συνδικαλιστικῆς πραχτικῆς τῶν Θέων, Εὐαγγέλων καὶ Στύλων ἀντιτάσσει τὴν ἐπαναστατικὴ τακτικὴ τῆς Κ.Σ.Δ. (ἀπεργία Ἐλευσίνας, Λαυρίου, Γερουσία κλπ.). Στὴν ὀππορτουνιστικὴ τάση τῶν «ἀνολοκλήρωτων συνθημάτων» καὶ τῶν βενιζελικῶν «καταγλαϊσμάτων» (Σκλάβος) ἀντιτάσσει τὴν ἐπαναστατικὴ προοπτική της, τὶς ἐπαληθευμένες ἀρχὲς καὶ τὴν ταχτικὴ τοῦ μπολσεβικισμοῦ μὲ τὶς θέσεις 1929 τοῦ Σπάρτακου καὶ ξεκαθαρίζει τὶς γραμμές της ἀπὸ τὰ δεξιὰ στοιχεῖα. Μὲ τὴν ἀνάπτυξη τῆς οἰκονομικῆς κρίσης καὶ τῆς πολιτικῆς κρίσης τῆς ἑλληνικῆς μπουρζουαζίας, τὴν αὐθόρμητη ριζοσπαστικοποίηση, ἀντιτάσσεται στὰ δεξιὰ ρεύματα μέσα στὸ Κ.Κ.Ε. καὶ στὴν ὀππορτουνιστικὴ καὶ ἀρχειομαρξιστικὴ γραμμὴ τῆς τρίτης Συνομοσπονδίας, στὴν δὲ ὀππορτουνιστική, χυδαία πραχτικὴ τῆς συνδικαλιστικῆς γραφειοκρατίας μέσα στὴν Ἑνωτικὴ ἀντιτάσσει τὸ πρόγραμμα τῆς Ἀνασυγκρότησης τῶν ἐπαναστατικῶν συνδικάτων πάνω σὲ δημοκρατικὲς μαζικὲς βάσεις καὶ ρίχνει τέλος, μὲ τὴν ὑπερένταση τῆς κρίσης καὶ τῆς ἐπίθεσης τοῦ κεφαλαίου, τὸ σύνθημα τῆς ὀργανωμένης γενικῆς ἐξόρμησης γι' αὐξήσεις. Ἐδῶ (Ἑνωτικὸ Συνέδριο Ἀθηνῶν) χαραχτηρίζεται ἀπὸ τὴ νέα γραφειοκρατία, ἡ ὁποία ρητὰ ἀρνιέται τὴν ὕπαρξη πολιτικῆς κρίσης τῆς Ἑλληνικῆς μπουρζουαζίας, ὡς «ὑπεραριστερὰ φρασεολόγος». Στὸ ὀππορτουνιστικὸ σύνθημα «Διάλυση τῆς Βουλῆς καὶ ἐκλογὲς μὲ Ἀναλογική» καὶ στὰ μερικευμένα συνθήματα τῶν ἀρχειομαρξιστῶν, ἀντιτάσσει τὴν ἐκλαΐκευση καὶ πολιτικὴ ζύμωση γύρω ἀπὸ συνθήματα ἐπαναστατικῆς καὶ ὄχι κοινοβουλευτικῆς διεξόδου ἀπὸ τὴν κρίση, ποὺ θὰ γενικεύουν τὴν πολιτικὴ πάλη τοῦ προλεταριάτου πάνω στὴν στρατηγικὴ γραμμὴ τοῦ ἐπαναστατικοῦ τελικοῦ σκοποῦ του. Τέλος ὁ «Σπάρτακος» ἀντιτάσσεται κατηγορηματικὰ στὴν καιροσκοπικὴ στάση τῶν δυὸ γάλλων ἀντιπολιτευομένων ἀπέναντι στὸ Ἀρχεῖο Μαρξισμοῦ καὶ γιὰ πρώτη φορὰ ὑποβάλλει τὴν ἰδιότυπη αὐτὴ προλεταριακὴ ὀργάνωση κάτω ἀπὸ μιὰ ἀληθινὰ μαρξιστικὴ κριτική, ἀποκαλύπτοντάς την σὰν μιὰ κίνηση τυπικὰ ὀππορτουνιστικὴ ποὺ μὲ μάσκα κομμουνιστικὴ καὶ μὲ ἀντιδραστικὲς μεθόδους ἐπιδιώκει τὴ διάλυση τοῦ Κ.Κ.Ε.

Ἡ πραγματικὴ ἱστορία τοῦ «ΣΠΑΡΤΑΚΟΥ», παρ' ὅλες τὶς ἐλλείψεις καὶ τὶς ἀποτυχίες του — ποὺ αὐτὸς πάλι ἔχει ὅλη τὴν δύναμη μέσα του νὰ τὶς βάλει κάτω ἀπὸ τὸ πρίσμα μιᾶς πραγματικὰ γόνιμης λενινιστικῆς αὐτοκριτικῆς — παρ' ὅλες τὶς πολυποίκιλες διαστρεβλώσεις τῶν ἰδεῶν του ἀπὸ τοὺς ἀντιπάλους, τὸν ἀνέδειξε καὶ τὸν ἀναδεικνύει στὴ συνείδηση ὁλοένα καὶ περισσοτέρων προλεταρίων ὡς τὴν ἀληθινὴ ἀριστερὴ μαρξιστικὴ - λενινιστικὴ πτέρυγα τοῦ ἑλληνικοῦ ἐπαναστατικοῦ προλεταριακοῦ κινήματος, ποὺ ἀγωνίζεται γιὰ νὰ ἀνορθώσει τὸ ΚΚΕ, νὰ τὸ μεταρρυθμίσει ἐσωτερικὰ στὸ πεδίο τῆς ὀργάνωσης καὶ τῆς πολιτικῆς του καὶ νὰ τὸ ξανασυνδέσει σὲ πολὺ πλατύτερη κλίμακα μὲ τὶς ἐκμεταλλευόμενες μάζες, κάνοντάς το ἕνα ἀληθινὰ ἐπαναστατικὸ κόμμα μαζῶν.

Ὁ «Σ π ά ρ τ α κ ο ς» ἔχει ἱστορικὸ δικαίωμα νὰ ὀνομάζεται: Η ΜΑΡΞΙΣΤΙΚΗ - ΛΕΝΙΝΙΣΤΙΚΗ ΑΝΤΙΠΟΛΙΤΕΥΣΗ τοῦ Κ.Κ.Ε.

Κριτικὴ βιβλιογραφία

«Τὸ κατεστημένο στὴ Νεοελληνική ἱστορία»

τοῦ Γ. Κατσούλη

Πρόκειται γιὰ ἐκλαϊκευτικὸ ἔργο πολὺ χρήσιμο, ἰδίως γιὰ τοὺς Νέους.

Σοβαρὰ ντοκουμενταρισμένο ἀπὸ τὸν καιρὸ τῆς Τουρκοκρατίας ὡς τὰ σήμερα, ξετινάζει μὲ ὀρθὴ παρατηρητικότητα, ἀντικειμενικότητα, καὶ συχνὰ ἀξιοσημείωτο βάθος, «τ' ἄπλυτα» τοῦ Ἑλληνικοῦ «Κατεστημένου» ἀπὸ τὸν ἐπὶ Τουρκοκρατίας Κλῆρο, τοὺς Φαναριῶτες καὶ τοὺς Κοτσαμπάσηδες, ὡς τοὺς σημερινοὺς τρεῖς κύριους τομεῖς του: τὰ οἰκονομικὰ ντόπια συγκροτήματα· τὰ μικτὰ μὲ τοὺς ξένους συγκροτήματα· τοὺς ἐφοπλιστές.

Τὸ ἔργο ἀποτελεῖ εἶδος ἀπομυθοποιημένης πραγματικῆς Ἱστορίας τῆς χώρας μας, καὶ εἰδικώτερα τῶν ἀρχουσῶν τάξεών της καὶ τοῦ «πολιτισμοῦ» των. Κανονικὰ τέτοια Ἱστορία θἄπρεπε νὰ διδάσκεται στὰ Σχολειά, γιὰ μιὰ πραγματικὴ ἄνδρωση τοῦ Ἔθνους μέσα στὸ φῶς τῆς ἀλήθειας καὶ τῆς πραγματικότητας.

Τὸ ἔργο συχνὰ εἶναι γραμμένο σὲ δημοσιογραφικὸ στύλ, γρήγορα, χωρὶς ἀπαιτούμενη βαθύτερη ἱστορικοκοινωνικὴ ἀνάλυση τῶν γεγονότων.

Κυρίως τὸ τελευταῖο του μέρος ποὺ ἀναφέρεται στὴν μεταπολεμικὴ περίοδο.

Ἡ πολιτικὴ τοῦ Κ.Κ.Ε. τὸν καιρὸ τῆς Ἀντίστασης, τοῦ Δεκέμβρη, τῆς Βάρκιζας, τοῦ 2ου Ἐμφυλίου Πολέμου, δὲν σχετίζεται ὅπως πρέπει μὲ κείνη τοῦ Στάλιν καὶ τοῦ Κρεμλίνου, ὄργανο τυφλὸ τῶν ὁποίων ὑπῆρξαν οἱ τότε διευθύνοντες τὸ Κ.Κ.Ε. (Ζαχαριάδης καὶ λοιποί). Πρόκειται βέβαια γιὰ οὐσιώδη παράλειψη (ἂν πρόκειται γιὰ παράλειψη).

Πάντα ἡ κριτικὴ τοῦ «Κατεστημένου» παραμένει συντριπτική, θεμελιωμένη, καὶ θὰ συντελέσει, δίπλα σὲ ἄλλα ἀξιόλογα, ἑλληνικὰ συγγράμματα ποὺ βλέπουν τώρα τὸ φῶς, στὴν ὀρθότερη πολιτικὴ ἐκπαίδευση τῆς ἑλληνικῆς Νεολαίας.

Μάρτης 1976

«Τὸ ξένο κεφάλαιο στὴν Ἑλλάδα»

τοῦ Α. Γρηγορογιάννη

Πρόκειται γιὰ ἔργο μὲ λεπτομερειακὴ ἀνάλυση τῆς διείσδυσης τοῦ ξένου κεφαλαίου στὴ χώρα μας, βασιζόμενη σὲ πλούσια, ἀντικειμενικὴ πληροφοριοδότηση, κριτικὰ ἐπεξεργασμένη.

«Ἡ ἑλληνικὴ οἰκονομία» σημειώνει ὁ συγγραφέας «ἔχει ἐνταχθεῖ στὸ σύστημα τοῦ διεθνοῦς καπιταλισμοῦ ὄχι ἁπλὰ καὶ μόνο, ὅπως προηγούμενα, μὲ τὸν μηχανισμὸ τῆς ἐμπορευματικῆς ἀγορᾶς. Ἀλλὰ μὲ τὸν πολὺ ἰσχυρότερο μηχανισμὸ τῆς βιομηχανίας καὶ τῆς κεφαλαιαγορᾶς.

Ἐπὶ πλέον, ἔχουν προκύψει καταστάσεις κυριολεκτικὰ νεοαποικιακές, μὲ ἔκδηλα τὰ ληστοκρατικὰ στοιχεῖα».

Ὁ συγγραφέας ἀναφέρεται ἰδιαίτερα στὰ 15 τελευταῖα χρόνια ὅπου τόσο στὴν περίοδο τῆς «καραμανλικῆς ὀκταετίας, ὅπως καὶ ἐπὶ κυβερνήσεως Κέντρου, κατὰ τὴν ἀποστασία, ὅπως καὶ μὲ τὴ δικτατορία», σφυρηλατίστηκε «ἕνα ὁλοκληρωμένο σύστημα, ποὺ ὀφείλει ν' ἀναλυθεῖ συστηματικά».

«Ποιός κυβερνᾶ;», διερωτᾶται ὁ συγγραφέας, κλείνοντας τὴν ἔρευνά του.

Στὸ ἔργο τοῦ Γ. Κατσούλη «Τὸ Κατεστημένο στὴ Νεοελληνικὴ Ἱστορία», ἡ ἀπάντηση εἶναι ἡ ἑξῆς: «1000 περίπου οἰκογένειες, ποὺ ἐλέγχουν 500 ἐπιχειρήσεις καὶ ἐκμεταλλεύονται ἄμεσα 400.000 ἐργάτες».

Ὁ Α. Γρηγορογιάννης συμπληρώνει τὸν πίνακα ρίχνοντας πιὸ ἄπλετο φῶς πάνω στὸ ξένο κεφάλαιο καὶ τὶς πολύπλοκες στενὲς σχέσεις του μὲ τὸ ντόπιο.

«Πεσινέ, Νιάρχος, Τόμ Πάππας, Ἀνδρεάδης» προσωποποιοῦν συνθετικὰ τοὺς πραγματικοὺς κύριους τῆς Χώρας.

Ἀπὸ τὰ πιὸ ἐνδιαφέροντα κεφάλαια τοῦ ἔργου εἶναι τὰ ἀναφερόμενα στὴν «κριτικὴ τῆς εἰσροῆς τοῦ ξένου κεφαλαίου ἀπὸ τὴ σκοπιὰ τῆς ἀναπτύξεως», στὴν «παραγωγικότητα τῆς βιομηχανίας», στὴν «ἐξολόθρευση τῆς ἑλληνικῆς βιόσφαιρας».

Ὅσο γιὰ τὰ συμπεράσματα τοῦ συγγραφέα ἀμφισβητοῦμε τὴν δυνατότητα «μετασχηματισμοῦ τῶν καθιερωμένων σχέσεων», ποὺ ἀναλυτικὰ περιγράφει

τὸ ἔργο του, ποὺ δὲν θἄταν «σοσιαλιστικός», ἀλλὰ ἁπλῶς «ἐθνικο - δημοκρατικός».

Ὁ συγγραφέας φαίνεται νὰ πιστεύει ὅτι οἱ «βασικοὶ στόχοι» μετασχηματισμοῦ ποὺ ἐκθέτει — καὶ ποὺ μᾶς βρίσκουν σύμφωνους στὴν ἀναγκαιότητά τους — εἶναι δυνατὸ νὰ ἐπιτευχθοῦν στὰ πλαίσια κάποιας «Ἐθνικῆς Δημοκρατικῆς Κυβέρνησης». Ποιές συγκεκριμένες πολιτικὲς δυνάμεις θ' ἀποτελέσουν τέτοια Κυβέρνηση, στηριζόμενες σὲ ποιές κοινωνικὲς δυνάμεις, καὶ μὲ ποιά μέσα;

Ὁ συγγραφέας φαίνεται νὰ θεωρεῖ μερικὰ πρόσφατα μέτρα τῆς Κυβέρνησης Καραμανλῆ (Κρατικὸς ἔλεγχος στὶς «τρεῖς μεγάλες Τράπεζες τοῦ συγκροτήματος Ἀνδρεάδη, ἐξαγορὰ τῶν Ἠλεκτρικῶν Σιδηροδρόμων), σὰν μέτρα προαναγγελτικὰ τέτοιων δυνατοτήτων.

Βασικὸς μετασχηματισμὸς ὡστόσο δὲν εἶναι δυνατὸς μὲ ἐπὶ μέρους μέτρα, ἀλλὰ μόνο ξεκινάει ἀπὸ καθολικὴ ἀντίληψη τοῦ συστήματος ποὺ πρέπει σὰν ὀργανικὸ σύνολο σχέσεων ν' ἀλλάξει. Ὅσο γιὰ τὸν «Εὐρωπαϊκὸ» προσανατολισμὸ τοῦ συγγραφέα ποὺ θεωρεῖ κάπως σὰν πανάκεια τὴν ἔνταξη τῆς χώρας στὴν Κοινὴ Ἀγορά, ἔχουμε νὰ κάνουμε τὶς ἀκόλουθες παρατηρήσεις:

Ἀσφαλῶς ὁ κύριος προσανατολισμὸς τῆς χώρας, τοῦ ἐργατικοῦ καὶ δημοκρατικοῦ κινήματος, πρέπει νἆναι ἡ Εὐρώπη καὶ τὸ σοσιαλιστικό της μέλλον.

Ἐκεῖ ὑπάρχει πραγματικὴ διέξοδος γιὰ τὴν αὐριανὴ Ἑλληνικὴ Σοσιαλιστικὴ δημοκρατικὴ Ἐπανάσταση καὶ πουθενὰ ἀλλοῦ.

Ἀλλὰ μιὰ ἁπλῶς «Σοσιαλδημοκρατικὴ Εὐρώπη» δὲν εἶναι ἀκόμα ἡ «λύση» γιὰ τὴν Ἑλλάδα.

Πρῶτα - πρῶτα γιατὶ εἴμαστε ἀκόμα μακρυὰ ἀπὸ τὴν «Ἑνιαία Εὐρώπη», ἔστω καὶ σὲ σοσιαλδημοκρατικὴ βάση.

Δεύτερο, γιατὶ μιὰ τέτοια Εὐρώπη θὰ παρέμενε βασικὰ καπιταλιστική, κυριαρχημένη ἀπὸ τοὺς ἰσχυρότερους, σὲ βάρος τῶν μικρῶν της χωρῶν.

Ὁ συγγραφέας ἔχει συνείδηση τοῦ γεγονότος, ὅτι πραγματικὴ πρόοδος σήμερα εἶναι ἀδύνατη σὲ στενὰ ἐθνικὰ πλαίσια. Εἶναι κρίμα ποὺ δὲν φθάνει ἐπίσης στὸ ἀναπόφευκτο συμπέρασμα πὼς παραμένοντας στὸν «ἐθνικὸ - δημοκρατικό», καὶ μόνο μετασχηματισμὸ κάνουμε ἀδύνατο τὸ ξεπέρασμα τοῦ ἐθνικοῦ πλαισίου, καὶ τὴ δημιουργία μιᾶς πραγματικῆς διεθνοῦς βάσης προόδου, ἀσυμβίβαστης μὲ τὴ διατήρηση τῶν ἀνταγωνιστικῶν καπιταλιστικῶν σχέσεων παραγωγῆς.

Μάρτης 1976

Γράμματα στὴ σύνταξη

Στὸ τεῦχος αὐτὸ δημοσιεύουμε ἀπ' τὴν ἀλληλογραφία τῆς σύνταξης, κομμάτια ἀπὸ γράμμα ἀναγνώστη μας, ποὺ πρόσφατα, ὅπως γράφει, ἐπισκέφθηκε τὴν Κύπρο. Τὸ «Γιὰ τὸ Σοσιαλισμὸ» θὰ ἐπανέλθει στὸ θέμα αὐτὸ μὲ δημοσίευση πλατιᾶς πολιτικῆς ἀνάλυσης τοῦ Κυπριακοῦ ζητήματος καὶ τῆς ἐσωτερικῆς κατάστασης τοῦ νησιοῦ.

Ἀγαπητοὶ φίλοι,

...Μιὰ ἀπ' τὶς πρῶτες ἐντυπώσεις ποὺ σχηματίζει κανείς, καθὼς μπαίνει στὴν Κύπρο, εἶναι ὅτι ἡ παραγωγικὴ δραστηριότητα συνεχίζεται μὲ ἔντονο ρυθμό. Παρὰ τὶς 200.000 πρόσφυγες, παρὰ τὸ ὅτι τὸ 40% τοῦ ἐδάφους, ποὺ περιλαμβάνει τὸ 70% τῆς γεωργικῆς παραγωγῆς, βρίσκεται σὲ κατοχή, νομίζει κανεὶς ὅτι ἡ ζωὴ κυλᾶ κανονικὰ στὸ τμῆμα τῆς Κύπρου ποὺ ἔμεινε. Εἶναι γεγονὸς ὅτι οἱ ἐξαγωγές, φέτος οὔτε δυὸ χρόνια μετὰ τὴν εἰσβολή, ξεπερνοῦν τὰ ἐπίπεδα τοῦ '74, καὶ ἡ τουριστικὴ κίνηση εἶναι σημαντική, ἀντίθετα ἀπ' τὴν κατάσταση ποὺ ἐπικρατεῖ στὸ κατεχόμενο μέρος, ὅπου καθὼς φαίνεται τίποτα δὲν ἔχει ἐπιτευχθεῖ στὸν τομέα αὐτό, μὲ ἀποτέλεσμα τὴ δυστυχία τοῦ Τουρκοκυπριακοῦ πληθυσμοῦ. Τὸ βιοτικὸ βέβαια ἐπίπεδο τῶν ἐργαζομένων καὶ στὴν Ἑλληνοκυπριακὴ πλευρὰ ἔχει πέσει πολὺ σὲ ἀντίθεση βέβαια μὲ τὴ μᾶλλον αὔξηση τῶν κερδῶν τῶν καπιταλιστικῶν ἐπιχειρήσεων. Οἱ ἐργαζόμενοι εἶναι καὶ ἐδῶ ἐκεῖνοι ποὺ ἐκτὸς ἀπ' τὸ βάρος τοῦ πολέμου, σηκώνουν καὶ τὸ βάρος τῆς ἀναστήλωσης τῆς χώρας. Ἀμέσως μετὰ τὴν εἰσβολὴ π.χ., καταργήθηκε ἡ τιμαριθμικὴ ἀναπροσαρμογὴ τῶν μισθῶν καὶ μεροκάματων ποὺ ἀπὸ παλιὰ εἶχε κατακτήσει ἡ ἐργατειὰ τῆς Κύπρου. Οἱ συλλογικὲς συμβάσεις πάγωσαν στὰ ἴδια ἐπίπεδα, ἐνῶ κατακρατεῖται ἕνα 15—25% τοῦ μισθοῦ γιὰ τὴ συντήρηση τῶν προσφύγων, χωρὶς νὰ γίνεται τὸ ἴδιο καὶ γιὰ τὰ κέρδη τοῦ κεφάλαιου. Ἀπ' τὴν ἄλλη μεριὰ οἱ θεωρούμενες «πληγεῖσες ἀπ' τὴν εἰσβολὴ» ἐπιχειρήσεις ἀπομυζοῦν ἐκεῖνες τὶς κρατήσεις ποὺ κάνουν γιὰ τοὺς πρόσφυγες ἀπ' τὸ προσωπικό τους. Ὅλα αὐτὰ ἔγιναν μὲ τὴ συγκατάθεση τῶν ἠγεσιῶν ὅλων τῶν συνδικαλιστικῶν ὀργανώσεων (κυριότερες εἶναι ἡ ΑΚΕΛικὴ ΠΕΟ καὶ ἡ δεξιὰ ΣΕΚ) καὶ τοῦ ἴδιου τοῦ ΑΚΕΛ, στ' ὄνομα τῆς ἐθνικῆς ἑνότητας καὶ τῆς ἔκτακτης κατάστασης. Στὶς συνθῆκες αὐτὲς εἶναι τιμὴ γιὰ τὸ σοσιαλιστικὸ κόμμα τῆς Κύπρου, τὴν ΕΔΕΚ, ὅτι πρώτη ζήτησε δίκαιη κατανομὴ τῶν βαρῶν τῆς κατάστασης ποὺ δημιούργησε ὁ Ἀττίλας καὶ ἔβαλε μιὰ σειρὰ ἀναγκαίων γι' αὐτὸ τὸ σκοπὸ κοινωνικῶν μέτρων, ποὖναι ταὐτόχρονα καὶ μεταβατικὰ πρὸς τὸ σοσιαλιστικὸ μετασχηματισμό.

...Σ' ὅλο τὸ μῆκος τῆς διαχωριστικῆς γραμμῆς, ποὖναι μιὰ πραγματικὴ γραμμὴ πολεμικοῦ μετώπου, βλέπει κανεὶς τὴν ἑλληνικὴ σημαία νὰ στέκεται ἀπέναντι ἀπ' τὴ σημαία τοῦ κατακτητῆ, σὰ νὰ μὴν ὑπάρχει Κυπριακὸ κράτος, σὰν νὰ μὴν εἶναι τὸ Κυπριακὸ ἕνα διεθνὲς ζήτημα, παρὰ μιὰ διαφορὰ μεταξὺ Ἑλλάδας καὶ Τουρκίας, μιὰ διαφορὰ ποὺ ὑφίσταται στὰ πλαίσια τοῦ ΝΑΤΟ. Ἀναρωτιέται κανεὶς ποιές δυνάμεις μέσα στοὺς

Ἑλληνοκυπρίους εἶναι ἀκόμα τόσο δυνατὲς ὥστε νὰ συνεχίζουν στὴν οὐσία τὴν ἴδια προδοτικὴ πολιτικὴ τῶν πραξικοπηματιῶν. Πῶς εἶναι δυνατὸ νὰ διεθνοποιηθεῖ τὸ Κυπριακό, ὅταν τὸ Κυπριακὸ κράτος δηλώνει τὴν ἀδυναμία του νὰ ἐλέγξει τὶς ἴδιες του τὶς ἔνοπλες δυνάμεις καὶ νὰ καθορίσει ἐκεῖνο τὴν ἄμυνά του; Πῶς εἶναι δυνατὸ νὰ διεκδικεῖται ἡ ἀκεραιότητα τοῦ νησιοῦ κι' ἀπ' τὴν ἄλλη μεριὰ νὰ γίνεται ἀνταλλαγὴ πληθυσμῶν καὶ νὰ ἐκβιάζονται ἠθικὰ οἱ Τουρκοκύπριοι τοῦ νότου νὰ ἀκολουθήσουν τὸ δρόμο τῆς προσφυγιᾶς στὰ κατεχόμενα ἐδάφη; Καὶ σ' αὐτὸ τὸ σημεῖο εἶναι ἡ ΕΔΕΚ τὸ μόνο κόμμα ποὺ ἀντιτάχθηκε στὴν ἀνταλλαγὴ πληθυσμῶν καὶ στὴν κατάσταση τῆς ντὲ φάκτο διχοτόμησης, ποὺ δημιουργήθηκε ἔτσι.

...Καθὼς καὶ ἡ ὑπόλοιπη Κύπρο βρίσκεται, ἀπὸ μεριᾶς τῆς στρατιωτικῆς ἄμυνας, ἐκτεθειμένη στὶς διαθέσεις τοῦ Ἀττίλα, οἱ Κύπριοι προσπαθοῦν νὰ ξανακτίσουν τὸν τόπο τους. Εἶναι κοινὸ λαϊκὸ αἴτημα ἡ κάθαρση καὶ ἡ ἀποφασιστικὴ τιμωρία τῶν προδοτῶν πραξικοπηματιῶν. Εἶναι κοινὸς πόθος τῶν Κυπρίων νὰ μπορέσουν νὰ ζήσουν ξανὰ εἰρηνικὰ οἱ Ἑλληνοκύπριοι καὶ οἱ Τουρκοκύπριοι σὲ μιὰ ἐλεύθερη, ἀνεξάρτητη, ἀποστρατικοποιημένη Κύπρο. Ὡστόσο ὁ γολγοθᾶς τοῦ λαοῦ συνεχίζεται. Χρειάζεται μακροχρόνιος σκληρὸς καὶ ἐπίμονος ἀγώνας γιὰ νὰ φτάσει ὁ ἐργαζόμενος λαὸς νὰ πετύχει τὶς ἐπιδιώξεις του. Ὑπάρχουν ὅμως, εἶμαι βέβαιος ἀπ' ὅ,τι διαπίστωσα στὴ σύντομη ἐπίσκεψή μου, οἱ δυνάμεις ἐκεῖνες καὶ ἡ πολιτικὴ ἡγεσία, ποὺ θὰ κρατήσει ψηλὰ τὸ λάβαρο τοῦ ἀγώνα μέχρι τὴ νίκη.

30.4.76

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

[redacted]

ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ

Τὸ «Γιὰ τὸ Σοσιαλισμὸ» εἶναι ὄργανο δυνάμεων τοῦ ἐργατικοῦ κινήματος, ποὺ τοποθετοῦνται γενικὰ στὸ χῶρο τοῦ Ἐπαναστατικοῦ Μαρξισμοῦ.

Ποὔχουν δηλαδὴ ἕνα ξεκάθαρο ἀντιϊμπεριαλιστικό, ἀντικαπιταλιστικὸ καὶ ἀντιγραφειοκρατικὸ σοσιαλιστικὸ πρόγραμμα καὶ θεωροῦν ὅτι ὁ ἀπαραίτητος σοσιαλιστικὸς μετασχηματισμὸς τῆς Ἑλλάδας, καὶ κάθε χώρας, θἆναι ἀποτέλεσμα τῆς ἀναπόφευκτης, σὲ μιὰ ὁρισμένη στιγμή, δυναμικῆς ἀναμέτρησης μὲ τὴν ἔνοπλη ἀντίσταση τῆς ἀντίδρασης, καὶ ἐπομένως ἀποτέλεσμα ἑνὸς ποιοτικοῦ πηδήματος, ἀπὸ μιὰ ἐξελιχτικὴ γιὰ ἕνα διάστημα πορεία στὴν νικηφόρα ὁλοκλήρωση τῆς Ἐπανάστασης.

Ἐπιπλέον, δυνάμεων ποὺ θὰ χαράζουν μιὰ ὀρθὴ μεταβατικὴ ταχτικὴ τόσο ἀπέναντι στὸ ταξικὸ κίνημα τῆς χώρας, ὅσο καὶ γιὰ τὴ νικηφόρα ἔκβαση τῆς πορείας πρὸς τὴν Ἐπανάσταση, ἔξω ἀπὸ κάθε σεχταριστική, «μεσσιανική» νοοτροπία καὶ πραχτική.

Τὸ «Γιὰ τὸ Σοσιαλισμὸ» ἀγωνίζεται γιὰ ἕνα Σοσιαλισμὸ βασιζόμενο στὴν αὐτοκυβέρνηση, τὴν αὐτοδιαχείρηση, τὴν αὐτοτέλεια τῶν ἐργαζομένων μαζῶν, σ' ὅλους τοὺς τομεῖς καὶ σ' ὅλα τὰ ἐπίπεδα, σοσιαλισμὸ βασικὰ ἀντίθετο στὸ σχῆμα τοῦ γραφειοκρατικοῦ κρατικοῦ «Σοσιαλισμοῦ», ποὺ στηρίζεται στὴν οὐσιαστικὴ ἐξουσία τοῦ «Ἐργατικοῦ» Κράτους, τοῦ «Ἐπαναστατικοῦ» Κόμματος καὶ τῶν ἐντεταγμένων σ' αὐτὰ Συνδικάτων.

Τὸ «Γιὰ τὸ Σοσιαλισμό» θὰ παραμείνει ὄργανο ἀνοικτὸ στὴν κριτικὴ ἔρευνα καὶ συζήτηση τῶν βασικῶν θεμάτων τοῦ σύγχρονου ἐπαναστατικοῦ μαρξισμοῦ, δημοσιεύοντας κάθε σοβαρὴ συνεισφορὰ πρὸς αὐτὴ τὴν κατεύθυνση, ἀπὸ ὁποιαδήποτε ἐπαναστατικὴ μαρξιστικὴ τάση, ὀργάνωση ἢ ἀγωνιστικὴ μονάδα κι' ἂν προέρχεται.